

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

“เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วม
บ้านโคกพยอม หมู่ที่ 18 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล”

โดย

นายบุกกก ขุนรายา และคณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย“ เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ แบบมีส่วนร่วม บ้านโคกพยอม หมู่ที่ 18 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล”

ระยะเวลาดำเนินงาน 18 เดือน

ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2552 ถึง วันที่ 30 เดือนกันยายน 2554

จัดทำโดย

นายบุภากร ขุนรายา

และ คณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ	ข
บทที่ 1 ความเป็นมาของโครงการวิจัย	1
บทที่ 2 ทบทวนทุนเดิม	7
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	9
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	35
บทที่ 5 สรุปผลและเสนอแนะ	92
ภาคผนวก	99

คำนำ

โครงการวิจัย “เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านโคกพยอม หมู่ที่ 18 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล” ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อศึกษา ข้อมูลบริบทชุมชน องค์กรชุมชน การจัดการทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มองค์กรต่างๆ และคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการจัดการทรัพยากรภายใต้ขีดจำกัดการรองรับนักท่องเที่ยว นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านโคกพยอมอย่างยั่งยืน

จากการดำเนินงานโครงการวิจัย ได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านโคกพยอมผ่านข้อมูล โดยในระหว่างการทำงานนักวิจัยยังได้มีการพัฒนาตัวเอง ไปพร้อมๆ กับการพัฒนาชุมชนไปด้วยในคราวเดียวกัน และเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนหน่วยงานในการจัดการทรัพยากร ซึ่งในอนาคตการดำเนินการต่อเนื่องใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการจัดการทรัพยากรให้ยั่งยืนดังเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งโครงการวิจัยทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยว ได้มีรูปแบบในการจัดการ

ทีมวิจัย

ธันวาคม 2555

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย “เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านโคกพยอม” เกิดขึ้นจากการที่แกนนำในชุมชนเห็นสภาพปัญหาที่ว่าเมื่อบ้านโคกพยอมได้ที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย มีทั้งหน่วยงาน กลุ่มองค์กรต่างๆ และนักศึกษามหาวิทยาลัยได้เข้ามาศึกษาดูงาน และเรียนรู้วิถีชีวิต กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชน ซึ่งประกอบกับทางชุมชนมีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวในป่าชายเลน ภูมิปัญญาวิถีชีวิตจึงทำให้เกิดแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน แต่ที่ผ่านมาการจัดการยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ไม่มีโปรแกรม กิจกรรม ที่สามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับให้กับผู้เข้ามาเยือนอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้ จึงได้เกิดโครงการวิจัยขึ้น โดยที่มีวัตถุประสงค์ของโครงการ 4 ประการดังนี้ 1.เพื่อศึกษา ข้อมูลบริบทชุมชน องค์กรชุมชน การจัดการทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยว 2.เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มองค์กรต่างๆ และคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ 3.เพื่อหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการจัดการทรัพยากร และ 4.เพื่อศึกษาขีดจำกัดการรองรับนักท่องเที่ยว

วิธีการศึกษา ก่อนเริ่มกิจกรรมศึกษาทีมวิจัยได้เปิดเวทีชาวบ้านบอกเล่ากับพี่น้องและหน่วยงานต่างๆว่าจะทำอะไรกัน ทำกันอย่างไรบ้าง ช่วงแรกเป็นการเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน ประวัติแหล่งท่องเที่ยว ภูมิปัญญาชาวบ้านกับผู้รู้ คนเฒ่าคนแก่ และสำรวจแหล่งท่องเที่ยวแหล่งทรัพยากร ในและรอบๆชุมชน ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการในและนอกชุมชน จัดเวทีชาวบ้านช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด

จากนั้นก็ได้มีการอบรมการทำบัญชี อบรมเรื่องโฮมสเตย์ และศึกษาดูงานเรื่องการศึกษาดูงานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อนำองค์ความรู้จากข้างในและข้างนอกถ่ายทอดสู่ชุมชน โดยการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อให้ได้รับรู้ข้อมูลพร้อมๆกัน และถ้าหากจะจัดการท่องเที่ยวจะทำกันอย่างไรต่อ จึงได้มีการวิเคราะห์กลุ่มนักท่องเที่ยวที่สามารถเข้ามาที่บ้านโคกพยอม หลังจากที่ได้ข้อมูล ได้องค์ความรู้ก็ได้จัดเวทีระดมความคิดเรื่องการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโคกพยอม และกฎระเบียบต่างๆ

ผลการศึกษาดำเนินงานทำให้ได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ทั้งประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน อาชีพ ภูมิปัญญา เป็นต้น ได้รู้ข้อมูลองค์กรชุมชน ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน การจัดการทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน จากการค้นหาข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การศึกษาดูงาน การอบรม และการถอดบทเรียน ทีมวิจัยจึงได้นำเอาองค์ความรู้ และข้อมูลมากำหนด

โปรแกรมท่องเที่ยว การบริหารจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และ
ทรัพยากรของชุมชน

การบริหารจัดการกลุ่มได้มีการกำหนดมาตรฐานและคุณสมบัติบ้านพักโฮมสเตย์ ร่วมกัน
ออกแบบกฎระเบียบบ้านพักโฮมสเตย์ กฎระเบียบนักท่องเที่ยว การรับสมาชิก และการประเมิน
ข้อจำกัดรองรับนักท่องเที่ยว โดยคณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมารับผิดชอบในส่วนต่างตาม
บทบาทหน้าที่ และการจัดสรรผลประโยชน์

ยังค้นพบอีกว่าการจัดเวทีชาวบ้านหลายๆครั้ง ได้ทำให้คนในชุมชนเริ่มมีความตระหนัก
ถึงความสำคัญของทรัพยากรทางธรรมชาติและเข้าใจถึงคุณค่าอย่างแท้จริง ซึ่งดูจากการมีส่วนร่วม
ร่วมคิดหาแนวทาง ร่วมทำ ในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

จากงานวิจัยที่วิจัยและสมาชิกได้เรียนรู้การทำข้อมูลชุมชน โดยการช่วยกันระดมข้อมูล
และได้สรุปลงกระดาษชาร์ต พร้อมกับนำเสนอ ซึ่งได้พัฒนาศักยภาพด้านการเขียน การนำเสนอ
ข้อมูล และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายนักวิจัย เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จาก
กระบวนการเหล่านี้ยังทำให้เกิดการพัฒนาที่เห็นได้ชัด คือ ความกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าคิด
กล้าทำ และยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ที่ประเมินได้จากการจัดเวที หรือกิจกรรมแต่ละครั้ง
ทีมสามารถที่พูด นำเสนอต่อหน้าสาธารณะ การได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยที่สามารถนำ
กระบวนการนี้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น เด็กในโรงเรียน นักศึกษา ในการตั้งโจทย์ การหา
ข้อมูล ได้มีการประสานงานงาน รู้จักการคิดเป็นขั้น เป็นตอนแบบเนียน ละเอียด รู้จักการแก้ปัญหา
รับผิดชอบงานสังคมมากขึ้น ชอบที่จะเข้าไปดูว่าเขาทำอะไรกัน เพราะอยากมีส่วนร่วมในการ
รวมกลุ่มทุกกลุ่ม

คุณค่า ความหมายที่สำคัญของงานวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อคนกลุ่มหนึ่ง
ในชุมชนที่สามารถทำให้ชุมชนและคนภายนอกตระหนักได้ว่าการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับ
วิถีชีวิตชุมชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องประเพณี วัฒนธรรมอิสลาม การประกอบอาชีพประมงที่รวมถึงการ
จัดการทรัพยากร การจัดกระบวนการให้คนเข้ามาเรียนรู้ในสิ่งที่เรานั้นมีความภาคภูมิใจ คือ
เอกลักษณ์ของคนบ้านโคกพยอมอย่างแท้จริง

บทที่ 1

ข้อเสนอโครงการ

ชื่อโครงการวิจัย“ เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วม บ้านโคกพยอม หมู่ที่ 18 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล”

หัวหน้าโครงการ นายบุญาก ขุนรายา

รหัสโครงการ RDG 52S0013

เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2552 ถึง วันที่ 30 เดือนกันยายน2554

หลักการและเหตุผล

ชุมชนบ้านโคกพยอม ตั้งอยู่ หมู่ที่ 18 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูลประกอบด้วย 2 ชุมชน คือชุมชนดีหัง และชุมชนโคกพยอม อยู่ห่างจากตัวอำเภอละงูไปทางทิศใต้ประมาณ 8 กิโลเมตร มีประชากรทั้งหมด 666 คน จาก 132 ครัวเรือน ลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้าทอดตัวยาวจากทางทิศเหนือมาทิศใต้ ยาวประมาณ 3 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 3,050 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มและสูงเนิน โดยมีอาณาเขต ทิศเหนือจรดบ้านนาพญา หมู่ที่ 8 ตำบลละงู ทิศใต้จรดบ้านท่าชะมวง หมู่ที่ 1ตำบลละงู และบ้านบากันโตะทิศ หมู่ที่ 7 ตำบลละงู ทิศตะวันออกจรดคลองดีหังและป่าชายเลน ทิศตะวันตกจรดบ้านท่าชะมวง หมู่ที่ 1 ตำบลละงู การเดินทางจากถนนใหญ่สายบ้านหัวทาง – บากันโตะทิศ มีถนนสายย่อยเข้าหมู่บ้าน 4 สาย ซึ่งจะบรรจบกันทุกสาย

เดิมบ้านโคกพยอมอยู่ในการปกครองของหมู่ที่ 1 บ้านท่าชะมวงตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล แต่เนื่องจากสภาพการเป็นอยู่ของชาวบ้านที่มีประชากรเพิ่มขึ้น จำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้นทำให้การปกครองและการดูแลไม่ทั่วถึง จึงได้มีการขอแยกหมู่บ้านออกจากหมู่ที่ 1 เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2546 มาเป็นหมู่ที่ 18 ในปัจจุบัน

ชาวบ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม มีมัสยิด 1 แห่ง ซึ่งเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของชาวบ้าน ส่วนชาวพุทธประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่วัดท่าชะมวง หมู่ที่ 1 มีโรงเรียนบ้านโคกพยอมที่สอนระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาจะไปศึกษาต่อในโรงเรียนประจำอำเภอและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัด

จากสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและเนินสูง ในพื้นที่ราบลุ่มจะเหมาะแก่การทำนา และในพื้นที่เป็นเนินสูงนั้นจะระบายน้ำได้เร็ว เหมาะแก่การปลูกไม้ยืนต้นเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว และสภาพพื้นที่อีกฝั่งหนึ่งของหมู่บ้านติดกับคลองดีหัง ซึ่งเป็นคลองน้ำเค็ม มีการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งซึ่งเป็นอาชีพที่สร้างรายได้หลักของคนในชุมชน

ชาวบ้านโคกพยอมมีกิจกรรมที่ร่วมกันดำเนินงานหลายอย่างเช่นกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆซึ่งในการทำกิจกรรมร่วมกันนั้นสิ่งที่ชาวบ้านเล็งเห็นความสำคัญและขาดไม่ได้เลยก็คือการอนุรักษ์และปลูกป่าชายเลนที่เป็นเป็นการรวมคน รวมตัวและรวมใจของชาวบ้านโคกพยอมได้มองเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรซึ่งเป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำของชาวบ้านเอง จึงทำให้เกิดกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนขึ้นมา ตั้งแต่ปี 2546 มีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคือการอนุรักษ์ป่าโดยการกำหนดพื้นที่ป่าเฉลิมพระเกียรติ ป่าอนุรักษ์ ป่าสมุนไพร ป่าใช้สอย และได้กำหนดกฎ กติกาการใช้ประโยชน์จากป่าใช้สอย เช่น ถ้าหากมีการตัดไม้ต้องมีการปลูกทดแทน โดยมีคณะกรรมการบริหารเป็นผู้ดูแล และได้มีกิจกรรมปลูกป่าปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ในวันสำคัญต่างๆ ได้แก่ วันแม่แห่งชาติ และวันพ่อแห่งชาติ

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนได้เป็นศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน และจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2549 ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียวจาก บริษัท การปริโตรเลียมแห่งประเทศไทย จำกัด(ปตท.) จากการได้รับรางวัล ครั้นนี้ทำให้คนในชุมชนได้รวมตัวกัน เกิดกลุ่มองค์กรต่างๆ ขึ้นอีก เช่น กลุ่มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งได้มีบทบาทคือรวมตัวของคนในชุมชนร่วมลงทุนเลี้ยงปลากะพงขาวในการะชัง ร่วมกันทำกิจกรรมเผ่าระวัง ให้อาหารปลา และให้สมาชิกได้มีการออมเงิน ซึ่งทำการเดือนละหนึ่งครั้ง และได้มีกฎระเบียบ และมีคณะกรรมการดูแล กลุ่มซื้อขายแผ่นเป็นศูนย์รวมรับซื้อขายแผ่นจากสมาชิกและคนทั่วไป แล้วนำไปขายโดยที่ไม่ถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา มีกฎระเบียบ มีคณะกรรมการบริหาร มีการออมเงินและมีการปันผลสู่สมาชิกปีละหนึ่งครั้ง เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นการช่วยเหลือสมาชิกและคนในชุมชนในยามเดือดร้อน เช่น การเสียชีวิต เสียค่าจัดการศพให้ ศพละ 3,500 บาท ซึ่งนำเงินรายได้จากกลุ่มต่างๆมาบริหารกองทุน โดยมีกฎระเบียบคณะกรรมการคอยดูแล และมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเยาวชนเพาะเลี้ยงปลา โรงเรียนเกษตรกรของปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้ต่อมาได้รับรางวัลเขียวจี ดีเด่น จากกระทรวงมหาดไทย รางวัลอยู่เย็นเป็นสุข (Smart village) จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และรางวัลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดีเด่นจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต) จนทำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งคนในจังหวัดและต่างจังหวัด

อีกทั้งยังมีสถาบันต่างๆเข้ามาทำงานวิจัยร่วมกับชุมชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้ศึกษาวิจัยแนวทางขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง บทเรียน 10 หมู่บ้านภาคใต้ ทางชุมชนส่งตัวแทนจำนวน 3 คน เข้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เช่น เก็บข้อมูลกับชาวบ้านในชุมชน เข้าร่วมเวทีคืนข้อมูลระดับภาคใต้ และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้เข้ามาศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการป่า คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 7 คน และได้ร่วมกันทำกิจกรรม ข้อมูลการทำเครื่องมือประดิษฐ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการป่า และสำรวจป่าชายเลน ซึ่งลงไปเก็บข้อมูลจากชาวบ้านในชุมชนแต่ไม่ได้ร่วมกระบวนการวิจัยทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นผู้ให้ข้อมูลมากกว่า และได้มีหน่วยงาน กลุ่มองค์กรต่างๆ และนักศึกษามหาวิทยาลัย ได้เข้ามาศึกษาดูงาน และเรียนรู้วิถีชีวิต กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชน ให้คนในชุมชนเกิดรายได้ ก่อปรกับทางชุมชนมีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวในป่าชายเลน ภูมิปัญญาวิถีชีวิตจึงทำให้เกิดแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน และทางกลุ่มได้ดำเนินการร่วมกับโครงการการจัดท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนฝั่งทะเลอันดามันตอนล่าง จ.ตรัง และสตูล

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา แกนนำและสมาชิกยังขาดองค์ความรู้การจัดการท่องเที่ยว และไม่สามารถสื่อสารเรื่องราวของชุมชน กลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชนไปในทางเดียวกันได้ อีกส่วนหนึ่งก็คือ ยังไม่มีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่ชัดเจน

ดังนั้นทางแกนนำกลุ่มและสมาชิกของกลุ่มต่างๆในชุมชนได้มีการประชุมหารือร่วมกัน คิดทำโครงการวิจัย “เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านโคกพยอม หมู่ที่ 18 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล” โดยที่ได้ออกแบบคณะทำงานเป็น 2 ชุด คือ ทีมวิจัยซึ่งมาจากตัวแทนคณะกรรมการของกลุ่มต่างๆมีบทบาทหลักในการทำงานวิจัย งานด้านข้อมูล เอกสาร และคณะผู้ร่วมวิจัยมาจากตัวแทนคณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่มต่างๆในชุมชน มีบทบาทหลักในงานเชิงปฏิบัติการ ร่วมเรียนรู้ กระบวนการวิจัย และกระบวนการทำงานของคณะกรรมการ เพื่อศึกษาเรื่องราวบริบทชุมชน หารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านโคกพยอมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- 1.เพื่อศึกษา ข้อมูลบริบทชุมชน องค์กรชุมชน การจัดการทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยว
- 2.เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มองค์กรต่างๆ และคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้
- 3.เพื่อหา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการจัดการทรัพยากร

4.เพื่อศึกษาขีดจำกัดการรองรับนักท่องเที่ยว

คำถามวิจัย

คำถามหลัก กระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบบมีส่วนร่วม บ้านโคกพยอมเป็นอย่างไร

คำถามรอง

1.ด้านเรื่องราวบริบทชุมชน

- ประวัติศาสตร์ของชุมชนมีความเป็นมาอย่างไรและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง
- ภูมิปัญญา วิถีชีวิต อาชีพของในชุมชนมีอะไรบ้าง เป็นอย่างไร
- ประเพณีวัฒนธรรม กิจกรรมทางศาสนา ความเชื่อมีอะไรบ้าง เป็นอย่างไร
- ลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นอย่างไร และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
- ลักษณะทางสังคม การเมืองการ การปกครองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นอย่างไรและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
- กลุ่มองค์กรภายในชุมชนมีอะไรบ้าง เกิดขึ้นมาอย่างไร และมีการจัดการอย่างไร

2.ด้านการบริหารจัดการกลุ่มองค์กร

- การบริหารจัดการกลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชน ในอนาคตควรเป็นอย่างไร
- การจัดสรรผลประโยชน์เป็นอย่างไร
- บทบาทหน้าที่ในองค์กรต่างๆมีอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร
- หลักการจัดทำบัญชี การเงิน มีอะไรบ้าง เป็นอย่างไร

3.ด้านการจัดการท่องเที่ยว

- มีแหล่งท่องเที่ยวอะไรบ้าง ลักษณะอย่างไร
- ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นเป็นอย่างไร
- หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีอะไรบ้างและเป็นอย่างไร
- ตลาด กลุ่มเป้าหมาย และแนวโน้มการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นอย่างไร
- ขีดจำกัดการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านโคกพยอมเป็นอย่างไร
- รูปแบบและวิธีการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับ วิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชนเป็นอย่างไร
- โปรแกรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร
- กฎระเบียบการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นอย่างไร

4.ด้านการพัฒนาศักยภาพคน

- วิธีการต้อนรับและ มารยาทในการรับนักท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง เป็นอย่างไร
- ทำอย่างไรให้สมาชิก สื่อสารข้อมูล ได้ถูกต้องเหมือนกัน คล่องแคล่ว และกล้าแสดงออก
- ทำอย่างไรให้สมาชิกมีความรับผิดชอบ/จิตอาสา/มีความสามัคคี
- หน้าที่ที่สมาชิกต้องรับผิดชอบ มีอะไรบ้าง เป็นอย่างไร
- การสร้างจิตสำนึกให้กับสมาชิกมีวิธีการอย่างไร

กลุ่มเป้าหมาย

- 1.ชาวบ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่
- 2.สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล
- 3.องค์การบริหารส่วนตำบลละงู
- 4.องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล
- 5.อำเภอละงู
- 6.นักเรียน

พื้นที่ดำเนินงาน

บ้านโคกพะยอม หมู่ที่ 18 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ระยะเวลาการดำเนินงาน

18 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 เดือน มีนาคม พ.ศ.2552 ถึง วันที่ 31 เดือนสิงหาคมพ.ศ.2553

วิธีการดำเนินงาน

- 1.จัดประชุมเวที
- 2.ศึกษาข้อมูล
- 3.สำรวจ
- 4.อบรม
- 5.ศึกษาดูงาน
- 6.ทดลองทำ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รู้ข้อมูลบริบทชุมชน องค์กรชุมชน การจัดการทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
2. คนในชุมชนได้เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยว
3. ได้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการจัดการป่า

บทที่ 2

ทุนเดิมบ้านโคกพะยอม

ชุมชนบ้านโคกพะยอมเริ่มรวมตัวกันเมื่อปี 2543 จากการหารือได้ตกลงกันว่าจัดตั้งกลุ่มเลี้ยงแพะเพื่อไปเลี้ยงไว้ที่ “โคกชิบู” ซึ่งมีสภาพพื้นที่เป็นดินดอนที่มีป่าชายเลนล้อมรอบมีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ อยู่ห่างจากหมู่บ้านอีกฝั่งคลองไปทางทิศตะวันออกประมาณ 1 กิโลเมตร มีสมาชิกก่อตั้งจำนวน 15 คน โดยนำแพะมาคนละตัว พร้อมกับมีเงินออมเดือนละ 20 บาท ต่อคน และได้มีมติกันว่าต้องมีการหมุนเวียนไปเลี้ยงดูแพะและต้องส่งเงินออมทุกเดือน

จากการที่ได้หมุนเวียนกันไปดูแลแพะที่เลี้ยงไว้ สมาชิกทุกคนได้เห็นสภาพว่าป่าชายเลนเสื่อมโทรมมาก หลังจากการสัมปทานป่า จึงได้นำปัญหามาพูดคุยกันเพราะมันสำคัญมาก เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างตัดไม้เผาถ่าน แต่เมื่อมีการยกเลิกสัมปทานป่าก็ไม่สามารถประกอบอาชีพตัดไม้จึงหันกลับไปประกอบอาชีพประมง หาปลาตกปู ในป่าชายเลนและล่าคลอง แต่สัตว์น้ำมีน้อย ไม่มีที่อยู่อาศัยและแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย อีกทั้งต้องการหากิจกรรมที่หล่อรวมกลุ่มคนในชุมชนให้เกิดกลุ่มกิจกรรมเพื่อรวบรวมรายชื่อขอทำการแบ่งแยกหมู่บ้านจากหมู่ที่ 1 ทุกคนเลยตกลงกันว่าเราต้องปลูกป่าชายเลนทดแทนบริเวณที่เสื่อมโทรมและต้องอนุรักษ์บริเวณที่เหลืออยู่ เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ

กิจกรรมการปลูกป่าจึงเริ่มขึ้นครั้งแรกบริเวณป่าชายเลนที่ใกล้กับที่เลี้ยงแพะจำนวนหลายพันต้น ซึ่งมีการร่วมมือจากสมาชิกทุกคนและนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกพะยอม และโรงเรียนใกล้เคียง เขาวชน และเจ้าหน้าที่อบต.ละงู อำเภอละงู เจ้าหน้าที่ป่าไม้ หลังจากนั้นทุกคนได้ให้ความสำคัญกับป่าชายเลนมาก

แกนนำจึงมีการประชุมเพื่อหาแนวการจัดทำป่าชุมชน โดยชมรมชาวประมงพื้นบ้านเป็นที่เลี้ยงให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิชุมชนในการจัดการป่า พร้อมล่ำรายชื่อคนในชุมชน เพื่ออนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลละงูให้เห็นชอบการจัดทำป่าชุมชนจำนวน 1,250 ไร่ แล้วเสนอไปยังกรมป่า พร้อมกับกำหนดกติกา กฎระเบียบ แบ่งแนวเขตการเป็น 5 ดังนี้ ป่าใช้สอย ป่าเฉลิมพระเกียรติ ป่าสมุนไพร ป่าผลิตพันธุ์ไม้เพื่อเพาะพันธุ์ ป่าแหล่งอาหาร

หลังจากนั้นการทำกิจกรรมมาตลอดและต่อเนื่อง ปีละ 2-3 ครั้ง และยึดเป็นประเพณีในวันพ่อ วันแม่ และวันสิ่งแวดล้อมโลก ทำให้พื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ขึ้นเรื่อยๆ จนทำให้สัตว์น้ำล่าคลอง

ตีหัง และป้าชายเลน เพิ่มปริมาณมากขึ้น การประกอบอาชีพก็มีรายได้เพิ่มขึ้น จึงทำให้หน่วยงาน
ราชการเห็นความเข้มแข็งของการรวมตัวกันในชุมชนจึงให้งบประมาณจัดตั้งกลุ่มเพาะเลี้ยงสัตว์
น้ำ มีจำนวนสมาชิก 45 คน มีกิจกรรมการเลี้ยงปลาและการอนุรักษ์ป้าชายเลนจึงมีการทำร่วมกัน
มาตลอด จนทำให้ในปี 2549 ได้รับรางวัล ลูกโลกสีเขียว

บทที่ 3

รายงานการดำเนินงาน

โครงการวิจัย“ เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบบมีส่วนร่วม บ้านโลกพยอม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ข้อมูลบริบทชุมชน องค์กรชุมชน การจัดการทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มองค์กรต่างๆ และคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม และการจัดการทรัพยากรและเพื่อศึกษาขีดจำกัดการรองรับนักท่องเที่ยว มีวิธีการดำเนินงานของโครงการมีดังนี้

กิจกรรมที่ 1 เวทีนำเสนอโครงการวิจัย

กิจกรรมแรกของการทำวิจัยครั้งนี้ก็คือ เวทีนำเสนอโครงการก่อนที่จะมีเวทีในครั้งนี้ ทีมวิจัย และ สมาชิกได้เลือกคนที่จะขึ้นไปนำเสนอในโครงการนี้ จะมีอยู่ 3 คนคือ นายเผด็จโต๊ะปลัด นางสาวอุไรวรรณ หลีหาด และนายบุญาก ขุนรายา ทั้ง 3 คน จะซ้อมพูดกันในทุกๆคืนวันจันทร์ของสัปดาห์ โดยมีสมาชิกทุกคนมาร่วมกันให้กำลังใจทุกคืน จนถึงคืนของ วันที่ 1 มิถุนายน 2552 ทีมงานวิจัยพร้อมสมาชิก และ นายวิมาด หมาดสา ซึ่งเป็นหน่วยงาน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ก็มาร่วมกันทำแผนกิจกรรม ก่อนงาน โดยจะแบ่งหน้าที่ให้รับผิดชอบงานต่างๆ ทั้งก่อนวันงาน และ วันงาน เช่น การเตรียมสถานที่ปลูกป่า ที่ศาลา พันธุ์ไม้ สัตว์น้ำ เรือ และอาหาร

และในวันที่ 9 เดือนมิถุนายน 2552 เวลา 8.30น. สมาชิกที่ได้รับหน้าที่ไปตัดหขวกเป้ง ก็มาพร้อมกันที่ศาลาทำเรือ สมาชิกในครั้งนี้ก็มี นายกอด ขุนรายา นายเชบ ขุนรายา นายรอเสด ม่องเระ และนายศักรินทร์ ที่เป็นคนชมรมดาหลา และ จะมีนายชาติรี และ นายมานพ ติ้สุ เขาเป็นคนภาคเหนือ ที่น้องหมาดได้พามาร่วมงานทีมกับพวกเรา เวลา 9.00น. ทุกคนก็เริ่มลงเรือ โดยมีน้องๆ จากภาคเหนือ เก็บภาพถ่ายตลอดในการเดินทางครั้งนี้ เมื่อเดินทางมาถึงทางก็จะเห็นเรือลำเล็กวิ่งตามมาด้วยความเร็ว เมื่อทุกคนหันไปดู ก็ปรากฏว่ามีนาย คลเสด หลีหาด เดินทางมาเพื่อช่วยหาหขวกเป้งด้วย

เมื่อถึงเวลา 9.30น. คณะที่เดินทางมาถึงสถานที่ จะตัดหขวกแบ่งก็เลขลงมือตัดหขวกแบ่งกัน เมื่อตัดหขวกแบ่งได้อันแรก บังเสดก็ปอกหขวกแบ่งให้น้องชาตรีลองกินดู เพราะเขาบอกว่าเขานั้นไม่เคยกิน เมื่อเขากินแล้วเขาก็บอกว่าอร่อยมันดี หลังจากตัดหขวกแบ่งได้ระยะหนึ่ง นายกอด ขุนรายาก็ได้พบกับสิ่งหนึ่งที่ทำให้ทีมงานทุกคนดีใจ และ มีเฮกันขกใหญ่ นั่นก็คือฝั้งรังใหญ่ และ ทุกคนก็ตกลงกันที่จะเตรียมอุปกรณ์ในการตีฝั้ง ทุกคนจะมองเห็นว่า นายมานพ ต๊ะสุ กับ นายชาตรี ตื่นเต้นมากๆ ที่ได้เก็บภาพถ่ายของการตีฝั้งในครั้งนี้ และแล้วบังเอิญก็ทำการตีฝั้ง เมื่อได้ฝั้งมาพอประมาณแล้วทุกคนก็มาร่วมกินฝั้งกัน เมื่อกินฝั้งเสร็จแล้วทีมงานก็ตัดหขวกแบ่งกันต่อเพื่อให้ได้ครบจำนวนที่ตกลงกันไว้ให้ได้ โดยคิดกันว่าจะตัดให้ได้ถนละ 60-70 ดัน

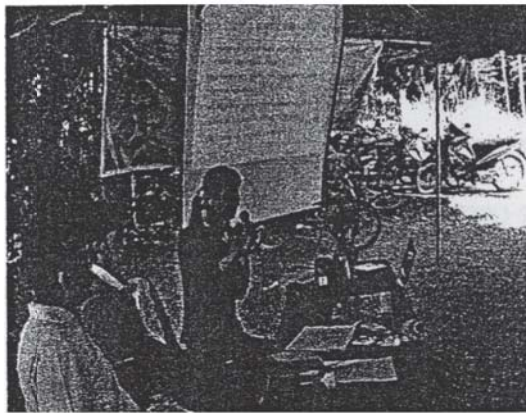
เวลาประมาณ 12.00น. ทีมงานก็เดินทางกลับบ้านกัน ตอนกลับเราก็ได้กลับกับเรือนายคลเสด หลีหาด โดยใช้เวลา 30 นาที เพื่อกลับมากินอาหารเที่ยงวัน ที่บ้านใครบ้านมัน หลังจากนั้นเวลา 14.00น. นายเชบ ขุนรายา นายเหตุ ขุนรายา และนายเจม หลีหาด ก็ไปตัดหขวกมะพร้าวที่หัวหินมา 4 หขวก เพื่อเตรียมไว้ทำอาหารในงาน

ในวันที่ 10 มิถุนายน 2552 ที่บ้านของโต๊ะ โดย ทีมแม่บ้านที่รับผิดชอบในการเตรียมอาหารเลี้ยงแขก ก็จะมานั่งคุย และได้ร่วมกันออกความคิดเห็นว่าจะแกงปลาอะไรกัน เพราะว่าได้ออกไปดูในตลาดแล้วไม่มีปลามอง นางไม่มู้น๊ะ หลีหาดก็เลยตัดสินใจว่าจะออกไปหาปลาที่แพหัวหินดู แต่ปรากฏว่าไม่มีปลาเลย นางไม่มู้น๊ะ หลีหาดก็เลยกลับมาชวน นางเจ๊ะสุ เอ็มเล่งออกไปตลาดอีกครั้ง การไปตลาดในครั้งนี้ กับข้าวที่ซื้อทั้งหมดก็มี ปลาสดัน ผัก เกลือ น้ำมัน หอม กระเทียม ผงชูรส มะขามเปียก ส้มแขก มะนาว เครื่องแกง กุ้ง น้ำปลา ฯลฯ เมื่อกลับมาจากจ่ายตลาดแล้ว ทุกคนก็ช่วยกันทำปลา และก็ให้เงินบังนิล ไปซื้อน้ำแข็งมาแช่ปลา แล้งก็ได้ฝากเงินนางรูกาลิยะ ขุนรายาซื้อปลาทูมาทอดด้วย เวลา 14.00น. ของวันนี้ คณะทีมงานก็พาโต๊ะ เต็น แก้อี และเครื่องเสียง มาที่ศาลา ซึ่งจะมีน้องเป๊ยกเป็นคนขับรถ และมีนายอาคำ ขุนรายา นายมาเลก ขุนรายา นายรอเสด ม่องเระ นายแมน เร่สัน นายเจม ขุนรายา นายบาหรี นิระ และนายกอด ขุนรายา เป็นคนช่วยติดตั้งเต็น

นายเผด็จโต๊ะปลัด นางสาวอุไรวรรณ หลีหาด และนายบูกอก ขุนรายา มาเตรียมซ้อมใหญ่กัน โคนมีนายวิมาด หมายสา และนายสมพงษ์ หลีเคราะห์ เดินทางมาดูการซ้อมครั้งนี้ด้วยตัวเอง เมื่อซ้อมพูดไปสักพัก ไฟฟ้าก็ดับเกิดดับขึ้นมา ทุกคนก็นั่งกันอยู่ที่ศาลาในมืดสักพักหนึ่งเมื่อเห็นว่า

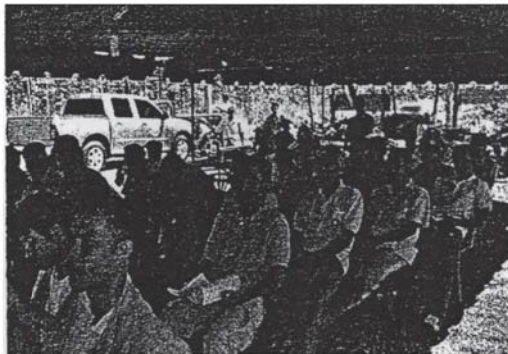
ไฟดับนานจนเกินไปแล้ว ทุกคนก็เริ่มทยอย เดินทางกลับบ้านกันเรื่อยๆ แต่จะมีสมาชิกที่เปิดเครื่องเสียง ที่ยังไม่กลับ พวกเขาจะเปิดเครื่องเสียงกันจนถึงตี 1

จนมาถึงวันที่ 11 มิถุนายน 2552 ที่สี่แยกบ้านนายอุหมอด ขุนรายา ในเวลาตี 5 ห้าวรุ่ง ของวันนี้ นางเจ้สุเอี่ยมเล่งไปเตรียมไฟเพื่อเตรียมที่จะหุงข้าว ข้าวสารที่จะหุงในครั้งนี้นางยี่ ขุนรายา และ นางรำพา สาเหล่ ช่วยกันออกคนละครั้งกระสอบ นางฮารีนีะ ม่องเระ นางเจ้สุ เก้มเล้ง นางอัมชะ หมาดหวัง นางฮาลิมะ เอ็มเล้ง แลนางโด้ย สอเหลป ช่วยกันปอกหขวกพร้าว พร้อมกันที่ได้ยินเสียงดัง โกรมๆ ของเครื่องขุดมะพร้าวโดยมีนายบูกอก ขุนรายา และ นางขาบาหนี่ ขุนรายา ขุดมะพร้าวและปอกมะพร้าว เมื่อขุดมะพร้าวเสร็จแล้ว นางสาวมะ หลีหาด นางฮารีนีะ ม่องเระ นางรอฟียะ ขาวเซาะ นางฮาลิมะ เอ็มเล้ง และนางอัมชะ หมาดหวัง ก็ช่วยกันแกะหขวกแบ่ง และอีกเตาหนึ่ง นางอา หลีหาดก็กำลังทอดปลาอยู่และเสียง ฉู่ฉู่ นางชีด๊ะ นุ้ยเดชทำน้ำซุบ และในเวลาเดียวกันจะก็กำลังจะเตรียมที่จะแกงส้มปลาตุ๋น เมื่อตั้งน้ำแกงไว้แล้วสักพักจะก็ใส่ปลาลงไป นางสาวมะ หลีหาด และนางชีด๊ะ นุ้ยเดช และนางรอฟียะ ขุนรายาก็ช่วยกันหั่นผักที่เตรียมไว้จิ้มกับน้ำซุบ

ณ. ที่ศาลาในวันนี้ ทีมงานของเราที่รับผิดชอบเรื่องสถานที่ ก็มาเตรียมงานกันในเวลา 7 โมงเช้า มีบังคำ บังมาเหล็ก บังป็น บังบาหรี วันดี หวัน บัส ในวันที่ ทีม และมิซาเอล ตั้งแต่เช้าเป็นพิเศษว่าทุกๆวัน เขาบอกว่า “วันนี้เขาต้องแต่งตัวให้หล่อไว้ก่อน” เพื่อจะรับแขกในงานพร้อมกับพวกเรา วันนี้เป็นวันที่ทีมงานวิจัยเราตื่นเต้นมากๆ เพราะนับว่า มันเป็นงานแรกของการทำงานวิจัยของเรา และก็จะเห็นว่า ทีม และมิซาเอล ก็ตื่นเต้นไม่แพ้กับพวกเราเลย เมื่อถึงเวลา 8 โมง อาจารย์ของ ม. หาดใหญ่ ก็เดินมาที่ศาลาซึ่งคิดว่าเป็นแขกกลุ่มแรกที่มาร่วมงานกับเราในวันนี้

เกือบถึงเวลา 8.30น. แล้วก็ไม่เห็นแขกกลุ่มไหนมาเพิ่มเลย ทำให้ใจของเราเต้นตึกตักๆ คิดอยู่ในใจว่าวันนี้จะมีแขกมาร่วมงานกับเราสักกี่คนกันนะ

ในเวลานั้น มิชาเอลก็เดินชะโงกออกไปมา หันซ้าย หันขวา แลวงนออยู่หลายรอบ แล้วก็เดินมาตามวันดีหลายครั้งว่า วันดีไหนคุณบอกผมว่าเริ่มงาน 8.30น. แล้วทำไมยังไม่มีใครมาอีก ทำไมคนไทยชอบมาสายมากๆ ผมไม่เข้าใจซึ่งมันเป็นคำถามที่ตอบยากมากในขณะนั้น

สักพักหนึ่ง เวลา 8.35น. ก็มีรถกระบะสีแดงขับมาเบรคดังที่หน้าเดิน ทันใดนั้นก็เห็นครูสวัสดิ์ นาวาจิตร ซึ่งเป็นครู โรงเรียนบ้านท่าชะมวงเดินลงมาจากรถพร้อมกับเด็กนักเรียนประมาณ 10 กว่าคน

มันทำให้ทุกคนในสมาชิกรู้สึกโล่งใจเป็นอย่างมาก เพราะคิดว่าอย่างน้อยก็มีคนกลุ่มหนึ่งได้เดินทางมาร่วมงานกับเราแล้ว และต่อไปอาจจะมียกกลุ่มต่อไปตามมาอีก และก็เป็นจริงเหมือนที่คาดไว้ เวลา 8.45น. รถของสถานีตำรวจก็ตามมาติดๆ

เมื่อถึงเวลา 9.00น. รถกระบะของนายรอสเสด ม่องเริะ และรถนายคลเสด หลีหาด ออกจากโลกพะยอมเพื่อไปรับพันธุ์กุ้งที่ประมง (อ่าวนุ่น) ไปกันทั้งหมด 5 คน มีนายรอสเสด หลีหาด นายเต็ม หลีหาด นายณรงศักดิ์ หลีหาด ทิม และมิชเชลซึ่งเป็นอาสาสมัคร รถแล่นไปถึงประมงเวลา 9.20น. เมื่อไปถึงติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อจะรับลูกกุ้ง เจ้าหน้าที่ก็บอกว่า ลูกกุ้งยังไม่ได้ใส่ถุง ก็เลยเกิดเคียดขึ้นมาเล็กน้อย กลัวไม่ทันเวลา ก็เลยถามเจ้าหน้าที่ว่าใส่ถุงลูกกุ้งแต่ละถุงใช้เวลาานเท่าไร เขาก็บอกว่าไม่นาน แล้วพนักงานก็เริ่มคัดกุ้งลงถุงเรานั่งรออยู่ใกล้ๆ พร้อมกับลุ้นให้ทันเวลา เมื่อเจ้าหน้าที่ใส่ถุงได้พอประมาณแล้ว เราก็เริ่มขนถุงลูกกุ้งใส่รถกระบะ ขณะกำลังขนลูกกุ้งอยู่นั้น ทิมทำให้ถุงลูกกุ้งแตก 1 ถุง ทำให้เขาเคียดและเสียใจมากๆ เราใช้เวลาครึ่งชั่วโมงก็เสร็จ ที่ศาลาในขณะนี้แม้จะมีแขกมาร่วมงานของเรา 2-3 กลุ่มแล้วแต่ก็ไม่ทำให้พวกเราสบายใจได้ทั้งหมด เพราะจะเห็นว่ามีคนมาร่วมงานบางตามาก แต่ทันใดนั้น เมื่อถึงเวลา 10.05น. ก็มีรถคันหนึ่งมาจอดอยู่ข้างถนนด้านหน้าเดินแล้วก็เดินมาจากรถใส่เสื้อสีไข่ ทำทางมีภูมิจานพอหันหน้ามาก็ปรากฏว่าเป็นนายอำเภอตนเอง หลังจากนั้นก็มีหัวหน้าสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยขับรถมาจอดแล้วลงมาจากรถตามมาติดๆ หลังจากนั้นประมาณ 10 นาที ก็มีหน่วยงานต่างๆ และที่พี่น้องในชุมชนของเราเดินทางมาร่วมงานกันเรื่อยๆ อาจจะเห็นว่าพี่น้องในชุมชนของเราร่วมงานกันบางคาไปชักนิต แต่อย่างน้อยเราก็จะเห็นได้ว่าจะมีคนกลุ่มหนึ่ง ที่เขาไม่ค่อยที่จะเดินลงมาที่ศาลาแห่งนี้ แต่วันนี้เขาก็สามารถเดินมาร่วมทางกับเราได้ ในขณะนั้นก็มาถึงเวลา 10.20น. แล้วก็ช่วยกันขนลูกกุ้งลงในเรือ โดยมีเรือเตรียมปล่อยลูกกุ้งจำนวน 9 ลำ เมื่อเวลา 10.50น. ทางด้านของแม่ครัวเมื่อทำอาหารเสร็จ

เรียบร้อยแล้วก็จัดเตรียมอาหารใส่ที่แล้วก็นำอาหารขึ้นรถพร้อมกับถ้วยชาม แล้วทั้งหมดก็เดินทางมาที่ศาลาเพื่อร่วมกันต้อนรับแขกที่มาร่วมงานในวันนี้

อีกสักพักหนึ่งครูไพรินก็เดินทางมาถึงที่ศาลาพร้อมกับเด็กนักเรียนบ้านโคกพะยอม พอนายเผด็จ โต๊ะปลัดเห็นครูนิภา ชูละเอียดก็เข้าไปบอกว่าให้เขานั้นเป็นพิธีกรในวันนี้ เพราะว่าการเตรียมงานนั้นจะกำหนดกันว่าให้ครูนิภา ชูละเอียดเป็นพิธีกร และได้บอกเขาไว้แล้ว แต่เขามอบอกเราในวันนี้ว่าเขาทำให้เราไม่ได้ เพราะนายเผด็จ โต๊ะปลัดนั้นยังไม่ได้ให้ข้อมูลในการเตรียมงานครั้งนี้ให้เขาก่อน ซึ่งมันก็เป็นความบกพร่องของเราในขณะนั้น

เหมือนกันว่าให้นางอุไรวรรณ หลีหาดมาเป็นพิธีกร เพราะเห็นว่านางอุไรวรรณ หลีหาดนั้นมีความสามารถในการพูดที่สุดในทีมวิจัยของเรา นางอุไรวรรณ หลีหาดเขาบอกกับพวกเราว่าการเตรียมตัวของเขานั้นมันไม่เต็มร้อย แต่เขาคิดว่าเขาจะพยายามทำให้การจัดงานในครั้งนี้เดินต่อไปให้ได้ เขาใช้เวลาเตรียมตัวอยู่ประมาณ 10 นาที ก็ได้เวลากล่าวนำเสนอโครงการ โดยจะมีนายเผด็จ โต๊ะปลัด นายบุญาก ขุนราชา และนางอุไรวรรณ หลีหาด ขึ้นไปนั่งเก้าอี้ด้านหน้าเพื่อนำเสนอโครงการ โดยมีอุไรเป็นพิธีกร และพร้อมกับนำเสนอโครงการไปด้วย การพูดของทั้งสามคนในวันนี้ ทุกคนก็จะเห็นได้ว่าทุกคนมีความสามารถในการพูดที่ดีมากๆ โดยเฉพาะอุไร ซึ่งเป็นพิธีกรจำเป็นในวันนี้ ในเวลาเดียวกันนั้นทางด้านหลังของเวทีก็เตรียมจัดน้ำหวานเพื่อที่จะเสิร์ฟให้แขกที่มาร่วมงาน มีนางไม่มู่เะ หลีหาด และนางรอเสยะ หลงสมัน เป็นฝ่ายดักน้ำแข็ง และมีนางวันสนันท์ เร่สัน และนางวันดี นิหะเป็นคนเสิร์ฟ ทางด้านหน้าเวทีเมื่อกล่าวนำเสนอเสร็จแล้วนายอำเภอก็ขึ้นมากล่าวเปิดงานในเวลา 11.30น. แต่จะมีข้อผิดพลาดอยู่นิดหนึ่งว่า นายวิมาด หมายาศซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจ.สตูล นั้นเตรียมที่สำหรับให้ท่านนายอำเภอขึ้นไว้แล้ว โดยนายวิมาด หมายาศคิดว่าจะให้แขกทุกคนนั้นเห็นนายอำเภออยู่ด้านในจอ แต่ไม่รู้ใครไปขยับไม้วัดตรงอื่น แต่ทุกคนก็ประทับใจมากที่นายอำเภอได้พูดว่า เรานั้นทำได้ดีกว่าบางหน่วยงาน เมื่อเสร็จพิธีเปิดงานแล้วเราก็เดินลงเรือที่เตรียมไว้ โดยมีนายอำเภอ ชาวบ้านหน่วยงานต่างๆ และนักเรียน แล่นเรือออกไปเพื่อที่จะปล่อยลูกกุ้งที่คลองคูหลิม ใกล้กับที่ปลูกป่าที่เราเตรียมไว้ เมื่อปล่อยลูกกุ้งเสร็จแล้วทุกคนก็จะไปปลูกป่ากัน ทุกคนจะเดินขึ้นฝั่งไปปลูกป่า โดยมีนายอำเภอเดินนำหน้าไปเป็นชุดแรก การปลูกป่าในครั้งนี้นายอำเภอ ปลูกประมาณ 50 ต้น ที่เหลือชาวบ้านและนักเรียนก็ช่วยกันปลูกจนหมด มีลูกฝักรวมทั้งหมด 3,000 ต้น

ทางด้านที่ศาลาเมื่อทุกคนลงเรือไปปล่อยลูกกุ้งและปลูกป่ากันแล้ว พวกเราที่เหลือกันอยู่บนศาลาก็เริ่มกันจัด โต๊ะเก้าอี้ เพื่อเตรียมอาหารที่ในเต็นเพื่อให้แขกทั่วไปได้รับประทานอาหารเที่ยงกัน และจัดที่รับประทานอาหารให้คณะของนายอำเภอไว้ที่ในศาลา

เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้วทุกคนก็เดินทางกลับ จะมีแค่ ทีมวิจัย และสมาชิกทุกคนพร้อมกับศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.สตูล นายชูหนา หลงสมันที่อยู่บ่อเจ็ดลูก และทีมงานมาจากบ้านควนโพ 2 คน ประมาณ 14.00น. ทุกคนก็ลงมานั่งในศาลาเพื่อมาร่วมกันสรุปหาข้อดีและข้อเสีย ในการทำงานในครั้งนี้ นางไม้มุนีะ หลีหาดกับวันดีก็มาช่วยกันนับดูรายชื่อของแขกที่มาร่วมงานในวันนี้สรุปว่ามีประมาณ 165 คน ก็จะพบข้อบกพร่องของเราว่าการแจกเอกสารของคนมาร่วมงานกับเรานั้น เรายังแจกไม่ได้ทั่วถึง และบังพวงได้บอกกับพวกเราว่า การที่พวกเรานั้นเห็นว่าคนอื่นนั้นมีความสามารถ ทำอะไรดีกว่าเรา แต่ทำไมพวกเรานั้นไม่หันมาดูว่าในสมาชิกของเรานั้นว่าเราก็มียคนที่มีความสามารถและมีศักยภาพอยู่เหมือนกัน เนื่องด้วยเขาไม่มีโอกาสเท่านั้น และนายสมพงษ์ หลีเคราะห์ก็ได้พูดว่า ข้อดีของเราในวันนี้คือ พวกเราในสมัชชานั้นสามารถรับผิดชอบงานต่างๆ ได้เป็นที่หน้าพอใจ และทีมวิจัยที่ขึ้นไปนำเสนอในวันนี้เขาทำได้ดีมากๆ

และนายชูหนา หลงสมันก็ได้พูดให้กำลังใจกับพวกเราว่าการทำงานวิจัยในหมู่บ้านของเขาก็มีอุปสรรคมากมายไม่แพ้กับหมู่บ้านของเราเลย แต่พวกเขาก็พยายามแก้ปัญหาจนเกิดความสำเร็จไปได้อันดับหนึ่ง เขาก็พร้อมจะให้กำลังใจและให้คำปรึกษากับพวกเราต่อไป และทีมงานที่มาจากควนโพก็พูดกับพวกเราว่า แรกๆที่เขาทำงานวิจัยพวกเขานั้นก็ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออกไม่ต่างกับพวกเรา แต่งานวิจัยนั้นสามารถทำให้พวกเขานั้นสามารถพูดได้เหมือนที่เห็นเขาในตอนนี เมื่อหาข้อสรุปกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทุกคนก็แยกย้ายกันกลับบ้าน

จนมาถึงเวลา 16.30น. นายกอด ขุนรายา นายอาดำ ขุนรายา นายคลเสด หลีหาด นายบาห์รี นิละ และนางวันดี นิละก็กลับมาที่ศาลาอีกครั้ง หนึ่ง ทุกคนก็จะเตรียมเก็บ โต๊ะเต็นและเก้าอี้ แต่ตอนเก็บเต็นนั้น มันมีคนน้อยเลยทำลำบาก วันดีก็เลยโทรไปหานายเผด็จ โต๊ะปลัดเพื่อจะให้เขานั้นบอกทีมงานมาช่วย แต่ก็โทรไม่ติด ก็เลยโทรไปหานางไม้มุนีะ หลีหาดเพื่อให้ นางไม้มุนีะ หลี

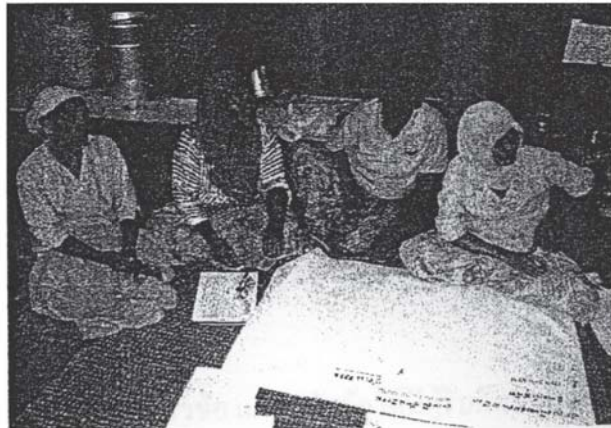

หาดไปบอกทีมงาน อีกพักหนึ่งประมาณ 10 นาที สมาชิกก็มาเพิ่ม ทุกคนก็ช่วยกันเก็บโต๊ะเก้าอี้ และเดินขึ้นรถ

และงานครั้งนี้ก็จบลงอย่างสวยงาม แม้มันจะมีอุปสรรคมากมายสักเพียงใดถึงแม้ว่าพวกเราอาจจะท้อไปบ้าง แต่เราขอสัญญาว่าจะสู้ไม่ถอยนะเราจะบอกให้

กิจกรรมที่ 2 ระดมข้อมูลบริบทชุมชน

ของคืนวันที่ 4 พฤษภาคม 2552 เมื่อเวลา 08.30 น. ที่ศาลาบ้านโคกพยอมทีมวิจัยและทีมผู้ร่วมวิจัยร่วมกับพี่เลี้ยงได้ประชุมเพื่อระดมข้อมูลบริบทชุมชน พี่เลี้ยงได้ตั้งโจทย์ให้ทีมวิจัยแล้วแบ่งทีมกันช่วยระดมข้อมูล โดยกำหนดประเด็น ดังนี้

1. ภูมิปัญญา มีผู้รับผิดชอบ 5 คน คือ นายเหตุ ขุนรายา นายกอด ขุนรายา นายดาเหลบ หลีหาด นายเดชา อินทรทองมาก นายรอเสด ม่องเริะ

เราได้นั่งคุยรวมกลุ่มกัน 5 คน ได้พูดกันถึงเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ซึ่งมีภูมิปัญญาหลายอย่าง ว่าตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอาหาร และของใช้สอย เช่น เอาไม้ไผ่มาทำเป็นเครื่องมือในการประมง หรือเอามาทำเป็นภาชนะใส่อาหาร หรือเรื่องการเอาลูกไม้โนปาโกกงมาทำเป็นอาหาร เรื่องของหมอบีบเอ็น หมอตาบ้วน

2. ภูมิศาสตร์ มีผู้รับผิดชอบ 5 คน นางวันดี นิละ นางสาวอุไรวรรณ หลีหาด นายเจม หลีหาด นายคนเสด หลีหาด นายบาเสด ทีมนี้ได้ช่วยกันระดมข้อมูลลักษณะภูมิศาสตร์บ้านโคกพยอมตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน แต่ก็ไม่ได้ข้อมูลครบถ้วน

หลังจากนั้นวันที่ 11 พฤษภาคม ก็ลงเก็บข้อมูลนายหยัง หลีหาด ซึ่งตอนนั้นเป็นตอนเช้า เวลา 9 โมงของวันแรกนาขวัญ มีวันดีกำลังเดินทางไปเก็บข้อมูล ตอนนั้นนายหยัง หลีหาดกำลังนั่งดูโทรทัศน์อยู่ ซึ่งตอนนั้นเป็นการถ่ายทอดการแรกนาขวัญไปด้วยคูทีวีไปด้วย เขาได้เล่าเรื่องราวต่างๆเรื่องภูมิศาสตร์ในสมัยก่อนทั้งในคลองและบนบก ในวันนั้นจะเห็นได้ว่าเขามีความสุขมากที่ได้เล่าเรื่องราวต่างๆให้เราฟัง เขาไม่ได้เล่าเรื่องภูมิศาสตร์อย่างเดียวแต่เขาจะเล่ารวมถึงเรื่อง

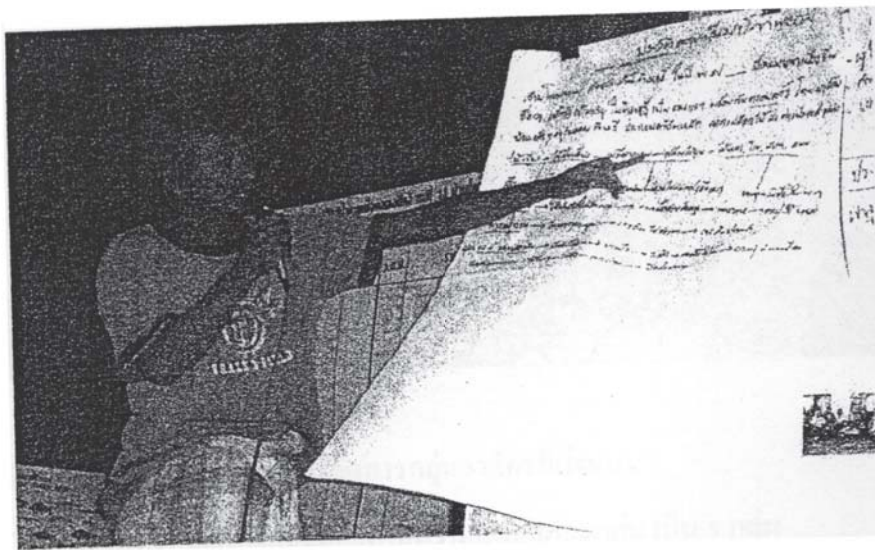
ประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆด้วย เราได้คุยกันจนถึงเวลา 11.30น. แล้วก็จะกลับบ้าน จุฑชวนว่าให้กินข้าวด้วยกัน แล้วเขาก็บอกว่าถ้าต้องการข้อมูลเพิ่มเติมให้มาได้ตลอด เขาพร้อมที่จะให้ข้อมูลมาก หลังจากนั้นก็มาสรุปข้อมูลกันแล้วนำเสนอให้กับทีมวิจัย แต่ทีมหลายคนบอกว่าข้อมูลยังไม่ครบน่าจะไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีก แล้วก็ตกลงกันว่าจะไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมที่บ้านปาล่อง ซึ่งเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ ในชุมชน ทีมวิจัย 8 คน คือ นาย โต๊ะปลัดเผด็จ นางไม่มูนิะ หลีหาด นางวันดี นิละ นายบุญกา ขุนรายา นายอุหมอด ขุนรายา นางระภา สาเล่ นางอำชะ หมายหวัง นงอรรณ ขุนรายา เราไปกันเวลา 9.00น. ไปถึงบ้านปาล่องประมาณ 9.30น. ทีมวิจัยก็ได้ถามถึงเรื่องของการเมืองการปกครอง ภูมิศาสตร์ ประเพณี เราได้บันทึกเรื่องราวต่างๆ ลงในสมุด ตอนแรกเราได้พากระดาษาชาร์ตไปด้วย แต่เราไม่ได้เขียนเพราะไม่มีที่คิดเมื่อเก็บข้อมูลเสร็จแล้วเราก็พากันกลับบ้าน

3.การเมืองการปกครองมีผู้รับผิดชอบ 5 คนคือ นางไม่มูนิะ หลีหาด นายอุหมอด ขุนรายา นายบุญกา ขุนรายา นายเชบ ขุนรายา นายลิกล สาหมิด

เริ่มกำหนดบริบทชุมชนแบ่งหัวข้อออกเป็น 5 หัวข้อ แต่ละหัวข้อได้มีผู้รับผิดชอบที่จะลงไปเก็บข้อมูล สำหรับการเมืองการปกครอง มีผู้รับผิดชอบ 6 คน คือ นางไม่มูนิะ หลีหาด นายอุหมอด ขุนรายา นายบุญกา ขุนรายา นายเชบ ขุนรายา นายลิกล สาหมิด นายเผด็จ โต๊ะปลัด นั่งคุยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ เช่น บันทึก สัมภาษณ์ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทั้งหมดได้สวมหัวเล้าเหตุการณ์การเมือง การปกครอง ปีพ.ศ 2516 จนถึงปัจจุบัน หลังจากนั้นก็ได้ลงไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากนายล่อง โดยนางไม่มูนิะ หลีหาด ได้ขับรถออกจากบ้านเวลาประมาณ 9.30น. ไปถึงบ้านท่าชะมวงเวลา 10.00น. ของวันที่ 4 พฤษภาคม 2552 ได้ลงไปสอบถามข้อมูล การเมืองการปกครองจากนายล่องกับภรรยา เขาได้เล่าเหตุการณ์ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน หลังจากนั้นก็ได้ขับรถออกจากบ้านนายล่องเพื่อจะไปบ้านนายเด่น เวลาประมาณ 11.00น. ถึงบ้านนายเด่น บ้านหัวหินก็ได้ลงไปสอบถามข้อมูลจากนายเด่น เขาได้เล่าเหตุการณ์เท่าที่เขาจำได้ เรื่องการเมืองการปกครอง เขาเล่าเสร็จเขาก็ชวนกินข้าวเที่ยง กินข้าวเที่ยงเสร็จก็ขับรถกลับบ้าน ในคืนของวันที่12 พฤษภาคม ทีมวิจัยได้นัดประชุมเพื่อที่จะนำเสนอข้อมูลที่ได้ไปสอบถามมา ต่างกลุ่มก็ต่างนำเสนอข้อมูลของแต่ละกลุ่มที่ได้มา กลุ่มการเมืองการปกครองยังได้ข้อมูลไม่พร้อม เลข

ประชุมตกลงกันเพื่อที่จะลงไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม จากนายล่อง โดยมีทีมวิจัย 8 คน คือ นาย โต๊ะ ปลัดเผด็จ นางไม่มู่นี้ะ หลีหาด นางวันดี นิละ นายบุญาก ขุนรายา นายอุหมอด ขุนรายา นางระภา สาเล่ นางอำชะ หมาดหวัง นางอรรณ ขุนรายา ได้นัดกันเวลาประมาณ 09.00น. ไปบ้านของนาย ล่อง ถึงบ้านนายล่องเวลา 09.30น. ทีมวิจัยทั้งหมดได้ลงไปสอบถามข้อมูลเขาได้เล่าเหตุการณ์ การเมืองการปกครอง อย่างละเอียด ทีมวิจัยคิดว่าจะพากระดาษชาร์จไปเขียนแต่ลืม ก็ได้บันทึกลงในสมุด เสร็จแล้วทีมวิจัยพากันกลับบ้าน ทีมวิจัยได้นัดประชุมในคืนวันที่ 14 พฤษภาคม เพื่อที่จะ นำเสนอข้อมูล ที่ได้ลงไปสอบถามเพิ่มเติม ได้นำข้อมูลต่าง ๆ มาลงแผ่นชาร์จ เพื่อทุกคนจะได้รับรู้ ข้อมูลที่เหมือนกัน

4. ประเพณี มีผู้รับผิดชอบ 5 คนคือ นางอำชะ หมาดหวัง นางอรรณ ขุนรายา นางรา ภา สาเล่ นางเจ๊ะสุ เอ็มเล่ง เมื่อได้ประเด็นหัวข้อมาแล้ว ก็ช่วยกันระดมว่าวัฒนธรรมบ้านโคก พะยอมมีอะไรบ้าง หลังจากนั้นคิดกันว่าเราต้องแยกกันไปหาข้อมูลให้ชัดเจน เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2552 แล้วแบ่งประเด็นดังนี้

- นางราภา สาเล่ เรื่อง แต่งงาน กับ เจ้าศูนย์
- นางอำชะหมาดหวัง เรื่องถือศีลอด รายา 2 ครั้ง
- นางอรรณ ขุนรายา เรื่องลงแขก ความเชื่อ
- นางเจ๊ะสุ เอ็มเล่ง เรื่อง กรูบัน

เมื่อเราได้แยกกันแล้ว จึงกลับมาตั้งระดมความคิดที่ศาลาและที่บ้าน

กิจกรรมที่ 3 ระดมข้อมูล การบริหารจัดการกลุ่มองค์กรที่ผ่านมา

เริ่มกำหนดประชุมแบ่งกลุ่มย่อยตามความถนัดแต่ละกลุ่ม เป็น 5 กลุ่ม

1. กลุ่มอนุรักษ์ นายरोसेด ม่องเริะ นายแมน เร่ตัน
2. กลุ่มแม่บ้าน นางอรวรรณ ขุนรายา นางรำภา สาเล่ นางอำชะ หมาดหวัง
3. กลุ่มเลี้ยงปลา นางวันดี นิละ นายอุหมอด ขุนรายา
4. กลุ่มเขาวชน นางสาวอุไรวรรณ หลีหาด
5. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน นางไม่มุ่เะ หลีหาด นายบุญาก ขุนรายา
6. กลุ่มกองทุนสวัสดิการ นางยาบาหนี ขุนรายา นายมาเหล็ก ขุนรายา

เมื่อมีการแบ่งกลุ่ม แล้วต่างกลุ่ม ก็ได้บันทึกข้อมูลลงในกระดาษชาร์จ ของแต่ละกลุ่ม เพื่อที่จะนำเสนอให้สมาชิกรับรู้ และออกความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

กิจกรรมที่ 4 ระดมแหล่งท่องเที่ยวโคกพะยอม

ทีมวิจัยและพี่เลี้ยงมีการประชุมเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2552 เวลา 20.30น. ได้พูดคุยกันถึงเรื่องแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้ชุมชน ว่ามีอะไรบ้าง ทีมวิจัยได้ช่วยกันระดมแหล่งท่องเที่ยวว่ามี หิงห้อย มีแหล่งหอยอยู่บริเวณปากคลอง มีแหล่งชมนก มีป่า มีลิง มีสาหร่าย มีแหล่งตกปลา ได้มีการพูดคุยถึงสภาพพื้นที่ เพื่อที่จะกำหนดที่จะไปดูว่าช่วงน้ำเป็นน้ำตาย ระยะทาง เวลาในการเดินทาง แล้วก็ได้ออกมาหาพื้นที่ที่จะไปดูสภาพพื้นที่ที่เป็นจริง

กิจกรรมที่ 5 สำรวจแหล่งท่องเที่ยว

ครั้งที่ 1 วันที่ 4 พฤศจิกายน 52

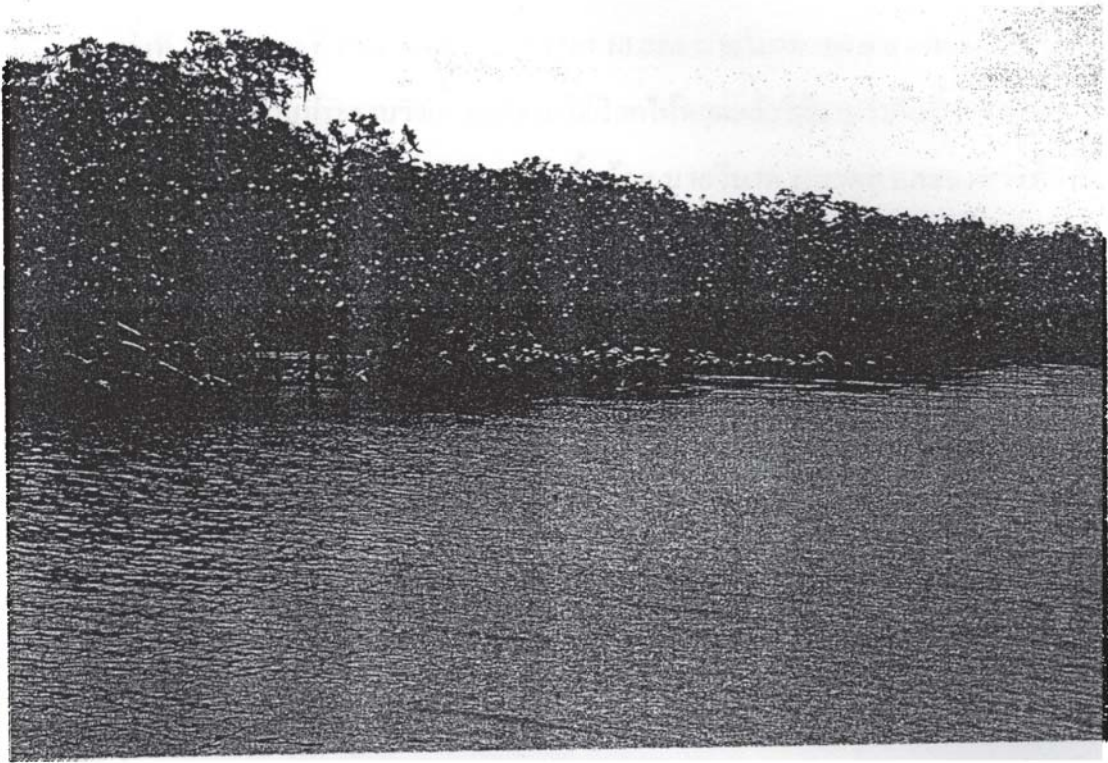
ทีมวิจัย 5 คน ผู้ร่วมวิจัย 5 คน ได้นัดพบกันที่ศาลาท่าเรือเวลา 08.00 น. มีทีมวิจัยมานั่งคอยที่ศาลา บางคนก็ลืมจนทำให้เวลาสายประมาณ 09.00น. หัวหน้าทีมวิจัย นายบุญาก ขุนรายา ก็ชวนลงเรือ ดัดเครื่องพอดเครื่องก็วิ่งไปถึงกระชังจิเสด แล้วไปจักรติดสายหมอบแล้วก็จอดรับจิเสด

วิ่งเรือออกถึงหัวคคโค้งทอนไค้เลแล้วได้พบคนลากเบ็ด 1 ลำ วิ่งเรือพันโพงพางผ่านคลองสิบถึงโคกสักได้ขึ้นเสียงโทรศัพท์หมดโทรมาถามว่าถึงไหนแล้ว บอกว่าถึงโคกสักแล้ว

หมาดบอกว่าถ้าไปคอยที่ปากันโตะติดกันไม่ บอกว่าทันแล้วก็วิ่งเรือช้าๆเพื่อให้ทันกับหมาด
หมาดก็ถึงท่าเรือปากันโตะติดเทียบเรือติดกับเรือท้าว รอประมาณ 10 นาที มีรถ 4 ประตุนมา 1 คัน
คือนายวิมาด หมาดสา พี่เลี้ยง ได้เดินลงมาที่เรือ ประธานได้ติดเครื่องเรือออกจากท่าเรือ

วิ่งเรือไปจนถึงปากคลองแวงพบเรือหาปลาทราย ถัดไปเป็นเรือวางไทรปูน้ำ อีกลำเป็นเรือ
ทุกหอย วิ่งไปมองไปข้างหน้าเห็นหมู่บ้านคันหยงอูมา เปราะออ เกาะลิคี้ เปราะมะ
เกาะเกียง เกาะตะรุเตา ที่เห็นไกลๆคือเกาะลังกาวิ พอหันมามองกลับหลังเห็นทิวป่าชายเลนที่
สวยงาม วิ่งเรือไปจนถึงหอยหอยกะพง น้ำขึ้นจนหอยหอยแล้วทีมวิชัยได้จอดเรือทอดสมอให้ปะมา
เหลกลงไปค้าหอยน้ำลึก นายอุหมอด ขุนรายาและนายอาดำ ขุนรายาลงไปช่วยค้าได้มาคนละคน
ละน้อย น้ำขึ้นทุกคนขึ้นเรือแล้ว ได้ลงค้าหอยอีก 2 แห่ง แต่น้ำขึ้นมากเลยค้าไม่ได้ทุกคนเลยขึ้น
เรือ ทีมวิชัยคุยกันว่าจะไปคูฝูนก แล้วได้วิ่งเรือไปคลองสองปาก พอไปถึงคลองสองปากได้เห็น
ฝูนกบินเป็นฝูงสวยงาม บางฝูงได้เกาะอยู่บนต้น โกงกาง มีนกยาง นกคิน

ได้เวียนไปเวียนมาชมนกชมป่าอยู่พักใหญ่แล้วก็หันหัวเรือกลับ วิ่งเรือมาถึงโคกหวาด เป็นหาดทรายขาวมีคนสองคนเอาสาหร่ายทะเลใส่กระสอบเพื่อจะพาไปทำบ้าน วิ่งเรือจากพานบูดู ถึงบ้านกันโตะทิด

ถึงท่าเรือบ้านกันโตะทิดทีมวิจัยประมาณ 4 คน ได้ขึ้นเรือที่บ้านกันโตะทิดกลับทางรถ ทีมวิจัยอีก 6 คน ได้ขึ้นเรือกลับถึงศาลาริมคลอง ได้ขึ้นมานั่งคุยกันสักพัก ทีมที่กลับทางรถก็ถึงมา แม่ครัวยังทำกับข้าวไม่เสร็จ คุยไปเรือจนแม่ครัวทำกับข้าวเสร็จ ช่วยกันยกกับข้าวมากินที่ศาลา กินเสร็จแล้วก็แยกย้ายกันกลับบ้าน

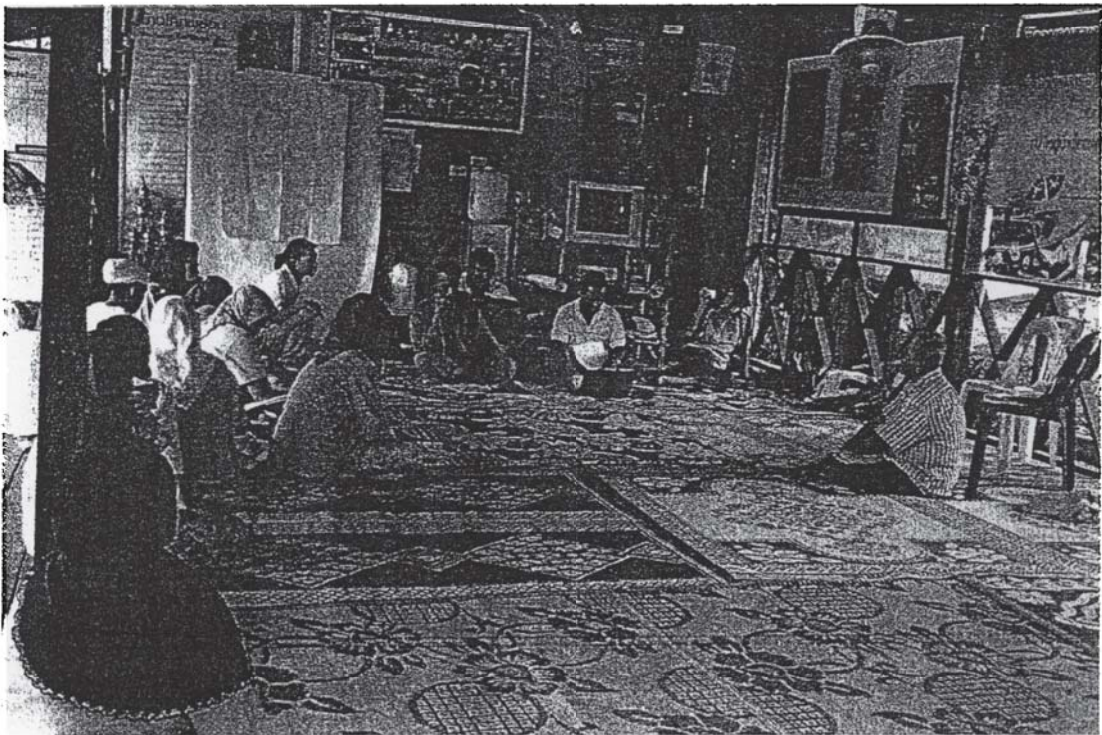
สิ่งที่ได้

- ได้เห็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้ชุมชน
- ได้เห็นบรรยากาศที่สวยงาม
- ได้เห็นธรรมชาติ เกาะแก่งต่างๆที่สวยงาม
- ได้เห็นอาชีพของชาวประมง
- ได้เห็นฝูงนกหลายชนิด ที่อยู่ริมฝั่งป่าชายเลน

ครั้งที่ 2 วันอังคารที่ 8 ธันวาคม 2552 เวลา 10.00น นายวิมาศ หมาดสา พี่เลี้ยง ได้ขับรถออกจากบ้านผ่านหน้าบ้านประธานวิชัย ประธานได้เรียกให้หยุดแล้วได้ถามว่าคืนนี้ว่างไหม คอบว่าว่าง แล้วบอกว่าเรานัดทีมวิชัยกันไปดูแหล่งหึ่งห้อย นายวิมาศ หมาดสาเลยถามว่าที่ไหน ประธานบอกว่าที่คลองน้ำเค็ม เลขนัดกันเวลา 08.00น.ของในตอนกลางคืน

เวลา 08.00น. คณะทีมวิชัยได้มาพบกันที่ศาลา บางคนก็มาคอยกันอยู่ก่อนแล้ว ทุกคนบอกว่ากินกาแฟกันก่อนลงเรือฝรั่งเขาบอกว่า เขาจะไปดูหึ่งห้อยด้วย แต่ว่าเขากำลังกินอยู่ พลังนั้งคอยฝรั่งทุกคนก็ได้กินกาแฟไปด้วย คุยกันไปด้วย พอฝรั่งกินข้าวเสร็จ เขาจะกินกาแฟเปิดดูกระดิกน้ำร้อนไม่มีน้ำร้อน คัดสินใจไม่กินกาแฟ เลยพากันลงเรือ ลำของประธาน 9 คน ทีมวิชัย 5 คน ผู้เข้าร่วม 3 คน พี่เลี้ยง1คน ลำของนายกอด ขุนราชา 6 คน ทีมวิชัย 2 คน อาสาสมัคร 2 คน ผู้เข้าร่วม 2 คน เรือได้เริ่มติดเครื่องออกเดินทางเวลา 09.00น. ได้วิ่งเรือไปทางทิศเหนือ ได้วิ่งเรือตามหลังกัน ลำของประธานอยู่ข้างหลัง วิ่งเรือออกไปประมาณ 800 เมตร พันแสงแสงไปหมู่บ้าน เราได้เห็นดวงดาวบนท้องฟ้าสวยงามมาก เพราะเป็นคืนเดือนมืด พอไปถึงคลองกาปะเราได้เห็นแสงไฟที่ริมป่า คิดว่าเป็นคนลักตัดไม้ พอวิ่งเข้าไปใกล้ก็เห็นเป็นคน โละปลา ได้วิ่งเรือไปเรื่อยๆ ผ่านกระชังเลี้ยงปลาของชาวนาพญาส่วนมากเป็นกระชัง ว่างเปล่าไม่มีคนเฝ้า ริมคลองเงียบเหงา เพราะไม่มีคนมีแต่เรา 2 ลำ หลังจากนั้นได้ผ่านคานเรือท่าคานมีแสงไฟสว่างมาก ถึงคานเรือนี่ได้ครึ่งทางของการเดินทาง หลังจากนั้นก็เป็นช่วงของที่มีด ทุกคนต่างใจจดใจจ่อเพื่อจะได้ดูหึ่งห้อย นายท้ายเรือพยายามดูหัวเรือพวงพวงมีคนส่องไฟฉายให้เป็นระยะๆ เรือก็ได้วิ่งไปเรื่อยๆ ถึงท่าทราย ซึ่งเป็นท่าเรือของคนนาพญา วิ่งเรือไปเรื่อยๆ จนถึงคลองสั๊กกล้วย ผ่านสั๊กกล้วยถึงบาง ไค้ะชีเริ่มเห็นหึ่งห้อยเล็กน้อยอยู่ห่างๆกัน เรือได้วิ่งเข้าอยู่ใกล้เคียงกัน ทุกคนต่างตะโกนบอกว่ามีหึ่งห้อยมาก วิ่งไปเรื่อยๆประมาณ 100 เมตร บังบัสบอกให้ดับเครื่องเรือทั้ง 2 ลำ ให้เรือลอยอยู่ใกล้กัน ข้างหน้าประมาณ 5 เมตร เราได้เห็นแสงหึ่งห้อยเป็นกลุ่มก้อนอยู่บนต้นไม้ต้นเดียวกัน เหมือนกับแสงไฟที่เขาคดแต่งบนต้นคริสมาสสวยงามมากๆ ทุกคนมองดูด้วยความเงิบตะลึงถึงความสวยงามของแสงหึ่งห้อยหมาดได้ถ่ายรูปติดบ้างเล็กน้อยแต่ไม่ชัดเจน แล้วได้ลอลำไปตามลำคลองชมความสวยงามของหึ่งห้อยและป่าชายเลนที่สมบูรณ์ประมาณ 15 นาที มองไปข้างหน้าแสงหึ่งห้อยเริ่มบางลง เลยคัดสินใจคิดเครื่องวิ่งไปพร้อมกันช้าๆ วิ่งเรือไปประมาณ 150เมตร พอผ่านคดเล็กๆของลำคลอง ทุกคนต่างร้องเป็นเสียงเดียวว่า อลละมะขลุยหมด (เป็นคำอุทานหมายถึงมีมากมายเยอะแยะเต็มไปหมด) อาสาสมัครต่างชาติร้องว่า โอ้สุดยอด สวยจริงๆ เพราะว่าจุดนี้มี

หิ้งห้อยแสงระยิบระยับมากกว่าจุดแรก เพราะมีหิ้งห้อยอยู่เป็นผืนยาวติดต่อกันเป็นแสงระยิบระยับ
ได้เอาเรือทั้ง 2 ลำ ผู้คิดกันเพื่อนั่งชมความงามของหิ้งห้อย ได้พูดคุยกันเรื่องระยะเวลาในการ
เดินทางมาถึงจุดนี้ประมาณ 50 นาที ได้ใช้เวลา นั่งดูประมาณ 20 นาที ได้ถามฝรั่งว่าที่บ้านของเขามี
หิ้งห้อยไหม ฝรั่งบอกว่ามีผมเคยเห็น 2 ตัว ที่นี้มีมากกว่าที่ตรงนี้เหมาะแก่การนั่งชมเพราะเป็นที่เงียบ
ดูทั้งดาวและหิ้งห้อย เรือลำของบังกอดได้วิ่งขึ้นไปโดยที่อีกลำคอยอยู่ เรือบังกอดได้วิ่งขึ้นไป
ประมาณ 200 เมตร เพื่อว่าจะได้พบหิ้งห้อย แต่พอขึ้นไปเริ่มมีแสงไฟอยู่ข้างหน้า ป่าเริ่มบางลง คิด
ว่าคงจะไม่มีหิ้งห้อย จึงหันหัวเรือกลับบอกอีกลำว่าไม่มีเลขชวนกันกลับ

กิจกรรมที่ 6 เวทีตรวจสอบข้อมูล

วันที่ 10 เมษายน 2553 เวลา 13.30 น. ที่ศาลาบ้านโคกพยอม ทีมวิจัยได้เชิญ ผู้เฒ่า ผู้แก่
ในชุมชน จำนวน 4 คน ได้แก่ นายอน อุรามา นางสาว ขุนรายา นายมาแทน ม่องเระ นาย
มาร่วมกันตรวจสอบข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน โดยที่ให้นายรอเสด ม่องเระ ได้เปิดประเด็นนำ
คุยข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน ตั้งแต่ยุคบุกเบิกชุมชน จนถึงปัจจุบันนางไหมมุนีะ หลีหาดนำ
คุยในประเด็นการเมืองการปกครอง นางเจ้สุ เอ็มเล่ง นำคุยประเด็น ภูมิปัญญา นางอำชะ หมาด
หวัง นำคุยประเด็น ประเพณีวัฒนธรรม นางอรรณ ขุนรายา นำคุยประเด็น กลุ่มองค์กร โดยที่จะ

ทำการตรวจสอบข้อมูลกันเป็นช่วงๆ ถ้าหากข้อมูลช่วงไหนที่ขาดผู้เฒ่าผู้แก่ก็จะทักท้วง และได้เสริมข้อมูลในส่วนนั้น มีนางวันดี นิละ คอยจดบันทึกในสมุด และนายวิมาท หมายาศา กับนายมานพ ตะสุ พี่เลี้ยงคอยช่วยซักถามในการเพิ่มเติมประเด็นต่างๆ

หลังจากนั้นวันที่ 12 เมษายน 2553 ทีมวิจัยก็ได้นัดประชุมกันเพื่อสรุปข้อมูลทั้งหมดและได้นำมาเพื่อช่วยกันเขียนรายงานความก้าวหน้า

กิจกรรมที่ 7 พัฒนาศักยภาพสมาชิก

7.1 อบรมการทำบัญชี

วันที่ 12 และ 13 เมษายน 2554 ทีมวิจัยและสมาชิก กลุ่มต่างๆ จำนวน 15 คน ได้เข้าร่วมอบรมการทำบัญชี โดยเชิญวิทยากรจากกลุ่มออมทรัพย์บ้านหัวหิน เริ่มแรกวิทยากรให้สมาชิกแต่ละกลุ่มนำเอาสมุดบัญชีมาเปิดดูว่าแต่ละกลุ่มทำกันอย่างไร มีข้อผิดพลาดอะไรบ้าง หลังจากนั้นวิทยากรก็ได้ให้แนวทางการทำบัญชี แต่ละกลุ่มแตกต่างกันไป ซึ่งวิทยากรได้นำกันที่ละกลุ่ม

ตัวอย่างการทำบัญชีแต่ละกลุ่มก่อนอบรม

	กลุ่มแม่บ้าน	ออม+สมทบ	ทุน	กิจกรรม	รายได้	สมาชิก	คนทำ
1	ออมทรัพย์			ทีม	ค่าตอบแทน + ค่าโครงการขายขนมลูกโรย	25	5
2	ขนมลูกโรย	การลงทุนของออมทรัพย์		ขาย	ค่าโครงการทำขนม(กลุ่มออมทรัพย์)	15	8
3	ซื้อยาพารา	ทีมออม 10,000+ป้า 10,000 = 20,000 ใช้นี้ ออม 2,000 +ป้า 10,000 ค้าง ออม 8,000		ขาย	ค่าโครงการขายยาง	27	7
4	ซื้อปุ๋ย	SML 90,000		ขาย	ค่าโครงการขายปุ๋ย (ให้คนเก็บกระสอบละ 10 บาท)		3
5	ข้าวซ้อมมือ	เกษตร 7,000 (ซื้อครก) + รางรลสิ่งแวลล้อม 7,000 (ทำโรงข้าวซ้อมมือ) + ออม (ทุน)		ขาย	แบ่งคนทำ	20	10
6	แปรรูป	รายมงคลสร้าง 60,000 - ภายหลังเทคโนโลยี 5,000					
7	เพาะเห็ด	8,000 (ทำโรงเพาะเห็ด 3,000 +ซื้อเชื้อเห็ด 5,000) ต่อยอด 10,000 (ซื้อเชื้อเห็ด 10,000)		เพาะ+ขาย	ค่าโครงการขายเห็ด (ให้คนขายก็โละ 5 บาท)		
	ปยุทน์	ถ่ายทอดเทคโนโลยี 25,000+พัฒนาที่ดิน 2,000 + รายมงคลสร้าง 5,000 (บ้านจุฬ)				25	
	เลี้ยงปลากะพง	พอช. 20,000			ทุนในการซื้อวัตถุดิบรอบละ 200 บาท		
	เลี้ยงกุ้ง	พอช. 32,000					
	ป้าชุมชน						
	SML		200,000	เช่าเดิน	ขาย 2000, ปรากฏเครื่องมือ, ผู้ประสบภัย, อื่นๆ		5
	กองทุนหมู่บ้าน						
	ท่องเที่ยว					29	

แนวทางการทำบัญชีของกลุ่มแม่บ้าน

บัญชีกลุ่มแม่บ้าน "โคกพยอม" ณ 12 เมษายน 2554			สมาชิก 25 คน ออมคนละ 30 บาทต่อ เดือน			
เงินทั้งหมด		เงินอยู่ที่ไหน			2554	
รายการ	จำนวนเงิน	รายการ	จำนวนเงิน		2553	9,000.00
เงินออม	55,970.00	สมาชิก	24,800.00		2552	9,000.00
ค่าบำรุง	2,750.00	ธนาคาร	21,170.00		2551	
		กลุ่มซื้อยางพารา	8,000.00		2550	-
					2549	-
	58,720.00		53,970.00		2548	
			กลุ่มสี่ข้าว	2,000.00	2547	
			วัสดุอุปกรณ์	2,750.00	2546	
				4,750.00		

บัญชีกลุ่มปู่ ก่อนอบรม

บัญชีกลุ่มปู่ ณ วันที่ 13 เมย. 54	
สินทรัพย์	
เงินสดในมือ	15,500.00
ลูกหนี้	152,650.00
Stock	50,210.00
รวม	218,360.00
หนี้	
เจ้าหนี้	
ร้านค้า	48,000.00
กลุ่มแม่บ้าน	8,000.00
ทุน	97,445.00
Sml	
กำไร	64,915.00
รวม	218,360.00

ตัวอย่างแนวทางการรูปแบบบัญชีรับ – จ่าย กลุ่มผู้ป่วย

ว/ด/ป	รายการ	ชื่อมา	ราคา	จำนวนเงิน	จ่ายไป	ราคา	จำนวนเงิน	กำไร	จำนวนเงิน	บัญชีเหลือ	จำนวนเงิน
		กระสอบ			กระสอบ			ส่วนต่าง		กระสอบ	
	หัววัว	3	458	1374	2	500	1000	42	84	1	458

แนวทางการรูปแบบการทำบัญชีกลุ่มเฉพาะเห็ด

ว/ด/ป	รายการ	รับ	จ่าย	คงเหลือ
กลุ่มเลี้ยงไก่	ได้รับเงินบริจาค	5,490.00		
	ทำโรงเรือน		5,951.00	
	ซื้ออาหาร		3,238.00	
	ขายไข่ไก่	1,425.00		
กลุ่มเพาะเห็ด	ได้รับงบจาก กศน.	3,000.00		
	ทำโรงเรือน		2,432.00	
	ปรับปรุงโรงเรือน		715.00	
	ขายเห็ด	2,350.00		
	ขายเห็ดครบ 2 ณ วันที่ 13 เมษายน 54	6,025.00		
	รวม	18,290.00	12,336.00	5,954.00

แนวทางการทำบัญชีรายรับ รายจ่ายกลุ่มสวัสดิการ(เดินทำ)

รายการ	รายรับ	รายจ่าย							คงเหลือ
	ค่าเช่า	ค่าตั้งเต็นท์	ค่านับถ้วย-ชม	ค่าชักผ้าปูโต๊ะ	ค่ารถ	อื่นๆ	รวม		
นายสุกร หวันสุ	3,000.00	600.00	400.00	100.00	600.00	300.00	2,000.00	1,000.00	1,000.00
ค่าเสียหาย	50.00							50.00	1,050.00
นายหมีด หลงสมัน	1,400.00		400.00	100.00		400.00	900.00	500.00	1,550.00
นายหิวด หวันสุ	2,100.00	600.00	400.00	100.00	600.00		1,700.00	400.00	1,950.00
นายเสรี หมัดตะ	1,500.00		400.00			200.00	600.00	900.00	2,850.00
ชื่อของ						1,000.00	1,000.00	1,000.00	1,850.00
นางเขียว	3,500.00	600.00	400.00	100.00	600.00	400.00	2,100.00	1,400.00	3,250.00
นายรอนี ม่องเระ	2,000.00	600.00	400.00	100.00	400.00		1,500.00	500.00	3,750.00
ค่าบรรทุก+ซ่อมเต็นท์						1,200.00	1,200.00	- 1,200.00	2,550.00
จัดงานที่ทำเรือ	3,000.00	600.00	400.00	100.00	200.00	300.00	1,600.00	1,400.00	3,950.00
นายอาบีดิน บูเกม	3,000.00	600.00	400.00	100.00	600.00		1,700.00	1,300.00	5,250.00
นายหนัด (บากันโต๊ะทิศ)	3,000.00	600.00	400.00	100.00	600.00		1,700.00	1,300.00	6,550.00
นางอรรณ ขุนราชา	2,000.00	600.00	400.00	100.00			1,100.00	900.00	7,450.00

ตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติการทำบัญชีของกลุ่มโฮมสเตย์

ว/ด/ป	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ	ว/ด/ป	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
12 เม.ย. 54	รับคณะท่องเที่ยวจาก สตูล จำนวน 10 คน				12 เม.ย. 54	กำไรยกมาจากคณะท่องเที่ยวสตูล จำนวน 10 คน	1,100.00		
	1. ค่าที่พัก จำนวน 10 คน @ 100 บาท	1,000.00							
	2. ค่าอาหาร จำนวน 10 คน @ 100 บาท x 3 มื้อ	3,000.00							
	ค่าอาหารประชุมเตรียมงาน		200.00						
	ค่าวัสดุคูป		1,000.00						
	ค่าแรงงานทำอาหาร จำนวน 2 คน @ 200 บาท		400.00						
	ค่าพนักงานต้อนรับ จำนวน 2 คน @ 200 บาท		400.00						
	ค่าบ้านพัก จำนวน 5 หลัง @ 2 คน x 90 บาท		900.00						
	รวม	4,000.00	2,900.00	1,100.00			1,100.00	-	1,100.00

7.2 อบรมโฮมสเคย์

เมื่อเวลา 09.30 น. ของวันที่ 19 เมษายน 2554 คณะทีมวิจัยและสมาชิกโฮมสเคย์ได้ไปพร้อมกันที่ศาลาเพื่ออบรมโฮมสเคย์ โดยมีวิทยากรมาจากสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล ชื่อคุณภักจุล ตรีพันธุ์ ได้พูดถึงการต้อนรับมาตรฐานโฮมสเคย์ การต้อนรับแขก เจ้าของบ้านต้องมีอัธยาศัยดี เรื่องของมาตรฐานโฮมสเคย์ต้องเป็นเรื่องสะอาด ไม่ว่าจะเป็นนอกบ้านหรือในบ้าน ห้องนอนต้องสะอาด ควรมีราวแขวนผ้าหรือตู้ ที่นอนนอนมุ้ง ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัว ห้องน้ำต้องสะอาดควรมีกระดาษทิชชู ราว ถังขยะ ภายในบ้านต้องเป็นสัดส่วน ห้องนอนควรแยกไว้สำหรับแขกต่างหาก อาหารควรเป็นอาหารที่เรามีอยู่ในชุมชน อาหารพื้นบ้าน หลังจากนั้นก็ได้ถ่ายซีดีของบ้านจ่ารุงให้คณะทีมวิจัยดู ได้เห็น สภาพบ้านที่สะอาด การต้อนรับ การนำเที่ยวในหมู่บ้าน สวนผลไม้ และมีอาหารพื้นบ้าน และมีร้านส้มตำซึ่งเป็นจุดขายของชุมชน

กิจกรรมที่ 8 ศึกษาดูงานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

16 พ.ค. 54 เวลา 06.00 น. ทีมวิจัยโคกพะยอม 10 คน ร่วมกับทีมเครือข่ายท่องเที่ยวอื่น 40 คน ได้เดินทางจาก จ.สตูล มุ่งหน้าสู่ชุมพรและหยุดกินข้าวเที่ยงชุมพรและหยุดละหมาดเสร็จออกเดินทางถึงเพชรบุรี รับประทานอาหารค่ำที่ร้านของฝากพ่อแข่งเพชรบุรี 19.00 น. เดินทางและนอนบนรถ 1 คืน อ่อนเพลียมากเลยกินอย่างไม่เต็มที่ นอนไม่อึดและตอนเช้าถึงมัสยิดกลาง จ.ลำปาง ละหมาดซุบซี เวลา 08.00 น. และรับประทานอาหารร้านอิสลามและเดินทางไปบ้านทาปาเปา เดินทางชมโฮมสเคย์และเศรษฐกิจพอเพียงและการเสียดสที่คืนอาซีฟ โดยชุมชนและบรรยายเรื่องเล่าและการพักรับประทานอาหารเที่ยง แต่มีบางคนมีอุปสรรคกับการรับประทานอาหารมากๆ เพราะรักอยู่ในจิตใจอย่างมากๆ เกี่ยวกับศาสนาอิสลามชุมชนมุสลิม วันที่ 18 พ.ค. 54 ได้เดินทางต่อไปบ้านแม่กำปองและได้เข้าบ้านพักโฮมสเคย์และก็ได้ไปทำอาหารและได้รับประทานร่วมกันและได้ไปทำความสะอาดอุปกรณ์การทำอาหารโดยวิธีทำทางศาสนาอิสลาม แต่ก็ไม่มั่นใจเหมือนเดิมและได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้านได้มากและเรียนอัธยาศัยของชุมชนได้ดีมากและคำถามคำถามแรกที่เจ้าบ้านชื่อ แม่ รจนา ถามว่าเป็นพวกรุ่นนี้จะใส่บาตรพ่อเจ้ารู้เลยว่าชาวบ้านของเขาไม่รู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามเลยก็ได้พูดคุยกับเจ้าของบ้าน สอบถามเรื่องต่อกับเจ้าบ้านโดยหลายๆเรื่อง เช่นอาชีพลูกของชาวบ้าน และหลังจากรับประทานอาหารค่ำเสร็จแล้วได้ชมการฟ้อนของพวกเด็กๆเยาวชนซึ่งน่ารักมากๆ และอยากบอกว่าหมู่บ้านแม่กำปอง เขาต้อนรับดีมาก เพราะว่ามีผู้นำของเขาเป็นคนเก่งมากๆ เก่งทุกเรื่อง ชื่อว่า ” พ่อหลวงพรหมมิน “ และที่บ้านแม่กำปองนี้แหละขึ้นคอบลงคอบกันสนุกมากๆ และได้เที่ยวน้ำตก ชมการเก็บเมี่ยงของชาวบ้าน การเก็บใบชาเป็นอาชีพลูกของชาวบ้าน แม่กำปองและอีกหลายๆเรื่องมากของแม่กำปอง

19 พ.ค. 54 เดินทางไปที่ศูนย์ศึกษาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้พบกับ อาจารย์ นก คนเก่ง และนายบันเทิง บรรยายเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน โสมสเดชและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทุกๆเรื่อง และก็ได้รับประทานขนม กาแฟ กันที่นั่น

20 พ.ค. 54 เดินทางไปบ้านจำรุง จังหวัดระยอง เป็นหมู่บ้านที่สะอาดมากๆ ไม่มีขยะเลย ในหมู่บ้านจัดระบบได้ดีมาก ไม่ว่าเรื่องแม่ครัว – โสมสเดช การต้อนรับ โรงขายของเขาจัดระเบียบได้ดีมาก แต่มีอุปสรรคต่อการรับประทานอาหารเหมือนเดิม นั่นแหละ เพราะมันฝังอยู่ในจิตใจว่า เรามุสลิม หลังจากนั้นได้เดินทางต่อไปที่มาบตาพุด ซึ่งที่นั่นเขากำลังเรียกร้องสิทธิชุมชน เรื่องโรงงานอุตสาหกรรมและลุงน้อยได้เล่าเรื่องราวจากการต่อสู้ และการพัฒนาทางอุตสาหกรรม ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชุมชน หน้ามือเป็นหลังมือเลย

21 พ.ค. 54 เดินทางไปชะอำและได้นอนพักที่นั่น 1 คืน ได้ไปเดินชมหาดชะอำและได้รู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆดีบ้าง ไม่ดีบ้างและพอตอนเช้าก็ได้เดินทางไปเยี่ยมบ้านลุงนิล ไปฟังที่ก๊อพูดและบรรยายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนหลายๆเรื่อง และได้รับประทานอาหารเที่ยงที่บ้านลุงนิล แต่ก็มีอุปสรรคเหมือนเดิมทุกอย่าง ไม่ว่าแต่เครื่องครัวทำอาหาร ด้วย งาน อาหารทุกอย่าง และเมื่อรับประทานเสร็จก็ได้ฟังลุงนิลเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตการเป็นไปและหลังจากนั้นจะมีไค้พาชมหลายอย่างในสวนลุงนิล มีทั้ง ผลไม้ ผัก และสมุนไพร และก็ได้รับประทานอาหารค่ำกับลุงนิลอีกมื้อหนึ่ง และอีกกลุ่มหนึ่งนั้นรับประทานกล้วยแทนข้าวเหมือนเดิม เพราะมีอุปสรรคที่ว่ามันแหละ และหลังจากนั้นเดินทางกลับและแวะซื้อของฝากกลับจังหวัดสตูลโดยสวัสดิภาพ

หลังจากกลับมาพวกเราทีมวิจัยร่วมกับพี่เลี้ยงได้กลับมาประชุมเพื่อสรุปการเรียนรู้จากการศึกษาดูงานที่บ้านนางไม่มูนี้ะ หลีหาด จำนวน 3 ครั้ง

กิจกรรมที่ 9 เวทีวิเคราะห์ตลาด กลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มการท่องเที่ยวโดยชุมชน

วันที่ 20 มิ.ย. 54 เวลา 21.00 น. ทีมวิจัยและสมาชิกโสมสเดชได้นัดหมายเพื่อประชุมวิเคราะห์ตลาด กลุ่มเป้าหมายและแนวโน้มการท่องเที่ยวของชุมชนโลกพยอม โดยได้นำข้อมูลจากสมุดเยี่ยมที่นักท่องเที่ยวมาดูงาน ที่นักท่องเที่ยวมาเป็นคณะ ตั้งแต่เริ่มเปิดการท่องเที่ยว จนถึงปัจจุบัน ทีมวิจัยได้มาคว้ามื้อคณะที่มา เป็นแขกประเภทไหน เขาได้มาทำอะไรในชุมชน แล้วได้ช่วยระดมลงบนกระดานชาร์ต มีทั้งหมด 66 คณะ จำนวนทั้งหมด 2,699 คน มีรายได้รวม 944,650 บาท ส่วนใหญ่มีนักศึกษามหาวิทยาลัยต่างๆ กลุ่มองค์กร หน่วยงานภาครัฐ ชาวต่างชาติ ทุกคนได้เข้ามาทำกิจกรรมเช่น ปลูกป่า เยี่ยมชมกิจกรรมท่องเที่ยว ศึกษาดูงาน มี หลังจากนั้นได้สรุปเห็นว่า

ทิศทางในอนาคตการท่องเที่ยวของเราควรทำการตลาดไปยังกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยต่างๆ เนื่องจากชุมชนของเราแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงานการจัดการกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน

กิจกรรมที่ 10 เวทีระดมความคิดเรื่องการบริหารจัดการท่องเที่ยว

วันที่ 22 มิถุนายน 2554 เวลา 20.00 น. ทีมวิจัยและสมาชิกโฮมสเตย์ ได้ร่วมกันประชุม เพื่อข่างการบริหารจัดการกลุ่ม เริ่มโดยพี่เลี้ยง ได้ชวนคุยถึงเรื่องการบริหารจัดการที่ผ่านมาว่า เป็นอย่างไรบ้าง และมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง ทีมวิจัยได้ช่วยกันระดมข้อมูลลงบนกระดาษชาร์ต การจัดการที่ผ่านมาไม่ค่อยดีนักเนื่องจากเราไม่ได้กำหนด มาตรฐานโฮมสเตย์ เราจะนำเอา บ้านสมาชิกที่มีความพร้อมกันแต่ครั้งที่ได้รับแขก ถ้าไม่พร้อมก็ไม่รับ โดยที่เราไม่ได้กำหนดกติกา เอาไว้ และมีอุปสรรคต่างๆ เช่น เรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ การเตรียมความพร้อมการรับแขกแต่ละครั้ง หลังจากนั้นพี่เลี้ยง ชวนคุยต่อว่าแนวทางการดำเนินงานต่อไปควรเป็นอย่างไรบ้าง ทีมวิจัย ก็ช่วยกันระดมแนวทางดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานบ้านพักโฮมสเตย์ กฎระเบียบบ้านพักโฮมสเตย์ กฎระเบียบ นักท่องเที่ยว การรับสมาชิก ประเมินข้อจำกัดรองรับนักท่องเที่ยว
2. การจัดสรรผลประโยชน์ (กลุ่มค่า, ซากาต, สวัสดิการ)
3. แต่งตั้งคณะกรรมการ/ บทบาทหน้าที่
4. ประชุมประจำเดือน ชี้แจงเงิน

หลังจากนั้นก็ให้ทีมวิจัยช่วยกันลงรายละเอียดกำหนด มาตรฐาน โฮมสเตย์ของชุมชนเอง และกำหนดกฎกติกาสำหรับนักท่องเที่ยว การจัดสรรผลประโยชน์ แต่งตั้งคณะกรรมการและ บทบาทหน้าที่ เมื่อทีมวิจัยได้ระดมกันเสร็จแล้วก็ให้ตัวแทนขึ้นนำเสนอ แล้วช่วยกันเติมเต็มข้อมูล

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

ข้อมูลประวัติชุมชน โลกพยอม

ยุคบุกเบิก ปี พ.ศ. 2435 นายคล้าย ช่างทำ ผู้ใหญ่บ้านคนแรก

ในอดีตบ้านโลกพยอมอยู่ในการปกครองของบ้านท่าชะมวง ม.1 เป็นหมู่บ้านเรียกว่าบ้านดีห์ ซึ่งแปลว่าที่สูง มีคนมาอยู่คนแรกคือ เป๊ะท้อ ภรรยาชื่อ ฉาว มาจากเมืองจีน มาสร้างที่อยู่อาศัยบริเวณริมชายคลองดีห์ ต่อมา มีบุตรที่บ้านดีห์ 6 คน ชื่อ ฉ้วน โต๊ะกำม มะหลุย เจ้าแก้ว มะปี่ โต๊ะเปียน

ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ได้มีครอบครัวมาจากจังหวัดตรัง โดยการพาลูกหนีการเข้าโรงเรียนอาศัยอยู่ในบ้านดีห์ คือครอบครัวของนายสนู มี 3 คนพี่น้อง ชื่อ โต๊ะหมาด โต๊ะเด็น โต๊ะสนู มาพร้อมกับภรรยาชื่อฉาว พร้อมลูก 3 คน ชื่อ โต๊ะดู จี มาเน๊ะ อยู่ริมคลองดีห์เช่นกัน

ครอบครัวที่ 3 ที่เข้ามาอยู่บ้านดีห์ คือ แก้งู แก้งี๊ด พร้อมลูก 2 คน ชื่อแม่หยอย แม่แจ โดยอาศัยริมคลองเช่นเดียวกัน ซึ่งทั้ง 3 ครอบครัวนี้ได้ประกอบอาชีพ ปอกเปลือกไม้ขาย เปลือกไม้ที่ขายคือเปลือกแสม เปลือกปูลู วิธีการทำ ตัดไม้เป็นท่อนๆละ 50 ซม. แล้วใช้มีดเอาเปลือกออก แล้วทำเป็นมัด มัดละ 20 สตางค์ และอีกอาชีพคือทำไม้พินซึก วิธีการทำคือเอาไม้ที่เหลือจากการปอกเปลือกไม้พิน 100 ท่อน ท่อนละ 30 สตางค์ โดยมีเรือใบมารับสินค้าไปส่งที่ปิ้ง ประเทศมาเลเซีย

ประมาณปี พ.ศ. 2467 เริ่มมีอาชีพทำไม้หลา เผาถ่าน โดยมีชาวบ้านตัดไม้ไปขายให้กับนายจึก ลูกเขยเป๊ะท้อ โดยตัดไม้เป็นท่อนๆละ 1.5 เมตร จนได้ไม้เต็มหลาโดยไปดวงในหลาที่สร้างไว้ ความสูงประมาณ 1.5 เมตรราคาหลาละ 25 บาท และอาชีพตกเปิดโดยใช้สายสังวาล ปิดอ่าวในคลองโดยใช้ไม้ไผ่เป็นอุปกรณ์ อาชีพตกปูดำ ชาวบ้านประกอบอาชีพนี้มาเรื่อยๆ จนถึง พ.ศ. 2518 ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากไม้หลามาเป็นไม้ซังกิโละ ไม้ 1,000 กิโลกรัม ราคา 100 บาท พร้อมกับชาวบ้านเผาถ่านใช้เองโดยการขุดหลุม ขุดหลุมปลวกทำเตาเผา ชาวบ้านโลกพยอมตัดไม้เผาถ่านมาตลอดจนถึงปี พ.ศ. 2544

บ้านโลกพยอมมี 3 ตระกูลดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ทุกวันนี้ คือลูกหลานเป๊ะท้อ ลูกหลานแก้งู ลูกหลานโต๊ะสนูเป็นส่วนใหญ่ คนนอกที่เข้ามาส่วนใหญ่จะมาแต่งงานกับลูกหลาน 3 ตระกูลนี้ ไม่ได้มีผู้อพยพมาจากต่างถิ่นเลย

ยุคการเมืองการปกครอง

ปี พ.ศ. 2435 นายคล้าย ช่างทำ

ผู้ใหญ่บ้านคนแรกของหมู่ที่ 1 เลือกตั้งแบบเปิดเผย ไม่มีเงินค่าตอบแทน ประกอบด้วย
ชุมชนคือ ชุมชนบ้านท่าชะมวง บ้านหัวหิน บ้านคีหัง ทอนโต๊ะเล

ทอนโต๊ะเลมี 3 ครัวเรือน แป๊ะพอจู้ โต๊ะแมง ลุงอง

บ้านท่าชะมวงมี 10 ครัวเรือน นายคล้าย ช่างทำ นายคำ ชูแก้ว นายสัน ลาวัลย์ นายโต๊ะ นางหยัน
นางโต๊ะ นางลั่น นางฮั่ว นายเพ็ง นางจิ่ง

บ้านหัวหินมี 11 ครัวเรือน นางพิละ โต๊ะใบอิด โต๊ะใบสัน โต๊ะหยีบอก ใบหมาด โต๊ะเจ๊ะ
แอ โต๊ะโคฟ โต๊ะเจ๊ะหละ โต๊ะหยอย ยาหยามัน โต๊ะเกบ วาที โต๊ะหมาดบ่อ

การนับถือศาสนา พุทธ 20% อิสลาม 80% พี่น้องพุทธไม่มีวัดต้องเดินทางไปทำบุญที่วัดละ
พี่น้องพุทธอิสลามอยู่กันเหมือนพี่น้องเดียวกัน มีการประชุมทำกิจกรรมร่วมกัน เช่นมีการลงแขก
ทำนา ทำสวน การประกอบอาชีพ ทำนา ทำสวนประมง

สภาพภูมิศาสตร์ในยุคนั้น สภาพที่ดินเป็นป่าแก่ มีต้นพะยอม หัวหิน มะม่วง กระท้อน ดอกแคร้
ส่วนหัวหิน สภาพป่าไผ่ ส่วนใหญ่ปลูกมะพร้าวบริเวณชายทะเล บริเวณลำคลองคีหัง เป็นป่า
ชายเลนหนาที่บ ะหว่างหัวหินกับโคกพยอมเป็นป่าพรุ ป่าเสม็ด โกลสีอ่อนและโคกงู เป็นป่า
พะยอม ผักหวานป่า ป่าพ้อ

ปี พ.ศ. 2470 ผู้ใหญ่เพ็ง จะไม่มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านจะไม่มีค่าตอบแทน การเรียกประชุม
โดยการตีเกราะ เคาะไม้ ทุกคนจะมาประชุมกันหมด กรณีมีข้อพิพาท ไกล่เกลี่ย เรื่องต่างๆ
ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นคนตัดสินร่วมกับ โต๊ะอิหม่าม ผู้เฒ่าผู้แก่ที่เขานับหน้าถือตา

บ้านคีหังมี 3 ครัวเรือน แป๊ะเตกหลี โต๊ะชายเค็น โต๊ะสบู

สภาพสังคม มีโจรผู้ร้าย ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินชาวบ้าน

ประเพณี การแต่งงาน อิสลามนิยม มีการทำคันทามให้เจ้าสาวเจ้าบ่าว มีลิละ คาระ บิด่วน
การตอхла มีการยกอีคัง (ยกขาด) การจีซ้างพาบ่าว

การทำนาใช้แรงคนเบิกนา ทำนาด้วยควาย วัว ใช้จี่ดิน จั่นก จี่ค้ำควา ทำปุ๋ย เผากระดูก
วัว-ควาย ค่ำละเอียคหุดันกล้า

ทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ การประกอบอาชีพประมง มีเครื่องมือประมงเช่น ราว ไว ตกเบ็ด
อวน แห ซิริง ใช้เชือกผูกเหยื่อตกปลา ได้มาไม่มีการขายข้างนอกแจกจ่ายให้พี่น้อง เหลือพาไปแลก
กล้วยแก พืชผักต่างๆ

การเจ็บป่วย มีการรักษาทางไสยศาสตร์ ความเชื่อว่าผีมีจริง

ผู้ใหญ่เพ็งเป็นหมด บัด-เปา

ภรรยาผู้ใหญ่เพ็ง เป็นหมอดำแย (นางคลั่ง รักษาแก้ว)

ปี พ.ศ. 2490 นายบัว บารา

มีการเลือกตั้งแบบเปิดเผย โดยมีการยื่นเข้าแล้ว มีผู้ช่วย 2 คน นายล่องกับ นายเต่า

ด้านสภาพพื้นที่ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ป่าไม้ถูกทำลาย ถูกนำไปสร้างที่อยู่อาศัย เพราะคนเพิ่มขึ้นด้านทรัพยากร มีสัมปทานป่าไม้ขายเลน มีการทำเปลือกไม้ การทำไม้พื้นผ้าซีกขายส่งเข้ามาเลย เป็นช่วงปีที่ข้าวนาแห้งแล้งมากที่สุด

ด้านสังคม มีการขัดแย้งเรื่องผู้สาว

ด้านประเพณี มีลเกจิก มโนราห์ หนังตะลุง ลิเกบก ร่องเง้งมีการแสดงภาพยนตร์ขาวดำ ไม่มีเสียงพูด (ใช้ตะเกียงพายุ)

ปี พ.ศ. 2498 นายเจ๊ะหมัน โต๊ะปลัด

ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน มีผู้ช่วย 2 คน คือ นายคล่อง นิตวิศิษกุล และ นายมาหามาด หลีหาด

ด้านสังคม มีการขยายตัว แบ่งพรรค แบ่งพวกระหว่างตี่หัง กับ หัวหิน มีโจร การพนันเล่นไพ่ ยิงเป้า ชนไก่

ปี พ.ศ. 2508 มีการขัดแย้งเรื่องศาสนา ที่ดินโรงเรียน ก่อให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกระหว่างชุมชนหัวหินและชุมชนตี่หัง ต่อมาปี 2510 ชุมชนบ้านตี่หังได้ก่อตั้งมัสยิดขึ้น โดยนายเหม ongsara เป็นโต๊ะอิหม่าม

ด้านอาชีพ ทำนา เกษตร ประมง การตัดไม้หลา

ด้านทรัพยากร เริ่มถูกทำลาย มีการเพิกนา มีสัมปทาน มีการพัฒนาเครื่องมือประมง

ปี พ.ศ. 2515 กำนันลีซา ยาหย้าหมัน

ด้านสังคม มีความแตกแยกแบ่งพรรค แบ่งพวกอย่างชัดเจน เรื่องผู้สาว มีอิทธิพล โจรสลัด ยาเสพติด เรียกค่าคุ้มครอง

ด้านทรัพยากร ป่าขายเลนถูกทำลาย ป่าไม้ขึ้นต้นถูกทำลาย ถูกนำมาสร้างบ้าน มีการเพิกสวน ทำไร่ ป่าพรุ เพิกนา มีอวนรุน อวนลาก ยาเบื่อ ระเบิด

ด้านอาชีพ การทำนา ปลูกยาง ตัดไม้เผาถ่าน ประมงมีการพัฒนา อวนรุน อวนลาก ยาเบื่อ ระเบิด

ด้านสภาพพื้นที่ มีการตัดถนนโค่นใช้แรงคน จากท่าชะมวงไปถึงควนสำราญ การเดินทางระหว่างชุมชน ใช้สะพานไม้

ด้านประเพณี เริ่มลดน้อยลง

ปี พ.ศ. 2517-30 ผู้ใหญ่บ้าน นายมาหามาด หลีหาด

ด้านสังคม มีการแตกแยกทางการเมือง มีการจัดตั้งกลุ่มธนาคารข้าว ชาวสวนประมง ใจ สลัก ลักเล็กขโมยน้อย การเล่นการพนัน ยาเสพติด เช่น สุรา กัญชา ผง

ด้านทรัพยากร เพิกป่าชายเลน ป่าพรุทำนา การตัดไม้ขาย บุกรุกป่าชายเลนทำบ่อกุ้ง มีเครื่องจักรในการตัดไม้

ด้านสภาพพื้นที่ มีการพัฒนาที่ดิน มีการนำหินฝุ่นมาหว่านในนา การขุดลอกคู ตัดถนน จาก ควน-ท่าชะมวง การเจาะบ่อมีไฟฟ้า

ด้านเศรษฐกิจ มีการค้าขายระหว่างชุมชน มีร้านค้า โรงสี

ด้านประเพณี การละเล่นเริ่มหายไป

ปี พ.ศ. 2530 สมาน บารา

ด้านการเมือง ชุมชนถูกทอดทิ้ง มีการซื้อเสียง แบ่งฝ่ายทางการเมือง

ด้านสังคม ท้องราตรี ยาเสพติดชนิดรุนแรง เช่น สุรา, เหล้า, ฝิ่น, ผงขาว, กัญชา การพนัน ใจ เช่น ขโมยวัว, สลักขโมยเรือ

เกิดกลุ่มองค์กร มีการอนุรักษ์ทรัพยากรปราชญ์ปราชญ์ อวนลาก

ด้านอาชีพ ประมง ทำลอบทุกชนิด เช่น ปลาหมึก – ปู เลี้ยงปลากระชัง

ด้านสภาพพื้นที่ ถูกทำลายมากโดยนายทุน มีการกว้านซื้อที่ดิน มีการขุดทรายขาย(ทุ่งบึง)

ด้านประเพณี การละเล่นต่างๆ ไม่ค่อยมี

การเมืองการปกครองยุคปัจจุบัน 2546-2553

ปัจจุบันบ้านโคกพะยอมได้แยกการปกครองจากหมู่ที่ 1 บ้านท่าชะมวงเมื่อ ปี พ.ศ. 2546 ได้มีการเลือกตั้งโดยนายลิเปิน สายเส้น ได้รับคัดเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ชาวบ้านมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ทำให้หมู่บ้านมีการพัฒนาและเกิดกิจกรรมกลุ่มองค์กรต่างๆ จนได้รับรางวัลหลายรางวัล ทำให้หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข และเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ต่อมาปี พ.ศ. 2551 มีการเลือกตั้งครั้งที่ 2 โดยนายลิเปิน สายเส้น ได้รับคัดเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านอีกครั้งทำให้ผู้นำขัดแย้งกันในด้านความคิด เกิดปัญหาไม่เข้าใจกัน ทำให้มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ในด้านการเมือง และในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งผู้นำจะไม่ให้ความร่วมมือ

ลักษณะภูมิศาสตร์

บ้านโคกพะยอมมีลักษณะพื้นที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นพื้นที่ติดลำคลอง ซึ่งเป็นโคกสูง และชันมาก ในอดีตสภาพพื้นที่เป็นป่าแก่ มีต้นไม้ใหญ่ เช่น ต้นพยอมน หว้าหิน มะม่วง กระท้อน

แคะ และมีสวนมะพร้าว มีสัตว์ป่ามาก เช่น เสือ งูใหญ่ บริเวณคลองคิงห์เป็นป่าชายเลนหนาที่บ
ระหว่างโคกพยอมกับหัวหิน เป็นป่าพรุ ป่าเสม็ด สมัยก่อนยังไม่ถนนตัดผ่านมีทางสัญจรสองทาง
คือ จากคิงห์ถึงปากละงู จากคิงห์ถึงท่าชะมวงทั้งสองเส้นทางต้องเดินข้ามพรมีสะพานไม้เสม็ด

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ จึงแบ่งชุมชนบ้านโคกพยอมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) ชุมชนบ้าน
คิงห์ เป็นพื้นที่อยู่ติดลำคลอง พื้นที่เป็น โกลสูงและชันมากเมื่อเทียบกับพื้นที่บริเวณใกล้เคียง หรือ
อีกนัยหนึ่ง คือ ดิ่งชัน ต่อมาชาวบ้านเรียกกันสั้นๆ ว่า คิงห์ ที่มาจากภาษามลายู แปลว่า สูงชัน
และ (2) ชุมชนบ้านโคกพยอม บริเวณนี้จะมีดินพยอมมาก เมื่อมีผู้คนเข้ามาอยู่มากจึงขยายพื้นที่
อาศัยจากบ้านคิงห์มาอยู่ที่นี่

ต่อมาปี 2490 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงป่าไม้ถูกทำลายมาสร้างที่อยู่อาศัยเพราะคนเพิ่มมากขึ้น
ต่อมาปี 2515 ได้มีการเบิกนาเบิกสวน ตัดถนนโดยใช้แรงคน ป่าชายเลนถูกทำลายมากขึ้นปี 2517
มีการตัดไม้เผาถ่านมากขึ้น มีการพัฒนาที่ดินเปรี้ยวโดยการนำหินฝุ่นมาหว่านในนา มีการขุดลอก
และตัดถนนเข้าในหมู่บ้าน และต่อมาที่นาบางส่วนถูกเปลี่ยนมาเป็นสวนยางพารา จากถนนลูกรัง
มาเป็นถนนลาดยาง

ในปี 2520 ได้สร้างโรงเรียน ชื่อโรงเรียนโคกพยอม ตั้งแต่นั้นมาชาวบ้านจึงใช้ชื่อโรงเรียน
เรียกเป็นชื่อหมู่บ้านมาจนถึงทุกวันนี้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ภูมิปัญญาการต่อเรือ

ขั้นตอนในการต่อเรือและอุปกรณ์ที่ต้องใช้

ไม้กระดาน ไม้กระดุกอง กงเรือ และไม้ส่วนอื่นๆของเรือ เครื่องมือสำหรับการต่อเรือ กบ เลื่อย
ขวาน มือเลื่อย ค้อน น็อต ตะปู ฯลฯ

ขั้นตอนการต่อเรือ ขั้นแรกนำกระดุกองมาวาง ต่อจากนั้นนำกระดานมาติดข้างกระดุกอง
โดยสลับข้างและแผ่นจนได้ประมาณข้างละ 3 แผ่น แล้วนำกงเรือมาวางบนกระดุกองกับดานที่
เตรียมไว้ตามขนาดของเรือ ระหว่างห่างกันประมาณ 30-40 ซม. หลังจากนั้นนำกระดานที่เตรียม
ไว้มาตัดเพิ่มตามขนาดของเรือที่เราต้องการความสูงค่า เช่น กระดุกยาว 6.5 เมตร ความสูงประมาณ
22-24 นิ้ว โดยวัดจากกระดุกอง ตั้งให้เป็นมุมฉากขึ้นไปที่กระดานที่แผ่นบนสุด และตกแต่งส่วนต่างๆ
ให้สมบูรณ์ เช่น ใส่ไม้กันน้ำ(กาบกล้วย) ไม้ชนค้ำสำหรับไว้เป็นที่นั่งเรือไม้หมอนสำหรับวาง
เครื่องยนต์ขั้นสุดท้ายใช้ชัน ดอกหมัน เพื่อยาเรือไม่ให้น้ำเข้า พร้อมลงใช้งาน

2. ภูมิปัญญาแปรรูปอาหารพื้นบ้าน

การนำลูกโรยหรือฝักถั่วดำ มาใช้ทำอาหาร มีมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ในขณะนั้น ชาวบ้านตำบลละงู ต้องประสบชะตากรรมข้าวยากหมากแพง จากภัยสงคราม จึงได้มีการนำลูกโรยหรือลูกถั่วดำที่ขึ้นอยู่ตามป่าชายเลน มาทดลองแปรรูปจนในที่สุดเป็นขนมได้ อย่างไรก็ตาม ลูกโรยสามารถหาได้ตามฤดูกาลในช่วงเดือนมกราคมถึงสิงหาคมของทุกปี เท่านั้น

วิธีการทำแป้งลูกโรย คือ เก็บฝักลูกโรยจากต้นถั่วดำ ซึ่งขึ้นในป่าชายเลน นำฝักลูกโรยมาชูดเปลือกออกและแช่น้ำเปล่า (เพื่อไม่ให้ฝักแห้ง) นำฝักลูกโรยล้างน้ำให้สะอาดแล้วต้มด้วยน้ำเปล่า 3 ครั้ง หลังจากนั้น นำฝักลูกโรยที่ต้มแล้ว มาต้มในน้ำค้าง 1 ครั้ง (น้ำขี้เถ้าที่คดตะกอน) แล้วนำฝักลูกโรยที่ต้มแล้วมาบดให้ละเอียด จนเป็นแป้งลูกโรยที่เป็นเนื้อเดียวกัน

แป้งลูกโรยที่นำมาทวนกับน้ำตาลทราย สามารถนำมาทำเป็นได้ขนมต่างๆ เช่น ขนมกะหรี่ปั๊บ ขนมสอด้ไส้ ขนมโค และขนมเมื่คขนุน เป็นต้น นำมาบวชชี ทำข้าวเกรียบ ชุบแป้งทอด ขนมขบเคี้ยว นอกจากนี้สามารถนำมาแปรรูปลูกโรยในการทำขนมลูกก็๊กี้ได้และนำฝักลูกโรยที่ต้มสุกไปทำขนมลูกโรยคลุกมะพร้าว เป็นต้น

ชุมชนบ้านโคกพยอมยังคงใช้ประโยชน์จากพืชในป่าชายเลน มาเป็นอาหารหลายชนิดด้วยกัน ได้แก่ ถั่วดำ(ลูกโรย) ยอดปีโฮ ยอดเป้ง เล็บมือนาง ลูกเนียง ยอดสาวดำ ยอดกะพ้อ ลูกไข่แพะ หม้าวไข่ปลา ยอดปีใหญ่ กำข้าว เป็นต้น

โดยส่วนใหญ่แล้ว เป็นการนำยอดอ่อนของพืชมาปรุงอาหาร รับประทานสดและรับประทานผลสุกของพืชบางชนิด

ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม

ประเพณีการลงแขก

สมัยก่อนบ้านดิงหังมีคนเข้ามาอยู่มีที่ดินทำกินมาก เมื่อเขาคิดจะทำนา เขาก็ได้ช่วยกัน หรือชอกันเบิกนาหมุนเวียนกันจนพอที่จะขังน้ำได้ เมื่อถึงเวลาใดเขาก็ชอกันอีกใครมีวัวก็พาวัวมา ไถ ใครมีควายก็พาควายมาเหยียบนา เมื่อถึงเวลาค้าผู้หญิงจะชอกันอีกหลายคนรวมทั้งหนุ่มสาว หนุ่มขึ้นกล้า สาวค้าผู้เฒ่าผู้แก่ค้าไปฟุ้งหนุ่มสาวเที่ยวกันไปทำให้สนุกสืมความเหน้อย พอถึงเวลา เก็บเกี่ยวเขาก็ช่วยกันเหมือนกันทุกปี หนุ่มสาวชอบใจที่ได้มาเก็บเกี่ยว เพราะหากไม่มีงานสาว ๆ ไม่ค่อยได้ออกไปไหน เพราะพ่อแม่สมัยก่อนไม่ให้ลูกสาวออกเที่ยวนอกบ้าน เวลาถึงงานมีการสาว ๆ ได้ออกมาช่วยพ่อแม่ทำ ได้พบผู้คนมากมายทั้งที่รู้จักไม่รู้จักได้มาร่วมกันเก็บเกี่ยว สาวเก็บผูกเลียง แกล้งหมุนเอาข้าวผูกกับคันข้าวหมุนมาเก็บเลียงข้าว ไม่รู้จักเลียงข้าวหัวขมำลงสาวหัวเราะชอบใจ หนุ่มอายุผู้ใหญ่ก็หัวเราะกัน หนุ่มสาวร้องเพลงเที่ยวกันไป บางคนชอบใจกันให้พ่อแม่ไปสู่ขอ ประเพณีการลงแขกยังมีอยู่อีกจนถึงทุกวันนี้

สมัยก่อนเมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยวจะมีผู้รู้ไปทำพิธีเชิญแม่ไฟไปกลับบ้าน และได้ทำพิธีอ่าน คาถาไม่ให้ศัตรูมีพิษทุกชนิดทำร้ายผู้คน

ประเพณีเข้าสู่นัด

การเข้าสู่นัดเป็นวัฒนธรรมของคนอิสลาม เพราะศาสนาบังคับ ต้องทำตามหลักเกณฑ์ ของอิสลาม ผู้หญิงไม่มีพิธีอะไรมาก แต่ผู้ชายเมื่ออายุ 7 ถึง 10 ปี จำเป็นต้องเข้าสู่นัด จึงจะได้เป็น อิสลามสมบูรณ์ เมื่อพ่อแม่พร้อมจะบอกญาติพี่น้องให้มาร่วมกันทำพิธีเข้าสู่นัด พี่น้องที่มาจะของ ที่เขามี เช่น ข้าวสาร ผัก ผลไม้ น้ำตาล เป็ด ไก่ และกุ้งหอยปูปลา มาร่วมกันทำบุญ พ่อแม่เด็กได้ เตรียมรับพี่น้องด้วยการทำขลา เมื่อถึงวันเข้าสู่นัดพ่อแม่จะพานัดหมอให้มาทำพิธีเข้าสู่นัด หมอ จะต้องเตรียมอุปกรณ์ที่หมอจำเป็นต้องใช้ในการเข้าสู่นัดสมัยนั้น เขาใช้มีดหมอและใช้ผ้าดำเผาไฟ ทำเป็นผ้าพันแผลที่หมอต้องเตรียมไว้ เมื่อถึงวันเข้าสู่นัดญาติจะพาเด็กไปอาบน้ำ อาบน้ำให้เย็น มากๆจะทำให้เขาเด็กจะไม่รู้สึกเจ็บมาก ญาติจะให้เด็กขี้หลัง แล้วเขาทำพิธีตามประเพณีให้เด็ก เพลิดเพลินใจไม่กลัว ถึงบ้านนำเด็กขึ้นไปบนขลาให้เด็กนั่งในกะละมังที่เตรียมไว้ และมีใบกล้วยที่ รองรับ ญาตินั่งอุ้มไว้หมอก็ทำพิธีตัดหนังหุ้มอวัยวะเพศของเด็ก เสร็จแล้วหมออ่านคาถาบังคับ เลือดไม่ให้เลือดออก หมอนำผ้าที่เตรียมไว้มาห่อแผลผ้าที่ห่อเขาเรียกว่าผ้าดาสะ ห่อไว้ 3 วัน หมอ จะห้ามไม่ให้กินน้ำมากๆเพราะกลัวแผลจะพอง วันออกผ้าดาสะจะต้องใช้น้ำอุ่นล้างแผลและผ้า ออกขากหลายๆ แต่คนสมัยนั้นเขาก็ทำอย่างนั้น สมัยนี้เขาเปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว

ประเพณีการแต่งงาน

พิธีจับคู่สมัยก่อน มีผู้เฒ่าผู้แก่ฝ่ายผู้ชายเห็นลูกสาวของใครอยู่เรียบร้อยดี มารยาทดี ภาระงานดี ไม่เกลียดคร้านไม่เที่ยว เขาพูดถึงพ่อแม่ของผู้หญิงว่าเป็นคนดีหรือไม่ดี เขามาพูดคุยกับลูกหลานให้ไปดูชอบหรือไม่ผู้ชายสมัยก่อนตามใจผู้ใหญ่เขาจะเอา ฝ่ายพ่อแม่ให้ผู้เฒ่าไปทาบตามผู้ขอ ฝ่ายผู้หญิงเมื่อรู้ว่าเขาจะมาขอลูกสาวก็ปรึกษาผู้เฒ่าผู้แก่ว่าเด็กคนนั้นเป็นคนดีหรือไม่ เอาการเองงานหรือไม่ เมื่อเห็นว่าเป็นคนดีก็ตกลงยกให้โดยไม่ต้องถามผู้หญิง สมัยนั้นผู้หญิงไม่มีสิทธิเลือกคู่ครอง แล้วแต่ผู้ใหญ่จะยกให้ใคร เมื่อตกลงกันแล้วผู้ใหญ่ฝ่ายชายก็นัดวันมาสู่ขอ ฝ่ายผู้หญิงได้ให้ผู้เฒ่าตกหรือคิดค่าสินสอดว่าจะตกอะไร ฝ่ายผู้มาถามว่าจะตกอะไรเท่าไร สมัยนั้นเขตกกันเป็นสังข์ของ เช่น ข้าวเปลือก 2 จา ตกควายคอเต็มกอด 1 ตัว หลายาว 12 สอก กว้าง 7 สอก เงิน 30-50 บาท เป็นสังข์เงินให้กับผู้เป็นเจ้าสาว เงินสังข์เงินนั้นจำเป็นต้องเอาเพราะเป็นวัฒนธรรมของคนอิสลามเขาจะให้ใครก็ได้ หากเขาไม่ให้หรือไม่ฮาลาลให้ก็กินไม่ได้เพราะจะเป็นบาป เมื่อถึงวันแต่งงานเขาต้องมีหมอบ่าวที่มีคาถาอาคมดูเรียกยาม ว่าเวลาไหนไปได้เมื่อรู้เวลาเขาก็เดินทางให้เจ้าบ่าวขึ้นขี่คันทามหรือขี่ช้างไป ญาติคิดตักต้องสนุกสนานกันไปจนถึงบ้านเจ้าสาว ทางเจ้าสาวเขาก็ออกมาต้อนรับด้วยการเอาเลือนมาปูให้เจ้าบ่าวนั่ง ญาติฝ่ายเจ้าบ่าวต้องเล่นจ๊อหรือหมากรุกกับญาติของเจ้าสาวฝ่ายละ 3 คนรวม 3 คู่ เมื่อคู่แล้วเจ้าบ่าวเจ้าสาวและญาติจะขึ้นไปนั่งบนขลามิโตะอิหม่ามนั่งรออยู่แล้วจึงทำการนิกะเพราะจำเป็นมากที่สุด วัฒนธรรมของคนอิสลามต้องนิกะ ถ้าไม่นิกะหลับนอนกันจะบาปใหญ่มากๆ เมื่อนิกะเสร็จแล้วเขาก็เป็นผัวเมียด้วยสมบูรณ์ หมอบ่าวพาเจ้าบ่าวไปพบเจ้าสาว หมอสาวได้ให้เจ้าสาวมานั่งรออยู่แล้ว เจ้าบ่าวเข้าไปนั่งเคียงกันเขาเรียกว่า ดานิงเป็นอันเสร็จพิธี

การถือศีลอด

การถือศีลอดเป็นของจำเป็นของคนมุสลิมทุกคน เพราะศาสนาวางกฎเอาไว้อย่างเคร่งครัด การถือศีลอดเริ่มจากเดือน 9 ขึ้น 1 ค่ำ ตรงกับเดือนในปฏิทิน คือเดือนกันยายนของทุกปี การถือศีลอดนั้นจะต้องอดอาหารทุกอย่าง – และห้ามหลับนอน – และมีเพศสัมพันธ์ในเวลากลางวัน การถือศีลอดนั้น ส่วน – หู-จมูก-ปาก-ตา –มือ และอวัยวะทุกอย่างในร่างกายไม่ว่าทางหนักหรือเบา ส่วนตาห้ามมองของทุกอย่างที่ไม่ดี หูจะต้องไม่รับฟังของไม่ดี เช่นร่ำมนั่งฟังคนนินทาคนอื่น จมูกจะไม่ดมของทุกอย่าง ปากจะพูดแต่สิ่งที่ดีๆไม่นินทาคนอื่น และให้อ่านอัลกรุอ่าน - และไม่ทะเลาะเบาะแว้งให้เพื่อนเจ็บช้ำน้ำใจ – จะไม่จับต้องหรือลักขโมยของๆคนอื่น กำหนดการกินได้หรือไม่ได้ กินได้ตั้งแต่หัวค่ำถึงตี 5 จำเป็นต้องกินอาหารเพื่อไว้วันรุ่งขึ้น ทั้งวันจนถึงเวลา 6 นาฬิกา ใกล้เคียงจะละศีลอดได้

การถือศีลอด เหมือนเป็นการทดสอบคนว่ามีความอดทนได้แค่ไหน กับความหิวและอ่อนเพลีย 1 เดือนเต็ม ถ้าใครทำได้ถือว่ามีความอดทนสูง หลังจากถือศีลอดครบ 1 เดือน จะมีการทำขนมของหวานไว้ให้ญาติพี่น้อง มิตรที่มาเยี่ยมในวันรายอ รายอนี้มีกำหนด 3 วัน การรายอคือการยื่นมือประสานกันหรือจับมือกันแล้วเอามือไปลูบหน้า และตาต้องประสานกัน เป็นเพราะว่าศาสนาบัญญัติไว้ว่ามนุษย์ทุกคนที่เกิดมาพร้อมทำผิดทุกคน ด้วยกิเลส วาจาใจ การกระทำกับผู้อื่น เพราะฉะนั้น วันรายอจึงเป็นวันสำคัญมากสำหรับมุสลิม คือวันแห่งการให้อภัยซึ่งกันและกัน อัลเลาะห์จะให้อภัยในสิ่งที่ผิดพลาดที่ผ่านมา

วัฒนธรรมของฮัจยี

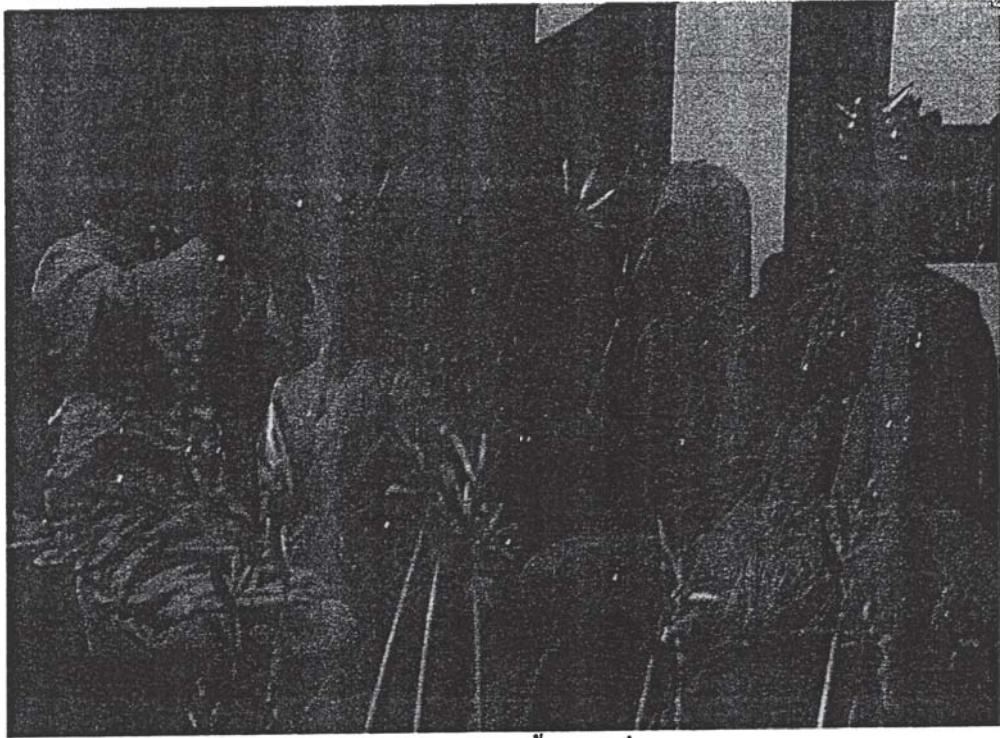
หลังจากรายออออกบวชแล้ว 2 เดือน 10 วัน จะมีอีกครั้งหนึ่งคือ รายาฮัจยี ตรงกับเดือน 12 ของทุกปี รายานี้มีความสำคัญมาก ในตอนเช้าของเดือน 10 ค่ำ พวกเราจะต้องเตรียมตัวอาบน้ำและอาบน้ำละหมาดแล้วทุกคนจะต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด แล้วทุกคนจะไปทักมัสยิด เพราะเขาจะละหมาดให้ตรงกับเขาทำฮัจยีที่นครเมกกะ เมื่อเขาเข้าไปในมัสยิดเขาจะไม่พูดไร้สาระ เขาจะพูดแต่คำสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้า หลังจากนั้นอิหม่ามจะทำการละหมาดและอ่านคุตบะคือคำสอนในทางที่ดี เมื่อเสร็จแล้วทุกคนจะกล่าวคำสรรเสริญพระศาสดาทุกคน เอามือประสานเพื่อขออภัยซึ่งกันและกัน ความประทับใจและซาบซึ้งใจทำให้ทุกคนร้องไห้ไปตามๆกัน หลังจากนั้นต่างคนต่างไปกุโบ หรือสุสานฝังศพเพื่ออ่านคุอาร์ ขอพรให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

การทำกรูบัน

การทำกรูบันนั้นจะต้องทำในวันรายอฮัจยี ของที่ทานนำมาทำคือแพะครบ 3 ปีบริบูรณ์ถึงจะนำมาทำได้ การทำกรูบันนำแพะมาเชือดในวันรายอฮัจยี หลังจากละหมาดรายอเสร็จแล้ว

การทำกรูบันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ 1 ตัวต่อคน 1 คน สำหรับวัว 1 ตัวทำได้ 7 คนศาสนากำหนดเอาไว้ เมื่อเรามีชีวิตอยู่บนโลก ทำไปเพื่อสัจย์เหล่านี้จะได้เป็นพยานะให้เราได้ ถิคาบหรือคัมภีร์ ของศาสนาอิสลามได้บัญญัติไว้เช่นนี้ เราจำเป็นจะต้องทำตามอย่างเคร่งครัด

การละเล่นพื้นบ้าน ; ลิเกบก

ลิเกบกหรือลิเกป่า เป็นศิลปะการแสดงพื้นเมืองที่นิยมเล่นกันแถบจังหวัดตรัง กระบี่ พังงาและสตูล(เขตอำเภอละงูและอำเภอทุ่งหว้า)

มีประวัติเล่าว่า นานมาแล้วมีเรือสำเภาลำหนึ่งเป็นเรือรับจ้างบรรทุกสินค้าระหว่างไทยกับอินเดียมีผู้โดยสารมาหลายคน แต่เรือประสบอุบัติเหตุกลางทะเล สินค้าต่างๆ กระจายลอยไปทั่ว (กลายเป็นซื้อเกาะแก่งต่างๆ ในภาคใต้) และมีผู้โดยสารคนหนึ่งเป็นแขกเทศเดินทางมาพร้อมภรรยาชาวไทยมุสลิม คนรับใช้ และชาวอินเดียจำนวนหนึ่ง รอดชีวิต ได้ขึ้นบกมาที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองของประเทศไทย นายด่านได้รับสินค้าของชาวอินเดียที่ติดตัวมา ทำให้ชาวอินเดียเหล่านั้นไม่มีเงินกลับบ้าน จึงคิดการแสดงขึ้นมาเพื่อหาเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับบ้าน ต่อมาชาวไทยจึงได้รับการแสดงชุดนี้มาจัดแสดงเองเรียกว่า “ลิเกบกหรือลิเกป่า” และมีการถ่ายทอดการแสดงมารุ่นต่อรุ่น จนปัจจุบันมีการเรียนการสอนในโรงเรียน โศกพยอม

ไม่มีหลักฐานปรากฏว่าลิเกบกมีมานานเท่าไรแล้ว แต่สันนิษฐานว่ามีต้นกำเนิดที่จังหวัดตรัง หรือกระบี่ แพร่หลายเข้ามาในจังหวัดสตูลภายหลัง โดยรับอิทธิพลด้านดนตรีและการแต่งกายจากมลายู รับอิทธิพลการร่ายรำจากมโนราห์ และมีส่วนคล้ายทางภาคกลาง เพราะมีการออกแขกก่อนแสดง การแสดงลิเกบกจึงเป็นการแสดงแบบผสมผสาน

เวทีการแสดงทำอย่างง่าย ๆ ยกเสาขึ้น 6 หรือ 9 เสา หลังคาเป็นเพิงหมาแหงนมุงด้วยใบมะพร้าว มีม่านกันกลาง ปูเสื่อ ตัวเทศและเสนาแต่งกายแบบคนอินเดียนั่งกางเกงหรือบางครั้งนั่งผ้าถุง สวมเสื้อแขนยาว มีผ้าพาดบ่า สวมหมวกแขก มีหนวดเครารุงรัง ส่วนขาห้อยแต่งแบบมุสลิม คือ นุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อแขนยาว เรียกว่าเสื้อบาฮา มีผ้าโปร่งคลุมศีรษะ เสนามักแต่งให้ตกลงขบขัน บางครั้งไม่สวมเสื้อ ผู้แสดงเมื่อแสดงเรื่องใหม่ต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายใหม่เพื่อให้เข้ากับบทบาทของเรื่องที่จะแสดงต่อไป

เครื่องดนตรีที่ใช้ มี รำมะนา 1 คู่ ฉิ่ง ซอ และปี่ ผู้แสดงมีประมาณ 10 – 14 คน(รวมนักดนตรี) โอกาสที่แสดง เช่น งานแต่งงาน งานแก้บน งานศพและงานฉลองต่างๆ

ข้อมูลกลุ่มองค์กร

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านโลกพะยอม

ด้วยแกนนำชุมชนรวมตัวกับชาวบ้าน ประมาณ 20 คน ได้ตั้งกลุ่มขึ้นมากลุ่มหนึ่ง คือกลุ่มเลี้ยงแพะโลกศิษุซึ่งอยู่ในป่าชายเลน เมื่อปีพ.ศ. 2544 จากที่ชาวบ้านได้ไปคลุกคลีอยู่กับป่าชายเลนบริเวณที่เลี้ยงแพะอยู่เป็นประจำได้เห็นสภาพป่าชายเลนมีความเสื่อมโทรมของป่าจากการทำลายของนายทุน พร้อมกับชาวบ้านได้รับรู้ข่าวสารจากสัมปทานป่าไม้ถูกยกเลิก ชาวบ้านก็ได้มีความคิดที่จะดูแลรักษาป่า เพื่อให้ป่ามีสภาพสมบูรณ์ขึ้น เพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา เพราะป่าชายเลน และลำคลองแห่งนี้เปรียบเสมือนสายเลือดที่หล่อเลี้ยงของชาวชุมชนบ้านโลกพะยอม

จากนั้น สมาชิกในกลุ่มเลี้ยงแพะก็ได้ทำการปลูกป่าครั้งแรกขึ้นที่บริเวณป่าชายเลนโลกศิษุใกล้ที่เลี้ยงแพะ ชาวบ้านมีความตื่นตัวมากในการที่จะอนุรักษ์ป่า หลังจากนั้นก็ได้เชิญหน่วยราชการของอำเภอ เช่น นายอำเภอ -ครู- นักเรียน รวมกับชาวบ้าน เมื่อทุกคนเห็นความสำคัญเห็นคุณค่าของป่าชายเลน พร้อมกับชาวบ้านรับรู้ข่าวสารในเรื่องของป่าชุมชน ชาวบ้านให้ความร่วมมือมากขึ้น ก็ได้จัดกิจกรรมการปลูกป่าขึ้นมาต่อเนื่องในวันสำคัญต่างๆ โดยมีหน่วยงานราชการเข้าร่วมทุกครั้ง เช่น วันพ่อ – วันแม่ – วันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เมื่อได้เห็นความเข้มแข็งของชุมชนก็ได้เปิดรับสมาชิกและได้ขอพื้นที่ป่าชายเลน เป็นป่าชุมชน เพื่อชาวบ้านได้ดูแลรักษาโดยชุมชนเอง แล้วก็ได้รับการยินยอมจากหน่วยงานมาเป็นป่าชุมชน ในพื้นที่ 1250 ไร่

การแบ่งเขตและกำหนดกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ป่าชายเลนมีความสัมพันธ์กัน เริ่มจากการสำรวจป่าชายเลนและกำหนดเขตก่อน แล้วค่อยกำหนดกฎระเบียบควบคุมกันไป ซึ่งกฎระเบียบในการใช้ประโยชน์ป่าชายเลน กำหนดขึ้นโดยการปรึกษาหารือร่วมกันของคนในชุมชน

สำหรับชุมชนโลกพยอมซึ่งมีเนื้อที่ป่าชายเลน 1,250 ไร่ มีเป้าหมายการจัดการป่าเพื่อให้ป่าชายเลนอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำวัยอ่อน และเป็นที่อาศัยของสัตว์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน ตลอดจนใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และพักผ่อนหย่อนใจ

พื้นที่ป่าชุมชนเป็น 5 เขต มีการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ควบคู่กัน โดยมีความแตกต่างกันในรายละเอียดตามสภาพพื้นที่ป่าที่แตกต่างกัน ได้แก่

- 1)เขตป่าเฉลิมพระเกียรติ แปลงป่าเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 200 ไร่ เพื่ออนุรักษ์ และเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ อนุรักษ์ไว้เป็นแปลงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ไม้สำหรับเก็บลูกพันธุ์ไปปลูกขยายในพื้นที่อื่นต่อไป ไม่อนุญาตให้เข้าไปใช้ประโยชน์
- 2)เขตเพาะเมล็ดพันธุ์ไม้ แปลงป่าเมล็ดพันธุ์กล้าไม้ จำนวน 200 ไร่ เป็นแปลงที่ปลูกเสริม ขยายพันธุ์ไม้ โดยให้เยาวชนและชาวบ้านทุกคนเข้ามาร่วมกันปลูกป่า
- 3)เขตป่าใช้สอย แปลงป่าใช้สอยของหมู่บ้าน จำนวน 700 ไร่ เป็นแปลงที่อนุญาตให้เข้าไปใช้ประโยชน์ถ้าหากมีความเดือดร้อน แต่ต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการป่าชุมชน ถึงความเหมาะสมผลในการขอใช้ไม้ และมีการตรวจสอบจำนวนไม้ที่ขอตัด
- 4)เขตสมุนไพร แปลงป่าสมุนไพร จำนวน 50 ไร่ ใช้เป็นพื้นที่เพื่อการศึกษา เรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนและเพื่อการใช้ประโยชน์ของคนในชุมชน
- 5)เขตป่าอาหารและผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน แปลงป่าผลิตอาหารและผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน จำนวน 100 ไร่ เป็นแปลงที่ใช้ในการผลิตอาหารและผลิตภัณฑ์พื้นบ้านหลากหลายชนิด ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากเขตพื้นที่ป่านี้ได้

กฎระเบียบในการใช้ประโยชน์ป่าชายเลนชุมชน

- ห้ามใช้ประโยชน์ใดในพื้นที่เฉลิมพระเกียรติ ยกเว้นการตกปลา
- สมาชิกคนใดที่ต้องการใช้ไม้เพื่อความจำเป็นในครัวเรือนจะต้องแจ้งให้คณะกรรมการป่าชายเลนฯ ทราบล่วงหน้าก่อน 3 วัน เว้นแต่กรณีสุดวิสัยจะพิจารณาภายใน 1 วัน
- สมาชิกคนใดตัดไม้ 1 ต้น จะต้องปลูกทดแทน จำนวน 5 ต้น
- ผู้ใดตัดไม้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านโลกพยอม จะต้องจ่ายค่าปรับ 500 – 1,000 บาท

- ค่าปรับที่ได้จะนำเข้ากองทุนพัฒนาป่าชายเลนชุมชนคลองคิงหึง
- บทเฉพาะกาลกฎระเบียบข้อบังคับนี้ สามารถปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ได้ตามความเหมาะสม
- ห้ามบุคคลภายนอกเก็บลูกฝัก พันธุ์ไม้ จากป่าชายเลน ก่อนได้รับอนุญาต จากคณะกรรมการป่าชายเลนชุมชนโคกพะยอม

มีนายอคำ ขุนรายา เป็นประธานพร้อมคณะกรรมการขึ้นมา 20 คน ผู้ใดต้องการใช้ไม้ ต้องแจ้งให้ประธานและกรรมการทราบ โดยการตัดหนึ่งต้นปลูกทดแทน 5 ต้น จากการทำกิจกรรมที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่องทำให้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ทั้งหน่วยงานจากรัฐ และภาคีต่างๆ จึงนำไปสู่การส่งเข้าประกวด จนกระทั่งได้รับรางวัลหลายๆรางวัล ไม่ว่าจะเป็น รางวัลลูกโลกสีเขียว รางวัลเขียวขจีดีเด่น รางวัลทรัพยากรน้ำ ฯลฯ

กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนโคกพะยอม

การก่อเกิด เมื่อปี 2547 ได้งบประมาณจากโครงการ SML 250,000 บาทถ้วน

การบริหาร จัดการ มีคณะกรรมการ 9 คน ประธาน นายมาเล็ก ขุนรายา รองประธาน นายรอบี หม่องเริะ เลขานายคม เสงรักษา เทรินญิก นางสาวปรีดีะ หมันทุย

กรรมการ นายชัยรัตน์ หลงสมัน นายอหนี่ หลีหาด นายฮารน ขุนรายา นายสาหรี่ หลีหาด นายเสบ หลีหาด

กิจกรรม ให้เช่าดิน 1 ไร่ ราคา 1,500 (2ชุด) 3,000 บาท และถ้ามีเครื่องเสียง 2 ชุด 4,500 บาท

การจัดการ มาติดต่อที่ประธาน รายได้แบ่งปันให้กลุ่ม 30% ให้กับคณะทำงาน 30% ให้สวัสดิการชุมชนคนที่ตายศพละ 2500 บาท 20% ค่าพาหนะ 20% แล้วแต่ระยะทางใกล้หรือไกล

มีอุปสรรคในการทำงาน เราไม่มีรถของกลุ่ม เวลาพวกกระผมไปเก็บเงินเจ้าของงานขอรดราคาเราก็ต้องให้เพราะเราเป็นเครือญาติกันทั้งนั้น มีอุปสรรค ซ่อมเครื่องเสียง- ถ้วยชาม-ช้อนสูญหาย

กลุ่มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

ปี 2544 ชาวชุมชนโคกพะยอมเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชาวบ้านรวมตัวกันปลูกป่าและปล่อยสัตว์น้ำ และได้จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน และผลจากการก่อตั้งกลุ่มป่านั้นก็ได้เกิดกลุ่มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งขึ้นมาในปี 2547 ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นโครงการ 1 ฟาร์ม 1 ตำบลของ 5 จังหวัดชายแดน งบประมาณสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ 20

ห้อง แต่ชาวบ้านทุกคนอยากมีส่วนร่วมจึงมีการเปิดเวทีประชาคมเพื่อรับสมาชิกมีผู้สมัคร 45 คน เพื่อตกลงเลี้ยงปลา 20ห้องร่วมกัน เมื่อรับผลประโยชน์รอบแรกแล้วก็ได้เปิดรับสมัครเพิ่มอีก 5 คน และได้ขยายกระชังเพิ่มอีกเป็นทั้งหมด 80 ห้อง เงินจากการขยายกระชังนี้มาจากงบประมาณของกลุ่มที่ได้แบ่งจากการปันผลของสมาชิก และงบจากการสนับสนุนตอนที่ทางกลุ่มโดนภัยแล้ง

กิจกรรมกลุ่ม

- การเพาะเลี้ยงเพื่อเป็นรายได้เสริม และมีสัจจะออมทรัพย์ของสมาชิกเดือนละ 50 บาท
- แบ่งกลุ่มจัดเวรยามให้อาหารและเฝ้ากลางคืน
- ศึกษาการเลี้ยงปลาแบบภูมิปัญญา และแบบกลุ่ม
- จัดตั้งระเบียบรายรับรายจ่ายของกลุ่ม
- สนับสนุนงบประมาณการเลี้ยงปลาให้กับเยาวชน

การจัดการ มีการเลือกคณะกรรมการของกลุ่ม

- ประธาน ชื่อนายเผด็จ โต๊ะปลัด
- รองประธาน ชื่อนายอาดำ ขุนรายา
- เลขา ชื่อนายฮาหรี ขุนรายา
- เภรัญญิก ชื่อนางนิชนันท์ เร่สัน
- กรรมการ ชื่อนายรอบี หม่องเระ

มีรายชื่อผู้ตรวจสอบ

- นายฮาหรน ขุนรายา
- นายบาหาหรี นิธิะ
- นางเจ๊ะสุ เอ็มเล่ง

กองทุนหมู่บ้าน หมู่ 18 บ้านโคกพะยอม

กองทุนหมู่บ้าน หมู่ 18 บ้านโคกพะยอม ได้รับงบประมาณจากรัฐบาล 1 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2547 ได้มีการจัดเวทีประชาคม เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการวางกฎระเบียบของกองทุน จากการประชุมมีการคัดเลือกคณะกรรมการ 13 คน มีหน้าที่ดังนี้

1. นางไม่มุ่ณะ หลีหาด ประธาน
2. นายคม เสงรักษา รองประธาน
3. นางสุกัญญา หมินหวัง เลขา
4. นางรอนี หลีหาด เหรัญญิก
5. นางนิตยา สาหมัด ผู้ช่วยเหรัญญิก
6. นายดาเหลบ หลีหาด เร่งรัดหนี้สิน

7. นางหวัน เอ็มเล่ง	เร่งรัดหนี้สิน
8. นายเหตุ ขุนรายา	ตรวจสอบ
9. นายฉำ หลงกอหราบ	ตรวจสอบ
10. นายบูกาก ขุนรายา	ประชาสัมพันธ์
11. นายรำหลี สาหมัด	กรรมการ
12. นายมัจฉา เหมชะ	กรรมการ
13. นางคอดีเยาะ หลงสมัน	กรรมการ

กฎระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

1. ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนฯ แล้วเปิดบัญชีถือหุ้นๆละ 20 บาท แต่ไม่เกิน 5 หุ้น ต่อ 1 ปี และฝากเงินสัจจะทุกเดือนๆละ 20 บาท
2. ต้องเสียค่าสมัครมาเป็นสมาชิกคนละ 20 บาท
3. ทุกวันที่ 15 ของทุกเดือนจะรับฝากเงินสัจจะและปล่อยเงินกู้ตั้งแต่เวลา 13.00น. ถึง 15.00น. (ทำงานวันเดียว)
4. เปิดรับสมาชิกและผู้ถือหุ้นปีละ 1 ครั้ง ถ้าถอนหุ้นคืนก็ต้องออกจากการเป็นสมาชิก
5. สมาชิกที่เข้าใหม่ต้องถือหุ้นหรือฝากเงินสัจจะติดต่อกัน 6 เดือนจึงจะมีสิทธิกู้เงินได้
6. สมาชิกกองทุนได้รับเงินปันผลคืนกำไรให้กับสมาชิกในเดือนมีนาคมของทุกปี
 - a. ปันผลให้สมาชิก 50%
 - b. กองทุนสวัสดิการ 20%
 - c. คณะกรรมการบริหารกองทุน 20%
 - d. พัฒนาองค์กรกองทุน 10%
7. สมาชิกที่อยู่บ้านเลขที่เดียวกันจะกู้เงินพร้อมกันภายในเดือนเดียวกันไม่ได้
8. สมาชิกกู้เงิน 20,000 บาทผ่อนเดือนละ 1,200 บาท
9. เงินกู้ทุกประเภทต้องชำระคืนรายเดือน ตามสัญญาเงินกู้ กลุ่มขององค์การต่างๆ ที่กู้ยืมเงินต้องชำระเป็นงวดๆ (2 งวด)
10. เงินกู้ต้องหักค่าบริการทุกครั้งที่ยืมเงินและต้องเสียค่านั่งเรือสัญญาใบละ 20 บาท
11. สมาชิกชำระเงินกู้ในวันที่ 15 ของทุกเดือน
12. สมาชิกประสงค์จะกู้เงินให้แจ้งความประสงค์ล่วงหน้า 10 วัน
13. สมาชิกผู้ใดที่ว่างเว้นขาดการติดต่อกัน 3 เดือน สมาชิกผู้นั้นไม่มีสิทธิกู้เงิน
14. สมาชิกจะค้าประกันให้เพื่อนสมาชิกด้วยกันได้แต่ไม่เกิน 2 ครั้ง โดยให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการ
15. คณะกรรมการกองทุนไม่มีสิทธิค้าประกันให้กับสมาชิกทุกคน

16. สมาชิกที่ไม่ได้ชำระเงินกู้ตามกำหนดจะต้องถูกปรับร้อยละ 1 บาท
17. สมาชิกที่ไม่ฝากเงินสัจจะตามกำหนดจะต้องถูกปรับ 10 บาท/เดือน
18. สมาชิกที่ค้างชำระเงินกู้ต่อไปไม่ได้และจะคำประกันให้เพื่อนสมาชิกก็ไม่ได้
19. ผู้ที่ค้างชำระเงินกู้ทางคณะกรรมการจะพิจารณา ดังต่อไปนี้
 - a. จะขอกู้เพิ่มไม่ได้
 - b. ต้องชำระให้หมดเสียก่อนหรือให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณา

กลุ่มแม่บ้าน

กลุ่มเกิดขึ้นจากการรวมตัวของแม่บ้าน ได้ร่วมกันคุยถึงเรื่องหนี้สินที่ต้องพึ่งนายทุน ครอบครัวยของแม่บ้านส่วนมากทำประมง ต้องมีเครื่องมือประมง เมื่อเครื่องมือชำรุดต้องพึ่งนายทุน ทำให้นายทุนกดราคา ปลาที่ได้มาจึงได้คิดกันว่าน่าจะรวมกันออมเงินเพื่อช่วยเหลือกันและกัน จึงได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นมีสมาชิก 50 คน เมื่อวันที่ 10 พ.ศ.2545 เมื่อออมได้ 6 เดือน เรามีเงินพอที่จะช่วยเหลือกันได้บ้างแล้วจึงให้ยืม เพื่อซ่อมและสิ่งที่จำเป็นต่างๆ ได้แล้วจึงได้ตั้งระเบียบขึ้น

- สมาชิกคนไหนขาดการออมจะปรับเดือนละ 10 บาท
- สมาชิกยืมได้ไม่เกิน 3000 บาท ต้องผ่อนในเวลา 10-12 เดือน
- เมื่อสมาชิกยืมแล้วจะต้องผ่อนทุกเดือน เพื่อช่วยเหลือคนต่อไป
- สมาชิกยืม 300 บาท จะต้องจ่ายค่าตอบแทน 300 รวมเป็น 3300 บาท
- สมาชิกต้องผ่อนเดือนละ 330 บาท หากไม่ผ่อนจะปรับเดือนละ 20 บาท
- หากสมาชิกคนไหนลาออก จะต้องใช้หนี้ให้หมด และบอกล่วงหน้าก่อน 1 เดือน

หลังจากไม่ต้องพึ่งนายทุนทำให้ครอบครัวดีขึ้น เพราะได้ขายปลาโดยไม่ถูกกดราคา

เมื่อ พ.ศ. 2549 ได้รับซื้อยางแผ่น สมาชิกมีบางคนเล็กน้อย มีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อ ด้วยราคาที่ถูกลง จึงได้ร่วมกันคิดว่าเราน่าจะรวมกันรับซื้อเอง เพราะเรามีทุนจากการออมเป็นทุนสำรอง จากนั้นได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นอีก 1 ชุด มี 9 คน ประธาน คือ นางอรรณ รองประธาน นายตาเหลบ เจริญฤทธิ 2 คน อำชะและอนิ เลขา นางสุจิตร กรรมการจัดซื้อ นางไม่มุ่นะ และกรรมการตรวจสอบ นายสาปี และนายบอหนี เราได้ตกลงว่าจะขายทุกวันศุกร์เดือนละ 4 ครั้ง เมื่อถึงวันศุกร์ตอนบ่ายกรรมการจะรับซื้ออยู่ที่บ้านรองประธาน คนที่เป็นสมาชิกจะนำยางไปขายร่วมกันทุกคน แล้วได้รวมน้ำหนักยางว่าได้ทั้งหมดเท่าไรก็จะต้องนำไปขายทุกวันศุกร์

องค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย หรือที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ทั้งหมด มีจำนวน 8 มาตรฐาน
คุณภาพ และ 43 ตัวชี้วัด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

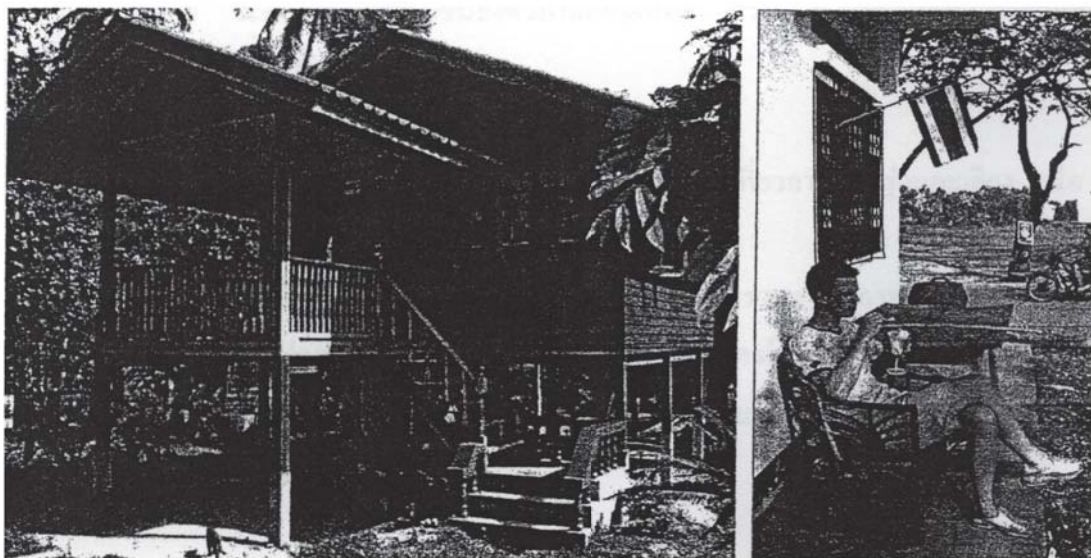
กรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์

มาตรฐานที่ 1 ด้านที่พัก

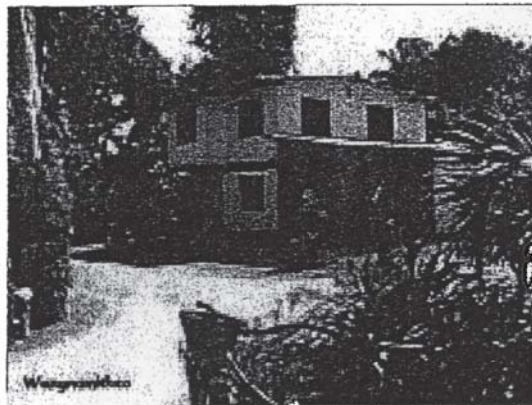
1.1 โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง

โครงสร้างบ้าน มีความมั่นคง หมายถึง ลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1) ตัวบ้านต้องมั่นคงแข็งแรง ไม่อยู่ในสภาพชำรุด และเสี่ยงต่ออันตรายจากการใช้สอย

2) วัสดุที่ใช้ก่อสร้างบ้าน แข็งแรงซึ่งไม่ควร ใช้ไม้ไผ่ หรือ ฝาขัดแตะ หรือ ใบไม้เป็นวัสดุ เว้นแต่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นซึ่งจะต้องอยู่ในสภาพที่แข็งแรง

1.2 บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และแสงสว่างส่องเข้าถึง ไม่มีกลิ่นอับ และมีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้

1) ลักษณะบ้านที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และไม่มีกลิ่นอับ หมายถึง ห้องต่าง ๆ ของบ้าน ออกแบบให้ลมผ่านได้ทุกจุด เช่น ห้องนอน ห้องรับแขก ห้องครัว และห้องน้ำ ในขณะเดียวกัน ต้องมีความปลอดภัยควบคู่ไปด้วย

2) หลังคา กันน้ำฝนได้ หมายถึง วัสดุที่ใช้มุงหลังคาควรเป็นกระเบื้อง หรือ สังกะสี และหากเป็นวัสดุอื่น จะต้องไม่มีรอยรั่วซึมลงตัวบ้านเมื่อฝนตก หรือ หากตรวจพบว่ามีรูรั่วก็ควรซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเดิม

1.3 มีที่นอนที่สบาย ตามสภาพชุมชน และเครื่องนอนที่สะอาด

ที่นอน หมายถึง ที่นอนที่จัดไว้สำหรับ นักรถท่องเที่ยวอาจเป็นฟูกและเตียง หรือ ฟูกอย่างเดียวกก็ได้ โดยทำจากวัสดุที่ดี

ส่วนประเภทของห้องพักอาจมีห้องเดี่ยว ห้องคู่ หรือห้องรวมตามสภาพของบ้าน เครื่องนอน หมายถึง อุปกรณ์ต่างๆที่ใช้บน ได้แก่ที่นอนหรือฟูก ผ้าปู หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม อาจจะมีโต๊ะ เครื่องแป้ง กระจกและควรมีม่านหน้าต่างทุกบาน และควรมีพัดลมด้วย และที่สำคัญ อุปกรณ์เครื่องนอนต้องสะอาด

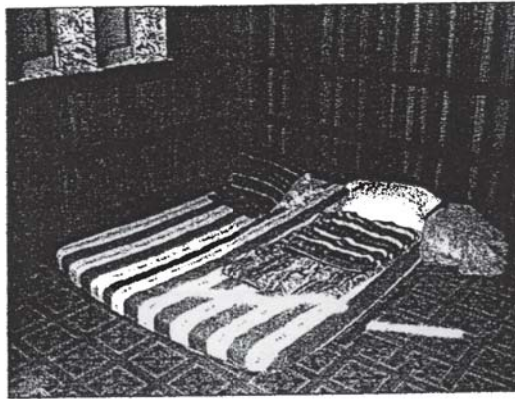
1.4 มีห้องอาบน้ำ และส้วมที่สะอาด

มีสบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ผ้าเช็ดตัว ส้วมไว้ในห้องน้ำ กรณีที่นักท่องเที่ยวไม่ได้นำติดตัวมา และควรมีที่แขวนหรือราวในห้อง น้ำด้วย

ประตูห้องน้ำมีล็อก และการปิดเปิดอยู่ในสภาพดีและปลอดภัย ไม่มีรูและรอยรั่ว หรือช่องที่มองเห็นได้จากภายนอก มีสวิสค์ไฟฟ้า หรือที่จุดไฟให้ความสว่าง

1.5 มีการเปลี่ยน ผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับ การนอนทุกครั้ง

เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพัก มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอน และอุปกรณ์เมื่อมี นักท่องเที่ยวเข้าพัก หมายถึง ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม จะต้องเปลี่ยนใหม่เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าพัก ถ้าผ้าห่มเป็นผ้าวมควรซักปลอกผ้าวมด้วย แต่ในระหว่างที่แขกเข้าพัก อาจไม่ต้องเปลี่ยนปลอกหมอน ผ้าปูที่นอนทุกวันก็ได้ เว้นแต่มีความจำเป็นหรือแขกต้องการ

1.6 มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน

การกำจัดแมลง ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หมายถึง บริเวณบ้าน หรือภายในบ้านอาจมีแมลง หรือ สัตว์บางชนิด เช่น แมลงสาบ หนู ยุง มด เป็นต้น การกำจัดไม่ควรใช้สารเคมี ที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของเจ้าของบ้านและแขกที่มาพัก แต่ควรจะใช้วิธีธรรมชาติและอุปกรณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นและเป็นภูมิปัญญา เช่น สมุนไพร เครื่องดักสัตว์ เป็นต้น

1.7 มีการดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณบ้าน

การดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณรอบๆบ้าน หมายถึง การดูแลเอาใจใส่รายละเอียดต่างๆ บริเวณบ้าน เช่น สวนหย่อม สวนครัว ดันไม้ ร่องน้ำ ควรมีการปลูกต้นไม้ เช่น ไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ผลเพิ่มหากมีที่พอ มีที่นั่งเล่นบริเวณลานบ้าน นอกจากนี้ควรทำความสะอาด สิ่งที่อยู่บริเวณบ้านอยู่เสมอ ไม่ควรมีที่น้ำขังที่เป็นแหล่งเพาะยุง หากมีคุ่มน้ำฝนควรมีฝาปิด

มาตรฐานที่ 2 ด้านอาหารและโภชนาการ

2.1 มีอาหารปรุงมาอย่างดี

อาหารที่ปรุงมาอย่างดี หมายถึง ชนิดของอาหาร เครื่องปรุง รสชาติของอาหารที่ทำและขั้นตอนการปรุงอาหารต้องพิถีพิถัน สะอาดและถูกหลักโภชนาการ

ชนิดของอาหาร ควรเป็นอาหารพื้นบ้าน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น เช่น แกงเหลืองของภาคใต้ แกงอ่อมของภาคอีสาน แกงฮังเลของภาคเหนือ เป็นต้น

เครื่องปรุง ควรเป็นสิ่งที่หาได้ในพื้นที่เป็นหลัก และใช้พืชผักสวนครัวหรือของในชุมชน โดยเน้นความสด สะอาด และควรเป็นพืชผักปลอดสารพิษ

รสชาติของอาหาร ควรเป็นรสชาติที่ไม่จัดเกินไป หรือหากเป็นนักท่องเที่ยวคนไทย อาจสอบถามเกี่ยวกับความชอบก่อนปรุง ทั้งนี้การปรุงทุกขั้นตอน ต้องเน้นความสะอาด

2.2 ภาชนะที่ใช้สะอาดและปลอดภัย

ภาชนะที่เกี่ยวกับ การปรุงอาหารทุกชนิด และ จาน ถ้วย ชาม ต้องสะอาด และต้องมีชั้นกกลาง สำหรับใช้ตักอาหารทุกครั้ง ภาชนะต่าง ๆ ที่ใช้ปรุงอาหาร และใช้รับประทานอาหาร จะต้องทำความสะอาดและล้างด้วยน้ำสะอาด โดยการใช้น้ำยาล้างจานโดยเฉพาะ ห้ามใช้ผงซักฟอกล้างโดยเด็ดขาด และหลังจากล้าง ควรคว่ำไว้ให้แห้งก่อนเก็บ สำหรับแก้วคิมน้ำจะต้องใส สะอาด ไม่มีกลิ่นเหม็นคาวและควรแยกล้างต่างหาก

2.3 ครัวอยู่ในสภาพที่สะอาดไม่มีกลิ่น

ห้องครัวอาจอยู่ในตัวบ้าน หรือ แยกจากตัวบ้านก็ได้ แต่ควรหมั่นทำความสะอาดอยู่เสมอ โดยเฉพาะหลังจากการปรุงอาหารทุกครั้ง

2.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในครัว สะอาด ถูกสุข ลักษณะ

ตู้กับข้าวในห้องครัว และอุปกรณ์เครื่องปรุง เช่น พริก กระเทียม กระป๋อง น้ำปลา ปลาร้า เกลือ ฯลฯ ต้องเก็บให้มิดชิดมีฝาปิดและกันแมลงได้ด้วย ส่วนอุปกรณ์ต่างๆ ในครัวควรมีสลักษณะดังนี้

1) เตา อาจเป็นเตาแก๊ส หรือเตาถ่านก็ได้ ซึ่งต้องอยู่ในสภาพที่สะอาด และปลอดภัย หมั่นตรวจสอบอุปกรณ์ของเตา ที่อาจชำรุดเพื่อมิให้เกิดอันตรายในขณะที่ปรุงอาหาร

2) ตู้กับข้าว ควรมีฝาปิดเปิดได้สะดวกและสะอาด กันแมลงได้ และมีรูระบายอากาศถ่ายเทได้

3) อุปกรณ์และเครื่องปรุงต่าง ๆ ในครัว เช่น พริก กระเทียม หอม กระป๋อง น้ำปลา ปลาร้า ควรเก็บไว้ในภาชนะที่สะอาดและมีฝาปิด

4) หากมีผู้ยื่น จะต้องดูแลความสะอาดอยู่เสมอ และใช้เก็บอาหาร และเครื่องคั้นอย่างเหมาะสม โดยอาหารที่มีกลิ่นให้ใช้ถุงพลาสติก หรือ กล่องปิดมิดชิด ส่วนอุณหภูมิควรอยู่ที่ 5 องศาเซลเซียส หรือ น้อยกว่านั้น เมื่อสังเกตดูว่ามีน้ำแข็งเกาะมาก ควรกดปุ่มละลายน้ำแข็งนั้นทันที

2.5 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด

น้ำดื่ม หมายถึง น้ำที่จะนำมาใช้ดื่มตลอดเวลาที่บ้านต้องเป็นน้ำที่สะอาด หากเป็นน้ำประปา ถ้าไม่แน่ใจควรต้มในภาชนะที่สะอาดก่อนบรรจุขวดหรือภาชนะอื่นๆ และหากเป็นน้ำฝนที่รองไว้ในคุ่ม ต้องแน่ใจว่าหลังคาบ้านสะอาดจริง สังเกตสีไม่เป็นสนิม ไม่มีฝุ่นละอองเกาะ และเก็บไว้ในคุ่มที่สะอาดมีฝาปิดมิดชิด

น้ำใช้ หมายถึง น้ำที่ใช้อาบน้ำและซักล้างหากมีใช้น้ำประปา จะต้องผ่านการทำน้ำให้สะอาด เช่น ใช้สารส้ม หรือ กรอง โดยดูแลภาชนะทุกชนิดที่บรรจุต้องสะอาด ไม่มีลูกน้ำหรือสัตว์น้ำตลอดจนตะไคร่น้ำเกาะติดภาชนะนั้น

2.6 มีร้านอาหารในชุมชน

การบริการอาหาร ของเจ้าของบ้าน สำหรับนักท่องเที่ยว อาจมีเพียงอาหารเช้า หรือ บางมื้อเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีร้านอาหารในชุมชน คอยให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารตามสั่ง หรือร้านข้าวแกง และร้านอาหารคังกล่าว ควรเป็นเครือข่ายในชุมชน ที่ร่วมมือกันต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องร่วมมือในเรื่องของความสะอาดของอาหาร ร้านและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สำคัญควรขายในราคาปกติไม่แพงจนเกินไป นอกจากนี้ควรมีบริการที่ซั่มแซมแจ่มใส และน่าประทับใจ

มาตรฐานที่ 3 ด้านความปลอดภัย

3.1 มีการจัดเวรยาม ดูแลความปลอดภัย

ควรมีการจัดให้มีเวรยาม เฝ้าระวังและดูแลความปลอดภัย ให้นักท่องเที่ยวโดยมีตารางเวรยามชัดเจน และอาจมีหัวหน้าซึ่งเป็นผู้นำในชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ มีการอบรม และฝึกปฏิบัติ

ให้กับเวรยาม เมื่อมีเหตุร้าย และขอความร่วมมือให้ทุกคนในชุมชน สอดส่องดูแลคนแปลกหน้า และรีบแจ้งผู้เป็นเวรยามทราบทันทีเมื่อมีเหตุร้าย

3.2 มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสาร กับ เจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้าย หรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย

เครื่องมือ หมายถึง อุปกรณ์หรือสิ่งที่ใช้เป็นสื่อเพื่อติดต่อเจ้าหน้าที่ ตำรวจ ทหาร พยาบาล สาธารณสุข พนักงานดับเพลิงในกรณีที่เกิดเหตุร้าย เช่น นักท่องเที่ยวเจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุ จี ปรัน และอื่นๆ เครื่องมือดังกล่าว ได้แก่ โทรศัพท์ โทรสาร วิทยุ เป็นต้น ซึ่งควรมีอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างก็ได้ โดยสามารถใช้อุปกรณ์สื่อสารต่างๆ ดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และควรมีการฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติ เมื่อเกิดเหตุการณ์จริง

3.3 มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น หมายถึง เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่นักท่องเที่ยวเจ็บป่วย ถูกแมลง สัตว์กัดต่อย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ควรมีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ ก่อนนำส่งสถานพยาบาล เช่น การห้ามเลือด การปฐมหัวใจ การประคบ การทำแผล นอกจากนี้ ควรมียาสามัญประจำบ้าน และมีที่เก็บยาดังกล่าวอย่างเหมาะสมและหาง่าย โดย อาจมีตู้ยาเฉพาะติดตั้งไว้ในจุดที่มองเห็นในบ้านพัก

3.4 มีการคัดเตือนนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สิน และเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับยา ในกรณีที่ นักท่องเที่ยวมีโรคประจำตัว

วิธีการเตือนนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับรักษาทรัพย์สิน ควรบอกให้ระวังทรัพย์สินมีค่าต่างๆ เช่น กระเป๋าเงิน แหวน สร้อย และเครื่องประดับอื่น ๆ ควรสอบถามเกี่ยวกับโรคประจำตัวของ นักท่องเที่ยว และควรเตือนให้เตรียมยาไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ควรระบุเรื่องดังกล่าว ไว้ในเอกสารการลงทะเบียนด้วย เพื่อมิให้นักท่องเที่ยวหลงลืม

3.5 มีการดูแล และซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ในที่พัก เพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ

เจ้าของบ้าน ต้องหมั่นดูแลสิ่งของต่าง ๆ ในบ้าน เช่น ประตู หน้าต่าง ตู้ ให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง แข็งแรง และใช้งานได้อยู่ตลอดเวลา และหากเกิดชำรุด ก็ให้รีบดำเนินการซ่อมแซมทันที

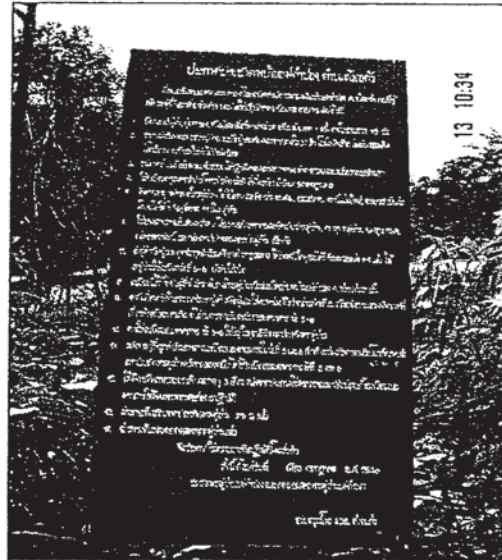
มาตรฐานที่ 4 ด้านการจัดการ

4.1 มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน จัดการในรูปของชมรม หรือ สหกรณ์

การจัดการโฮมสเตย์ ควรจะเป็นการรวมกลุ่มของชุมชน ในรูปแบบของกลุ่ม ชมรม หรือ สหกรณ์ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด และจะต้องมีความพร้อมด้วย ในทุก ๆ ด้าน สำหรับการดำเนินการโดยองค์กร หรือ บุคคลอื่นนอกพื้นที่ อาจเข้ามาสนับสนุนให้ชุมชนรวมกลุ่มกันทำได้ แต่ไม่ควร ดำเนินการในเชิงธุรกิจ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง

4.2 มีคณะกรรมการบริหาร โครงการ

เมื่อชุมชนสามารถ รวมกลุ่มทำโฮมสเตย์ได้แล้ว ควรจัดให้มี คณะกรรมการบริหาร โครงการ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และหลักประชาธิปไตยเป็นสำคัญ กรรมการ ดังกล่าว จะมีบทบาทและหน้าที่ชัดเจน ในการดำเนินการโฮมสเตย์ของชุมชน

4.3 มีการกำหนดข้อปฏิบัติ สำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อมิให้เกิดปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรม จารีต ประเพณี ความเชื่อของชุมชน

กรรมการบริหารโฮมสเตย์ ของชุมชน ต้องร่วมกันกำหนดข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้ นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า โดยกำหนดสิ่งที่นักท่องเที่ยวทำได้ และทำไม่ได้ เช่น การแต่งกาย ไม่สุภาพ การแสดงออกของชายและหญิงลักษณะผู้สาว การใช้สารเสพติด เป็นต้น เพื่อให้ นักท่องเที่ยวยอมรับ และเข้าใจก่อนเดินทาง ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรมของ ชุมชน

4.4 มีระบบการจองล่วงหน้า และ ลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

ระบบจองล่วงหน้า หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยวจะต้อง สามารถจอง ล่วงหน้าได้ โดยควรจัดเตรียมดังนี้

1) ใช้โทรศัพท์ หรือ เครื่องขายอินเตอร์เน็ต หรือไปรษณีย์ จองโดยตรงกับกรรมการของ โฮมสเตย์

2) จองผ่านบริษัทนำเที่ยว การจองล่วงหน้าดังกล่าว ต้องมีการตอบรับและต้องแจ้งให้ นักท่องเที่ยว ทราบข้อปฏิบัติล่วงหน้าด้วย

4.5 มีรายละเอียด เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบชัดเจน

ค่าธรรมเนียม และค่าบริการต่าง ๆ ควรระบุไว้ในข้อมูลการประชาสัมพันธ์ เช่น ค่าที่พัก / คน / คิน ค่าอาหาร / คน / มื้อ ค่าน้ำเที่ยว / คน หรือกลุ่ม ฯลฯ

4.6 มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยว อย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือก

เนื่องจากกิจกรรม ที่จัดให้นักท่องเที่ยว เที่ยวในแต่ละชุมชน มีลักษณะหลากหลาย และแตกต่างกัน ตามสภาพของแต่ละชุมชน ดังนั้นจึงควรระบุกิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดไว้ให้ครบถ้วน และให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้เลือกตามความต้องการ

4.7 ชุมชนไม่หวังจะสร้างรายได้ จากโฮมสเตย์อย่างเดียว และ ต้องไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิมของชุมชน

สมาชิกในชุมชน ที่จัดโฮมสเตย์จะต้องตระหนักเสมอว่า โฮมสเตย์เป็นเพียงอาชีพเสริม มิใช่อาชีพหลัก ทั้งนี้สมาชิกของชุมชน หน่วยงานภายนอกที่สนับสนุน และบริษัททัวร์ต้องเข้าใจตรงกัน

มาตรฐานที่ 5 ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว

5.1 มีกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น เดินป่า ตกปลา ขี่ม้า ปั่นเขา ขี่จักรยาน ฯลฯ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน

เนื่องจากกิจกรรมท่องเที่ยว ในแต่ละชุมชน มีหลากหลายตามสภาพพื้นที่ และภูมิประเทศ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ชุมชนจะร่วมกันจัดขึ้น และกำหนดไว้ชัดเจน มีผู้นำเที่ยว มีความปลอดภัย และเตรียมอุปกรณ์ไว้ให้พร้อม เช่น การตกปลาต้องเตรียมพร้อมว่า ให้นำเที่ยวอุปกรณ์ตกปลาอะไร และสถานที่ตกปลาอยู่ที่ไหน เป็นต้น

5.2 มีกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรม พื้นบ้าน เช่น ทอผ้า จักสาน ฯลฯ

โดยทั่วไป ชาวบ้านมักมีความรู้ความสามารถในด้าน ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านอยู่แล้วจึงควรจัดให้มีกิจกรรมนี้ ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกด้วย เช่น ฝึกหัดการทอผ้า การจักสาน เป็นต้น

5.3 มีกิจกรรมต้อนรับ ตามประเพณีของท้องถิ่น เช่น บายศรีสู่ขวัญ ฯลฯ

เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางถึง ชุมชน ควรจัดกิจกรรมต้อนรับ โดยอาศัยวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ที่เคยปฏิบัติอยู่แล้ว เช่น การบายศรีสู่ขวัญ หรือการต้อนรับ ด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใสและอบอุ่น เป็นต้น โดยกิจกรรม ดังกล่าวไม่ควรปรุงแต่งจนขัดแย้งกับประเพณีดั้งเดิมของชุมชน

5.4 มีกิจกรรมบันเทิง เช่น คอนเสิร์ตเต้นรำ การแสดงพื้นบ้าน ฯลฯ

กิจกรรมด้านบันเทิง หรือ นันทนาการในยามว่าง หรือ ตอนเย็น หรือตามเวลาที่เหมาะสม ควรจัดให้นักท่องเที่ยวเลือกด้วย เช่น คอนเสิร์ตพื้นเมือง การเต้น/รำ และการแสดงพื้นบ้าน โดยการแสดงต่างๆ ควรเป็นของชุมชน

5.5 มีกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมทุกชนิด ทุกประเภทที่จัดให้กับนักท่องเที่ยว จะต้องยึดหลักการเดียวกัน คือ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทิ้งขยะ ไม่ขีดเขียนบนแผ่นหิน ไม่ส่งเสียงดัง เป็นต้น

5.6 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชุมชน และการถ่ายทอดตำนาน หรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น

ในระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในชุมชนจะต้องตระหนักเสมอว่า เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ด้านนักท่องเที่ยว ก็ควรต้องเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน ในขณะที่อยู่กับชุมชนก็ได้เรียนรู้วัฒนธรรมบางอย่าง ของนัก ท่องเที่ยวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 ด้านสภาพแวดล้อม

6.1 มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือหลายประเภท เช่น แหล่งโบราณคดี โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางเกษตร เป็นต้น

ในบริเวณใกล้ที่พัก ควรมีแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจ ให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างน้อย

1 ประเภท ได้แก่

1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ทะเล น้ำตก น้ำพุ ฯลฯ

2) แหล่งโบราณสถาน และประวัติด้านศาสนา เช่น วัด เจดีย์ วัดอุโบสถ ฯลฯ

3) แหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชน มีอยู่แล้ว และ เป็นอาชีพของชุมชน เช่น สวนผลไม้ แปลงผัก บ่อปลา รวมถึงการทำนา ปลูกข้าว ฯลฯ

6.2 มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนอยู่เสมอ

ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วม ในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยร่วมมือกับหน่วยราชการ ที่มีหน้าที่ดูแลรักษาโดยตรง

6.3 มีสถานพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป

โฮมสเตย์ ควรอยู่ไม่ไกลจากสถาน พยาบาล เพื่อความสะดวกในการเคลื่อนย้าย นักท่องเที่ยวเมื่อเจ็บป่วย หรือหากไม่มีสถาน พยาบาล ควรรู้จักสถานพยาบาลที่อยู่ใกล้ที่สุด ส่วนไปรษณีย์ และธนาคารก็เช่นกัน หากไม่อยู่ใกล้ชุมชน ควรจะรู้สถานที่ที่อยู่ใกล้มากที่สุด เพื่อแนะนำนักท่องเที่ยวได้

6.4 พื้นที่หลักยังคงสภาพเดิมของชุมชน และยังรักษาวัฒนธรรม และประเพณีของตน

ชุมชนที่มีโฮมสเตย์ จะต้องช่วยกันรักษาสภาพเดิมของชุมชน โดยไม่ควรเปลี่ยนแปลง เพื่อให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจจนทำลายวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน

มาตรฐานที่ 7 ด้านมูลค่าเพิ่ม

7.1 มีร้านขายของที่ระลึกในชุมชน

ควรจัดให้มีร้านค้า หรือมุมเล็ก ๆ ของชุมชน เป็นจุดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก หากไม่มีชุมชนควรจัดการให้มีร้านค้าของชุมชนเกิดขึ้น

7.2 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้ วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิต

ชุมชนควรใช้โอกาสนี้ ใช้ภูมิปัญญาที่ชุมชนสั่งสมมา หรือสิ่งที่ชุมชน ริเริ่มขึ้นใหม่ ทำของที่ระลึก เพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งของที่ระลึกดังกล่าว อาจเป็นสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องประดับ เสื้อผ้า ตลอดจนของตกแต่ง หรือ อาหาร ขนม โดยควรใช้วัสดุ หรือวัตถุดิบที่มีในชุมชนนั้นเป็นหลัก

7.3 มีโอกาสได้ เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน

ชุมชนได้ใช้โอกาส ที่นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนได้เผยแพร่ วัฒนธรรมของชุมชนทุกๆ ด้านให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและชื่นชม ซึ่งถือว่า เป็นการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของคนอีกด้วย

7.4 มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของ บุคลากรในชุมชน ในด้านการให้บริการที่ประทับใจ

การที่ชุมชน มีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวแต่ละครั้ง คนในชุมชนได้มีโอกาสแสดงความสามารถของตนเอง ตามที่ตนถนัด เช่น การต้อนรับ มัคคุเทศก์ การปรุงอาหาร การทอผ้า จักสาน เป็นต้น

มาตรฐานที่ 8 ด้านการส่งเสริมการตลาด

8.1 มีคู่มือ หรือเอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยวเป็นของตนเอง และเป็นข้อมูลจริง โดยคู่มือหรือเอกสารดังกล่าว มีรายละเอียดต่าง ๆ ครบถ้วน เช่น รายการกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว แผนที่เส้นทางโฮมสเตย์แต่ละแห่ง ควรมีคู่มือหรือแผ่นพับ หรือ เอกสารที่รวบรวมข้อมูลให้นักท่องเที่ยวรับทราบ โดยคู่มือดังกล่าวควรระบุรายละเอียดทุกประเภท ให้นักท่องเที่ยวทราบด้วย อย่างน้อยควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยว รายละเอียดค่าใช้จ่าย และการติดต่อ เป็นต้น

8.2 มีการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์

เนื่องจากปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำได้ค่อนข้างง่าย โดยคนในท้องถิ่นสามารถทำได้เอง ดังนั้นโฮมสเตย์จึงควรสร้างโฮมเพจของตนเอง ซึ่งมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (หากมีปัญหาในการดำเนินการ ควรขอความช่วยเหลือจากฝ่ายสนับสนุน)

8.3 มีรายชื่ออยู่ใน คู่มือการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ปัจจุบันสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำคู่มือและทำเนียบการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ของประเทศไทย ดังนั้นโฮมสเตย์ต่าง ๆ จึงควรติดต่อเพื่อให้อยู่ในระบบดังกล่าว และในขณะเดียวกัน อาจมีการเชื่อมโยงข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ตของกระทรวง ซึ่งมีโฮมเพจดังนี้โดยเฉพาะ www.homeslaythai.org

การบริหารและการจัดการโฮมสเตย์

การจัดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก

การบริการแบบนี้ นับเป็นการจัดการต้อนรับแขกผู้มาเยือนจากต่างบ้านต่างเมือง ที่จะมาพักค้างแรม กินอยู่บ้านเราชั่วคราว ต่างกันกับเครือญาติ โดยผู้มาพักค้างแรมนั้น เราไม่รู้จักมักคุ้นกันมาก่อน ต้องเรียนรู้นิสัยใจคอเมื่อพบหน้ากัน ชอบใจหรือไม่ชอบใจต้องอยู่ด้วยกันสัก 1-2 วัน อยากรู้ก็ตาม เจ้าของบ้านจะต้องเตรียมให้การบริการผู้มาพักค้างแรมกับเราด้วยความเต็มใจ การจัดทำที่พักจึงจัดในลักษณะเสมือนญาติมาพักค้างแรมด้วย โดยการเตรียมจัดจากส่วนเล็กไปหาส่วนใหญ่ ดังนี้

1. การจัดห้องพัก

ห้องนอน ควรจัดให้พักในลักษณะที่เป็นส่วนตัว เรียบง่าย มีเครื่องนอนสะอาด (ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มุ้ง) เครื่องนอนควรซัก(รีด)ทำความสะอาดทุกครั้งที่นักท่องเที่ยวออกจากที่พัก และได้รับการปู/ วางต้อนรับ /จัดใหม่เมื่อมีนักท่องเที่ยวรายใหม่เข้าพัก มีไฟฟ้า/ตะเกียง ให้แสงสว่างพอเหมาะสม อาจมีของใช้บางอย่างที่ให้ความสะดวกเพิ่มเช่น ไม้แขวนเสื้อ ราวพาดผ้า เป็นต้น หากมีโต๊ะ เก้าอี้ที่วางของ หรือหนังสือ ก็ดีที่สุด เพราะบางเวลา นักท่องเที่ยวต้องการมีความเป็นส่วนตัว นั่งอ่าน เขียน หนังสือ ถ้าไม่มี อาจใช้ร่วมกับเจ้าของบ้านเมื่อเจ้าของบ้านมิได้ใช้ก็ได้

2. ห้องอาบน้ำห้องสุขา

ควรดูแลให้สะอาด นักท่องเที่ยวใช้ร่วมกับเจ้าของบ้าน (ควรมีราวพาดผ้า กระจกชำระ ถังทิ้งกระจกชำระ)

เครื่องใช้อาบน้ำ เช่น ผ้าเช็ดตัว ผ้าขาวม้า อุปกรณ์ในห้องน้ำ บางบ้านอาจมีบริการให้ หากไม่มีก็ไม่จำเป็น เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เตรียมของใช้ส่วนตัวมาบ้าง เมื่อเขารู้ว่าจะมาพักแบบโฮมสเตย์ การบริการผ้าอาบน้ำ ควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบ เพราะวัฒนธรรมตะวันตกเมื่อแขกไปเยือนเจ้าของบ้านจะมีบริการแขก (บ้านไทยสมัยใหม่จะมีบริการสำหรับรับแขก) รวมถึง

วิธีการอาบน้ำด้วย เพราะคนไทยตักน้ำอาบ หากห้องน้ำมีฝักบัว มีเครื่องทำน้ำร้อนอาบ ก็ควรอธิบายวิธีการใช้ เพื่อป้องกันการใช้อุปกรณ์ไม่ถูกต้อง

3. จัดที่พบบปะ

มีที่นั่งคุยแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน (สร้างมิตรภาพและการเรียนรู้ต่อกัน) อาจใช้ห้องโถงหรือชานบ้านหรือระเบียงหน้าบ้าน เพราะบางบ้านไม่มีห้องรับแขก

4. การชักกรีด

เจ้าของบ้านควรแจ้งการบริการ ให้นักท่องเที่ยวทราบ อาจใช้บริการที่บ้าน หรือที่ร้านชักกรีดใกล้บ้าน

5. การแนะนำข้อควรปฏิบัติและข้อห้าม

ควรมีการแนะนำ ข้อปฏิบัติคนในบ้าน ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและทราบเหตุผล เช่น การถอดรองเท้าในบ้าน การปฏิบัติตัวกับผู้อาวุโสกว่า บางบ้านไม่ดื่มเครื่องดื่มของเมาในบ้าน ในทำนองเดียวกัน ควรถามเขาว่า เขาอยากให้เราบริการอะไรบ้าง เป็นต้น

6. แจ้งขอบเขตการบริการ

มีการแจ้งขอบเขตการให้บริการ ให้นักท่องเที่ยวทราบ อาทิ การบริการนำเที่ยวในพื้นที่ ในหมู่บ้าน รอบ ๆ แจ้งราคาค่าบริการที่นักท่องเที่ยวจะต้องจ่าย เมื่อเจ้าของบ้านบริการท่องเที่ยวให้ หรือแจ้งการบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การเช่ารถจักรยาน การเช่าเรือ การเช่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบราคาค่าบริการที่ชัดเจน รวมทั้งไม่ลืมบอกกล่าวถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อป้องกันภัย

7. แจ้งเวลาบริการ

แจ้งเวลาการทำงาน ของเจ้าของบ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวจัดเวลา ปรับเวลา สำหรับการท่องเที่ยวของเขา เช่น เวลาบริการอาหารเช้า กลางวัน เย็น เวลาเข้านอนและเวลาตื่นของเจ้าของบ้าน เพราะบางวันนักท่องเที่ยวออกไปเที่ยวจะมีบริการอาหารกลางวันห่อ/ใส่กล่องให้ไปหรือไม่/อาหารเย็น หากต้องการเครื่องดื่มพิเศษต่างไปจากน้ำดื่มที่เราบริการ นักท่องเที่ยวจะหาซื้อได้ที่ไหน ราคาประมาณเท่าใด

บางวันเจ้าของบ้านจะต้องออกทำงานในอาชีพหลัก เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำประมง ทอผ้า ทำของขาย ควรแจ้งเวลาให้นักท่องเที่ยวทราบ เขาอาจจะขอมีโอกาสร่วมกิจกรรม เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิตด้วย หากเป็นผู้ชายชอบที่จะหาโอกาสติดเรือออกไปจับปลาด้วย เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตในพื้นที่นั้น กระนั้นก็ตามต้องไม่ลืมเตือนเรื่องความปลอดภัยขณะเดินทางด้วย

การจัดการด้านอาหารและโภชนาการ

การเตรียมอาหาร

การเตรียมอาหารเป็นหน้าที่ของเจ้าของบ้าน จะต้องทำเพื่อให้แขกท่องเที่ยว เป็นอาหารที่ทำกินในบ้านเป็นปกติประจำวัน อาจทำพิเศษเพิ่ม 1-2 อย่างเป็นการต้อนรับก็ได้ และควรรับประทานอาหารพร้อมกัน เป็นการฝึก และเรียนรู้วัฒนธรรมการกินร่วมกัน เพราะเจ้าของบ้าน ทราบจากการลงทะเบียนแล้วว่า นักท่องเที่ยวที่มาพัก กินอาหารประเภทใด (เผ็ด ไม่เผ็ด) ไม่กินอาหารประเภทใด (ไม่กินเนื้อ ไม่กินหมู หรือไม่กินปลา)

การเตรียมอาหารหรือการทำอาหารนั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจ อาจใช้เวลาฝึกหัดทำอาหาร โดยช่วยทำอาหารด้วย

การบริหารจัดการด้านการตลาด

โฮมสเตย์ เป็นการจัดการธุรกิจชนิดหนึ่ง หลังจากที่เจ้าของบ้าน คิดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวมถึงค่าตอบแทนการบริการแล้ว จะต้องมียอดได้และผลกำไรเสมอ ซึ่งเป็นรายได้เสริมให้กับชุมชนในพื้นที่นั้น ธุรกิจโฮมสเตย์ จึงมี ต้นทุน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เจ้าของบ้านจะต้องคิดคำนวณไว้เป็นต้นทุน เพื่อกำหนดเป็นราคาขาย และราคาบริการให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีวิธีการคิด ดังนี้

1. ต้นทุนบริการที่พัก (ภารกิจของเจ้าของบ้าน)

ก่อนที่เจ้าของบ้านจะคิดค่าบริการจากนักท่องเที่ยว ต้องรวบรวมค่าใช้จ่ายเพื่อหาเป็นต้นทุนเสียก่อน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ค่าซักกรีด เครื่องนอนแต่ละครั้ง (ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ปลอกผ้าห่ม มุ้ง คอ 1 คน ประมาณ 140 บาท

1.2 ค่ากระแสไฟฟ้า/คืน/คน 50 บาท

1.3 ค่าอาหาร (เช้า / กลางวัน / เย็น) (50+60+70) รวมค่อคนต่อวัน 180 บาท

1.4 ค่าน้ำใช้ 30 บาท

1.5 ค่าบริการเจ้าของบ้าน (ค่าเสียเวลา) 160 บาทต่อวันต่อคน

1.6 ค่าตอบแทนศูนย์บริการกลาง (ชุมชน / อบต. 10 %) เป็นเงิน 80 บาท

1.7 ค่าตอบแทนบริษัทนำเที่ยว (20%) เป็นเงิน 160 บาท รวม 7 รายการเป็นเงิน 800 บาท

ดังนั้น ราคาที่ควรประกาศขายคือ

1. ราคาจริงโดยตรงกับศูนย์บริการในชุมชน(อบต.) คนละ 640 บาทต่อคืน (เจ้าของบ้านได้เงิน 560 บาท / ศูนย์บริการได้เงิน 80 บาท / ต่อคนต่อคืน)

2. ราคาขายให้กับบริษัทนำเที่ยว(ควรจะเป็น) คนละ 800 บาทต่อคืน (เจ้าของบ้านได้เงิน 560 บาท/ ศูนย์บริการได้รับเงิน 80 บาท และบริษัทนำเที่ยวได้รับเงิน 160 บาทต่อคนต่อคืน)

อนึ่ง รายการ 1.6 ค่าตอบแทนที่เจ้าของบ้านจะต้องจ่ายให้ศูนย์บริการนั้น อาจคิดเป็นค่าธรรมเนียมก็ได้ เพื่อศูนย์จะใช้เป็นค่าจ้างเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูล / ตอบโทรศัพท์ / โทรสาร / E-mail และค่าใช้จ่ายสำนักงาน ค่าใช้จ่ายดูแลความปลอดภัยในพื้นที่ รวมถึงค่าใช้จ่ายส่งเสริมตลาดได้

สำหรับรายการ 1.7 ค่าตอบแทนบริษัทนำเที่ยวที่เจ้าของบาทจะต้องจ่ายให้กับบริษัทนำเที่ยว (เป็นค่าใช้จ่ายของบริษัท+ค่าตอบแทนมัคคุเทศก์)

2. ต้นทุนบริการอุปกรณ์ท่องเที่ยวและพาหนะ (ภารกิจของเพื่อนบ้าน)

การท่องเที่ยวโฮมสเตย์ เป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวในชนบท(Rural Tourism) นักท่องเที่ยวสามารถใช้เวลาไปเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ ที่อยู่ในท้องถิ่น หรืออาจอยู่ใกล้เคียงกับท้องถิ่น บางโอกาสจำเป็นต้องเช่าพาหนะ (จักรยาน มอเตอร์ไซด์ เรือพาย รถอีแต่น รถยนต์ เกรวิน ม้า) ทั้งเช่าขับเอง หรือเช่าเหมาบริการ ผู้เป็นเพื่อนบ้านที่ให้บริการจะต้องมี (การคิดต้นทุน + ค่าตอบแทน) เป็นราคาค่าบริการให้เช่า

ภารกิจของเพื่อนบ้านที่มีรายได้ อันเกิดจากการบริการนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวในหมู่บ้านนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องให้ค่าตอบแทน 2 แห่งคือ ศูนย์บริการในหมู่บ้าน(เพื่อใช้เป็นกองทุนส่งเสริมการตลาด) บริษัทนำเที่ยว+มัคคุเทศก์ (เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายของบริษัท+มัคคุเทศก์)

การคำนวณต้นทุน การเช่าอุปกรณ์ การให้เช่าบริการอื่น ๆ การจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ในหมู่บ้าน ควรใช้วิธีคำนวณการตั้งราคา ที่รวมค่าตอบแทนศูนย์บริการ+ค่าตอบแทนบริษัทนำเที่ยวไว้ด้วย เป็นธรรมเนียมปฏิบัติในระบบธุรกิจ ซึ่งจะต้องมีค่าตอบแทนในการขายทุกประเภท ดังนั้น ผู้ทำธุรกิจท่องเที่ยวในหมู่บ้านควรต้องถือปฏิบัติอย่างรอบคอบต่อการคำนวณราคาสินค้าบริการ

ตัวอย่าง ถ้าร้านในหมู่บ้าน มีจักรยานให้เช่า ซึ่งเจ้าของร้าน ตั้งใจว่าจะกำหนดราคาค่าเช่า ครึ่งวัน คันละ 60 บาท ค่าเช่าเต็มวัน ราคาคันละ 80 บาทนั้น เจ้าของร้านจะต้องคิดราคาที่รวมค่าตอบแทน (ค่าธรรมเนียม) ให้กับศูนย์บริการกลางไว้ด้วย 10% ของราคาค่าเช่า กับเผื่อสำหรับบริษัทนำเที่ยวอีกด้วย

อนึ่ง ค่าตอบแทนที่เจ้าของร้านจะต้องจ่ายให้กับศูนย์บริการกลาง ก็เพื่อทางศูนย์จะได้มีกองทุนไว้ใช้เป็นการส่งเสริมตลาดต่อไป

นอกจากค่าตอบแทนให้กับศูนย์ฯ ในหมู่บ้านแล้ว ยังต้องคิดคำนึงถึงค่าตอบแทนบริษัทนำเที่ยวอีก 20 % ของราคาให้เช่า คือ ราคาค่าเช่าครึ่งวัน 80 บาทและราคาเต็มวัน 100 บาท

ดังนั้น ราคาค่าเช่าจักรยานที่เจ้าของร้านจะต้องคิดราคาค่าเช่าครึ่งวัน 80 บาท (เจ้าของร้าน 56 บาท+ศูนย์บริการกลางได้ 8 บาท+บริษัทนำเที่ยว 16 บาท) ราคาเต็มวันค่าเช่า 110 บาท (เจ้าของร้าน 77 บาท + ศูนย์บริการกลางได้ 11 บาทและบริษัทนำเที่ยวได้ 22 บาท)

3. ค่าตอบแทนที่มอบให้ศูนย์บริการนั้นจะคืนกลับให้หมู่บ้าน (ชุมชน) อย่างไร

ค่าตอบแทน 10 % ที่ผู้ประกอบการธุรกิจ โฮมสเตย์และผู้ประกอบการธุรกิจบริการอื่น ๆ ทั้งให้เช่าอุปกรณ์ และขายสินค้าของที่ระลึกได้จัดมอบให้กับศูนย์บริการของหมู่บ้าน ซึ่งบางแห่งอาจรวมอยู่ที่กับกองทุนของ (อบต./เทศบาลตำบล) ซึ่งจะนำไปใช้จ่ายเป็นค่าบริหารโดยตรงและค่าจัดการทางอ้อมคือ

3.1 นำไปใช้เป็นการบริหารศูนย์ บริการ เช่น ค่าจ้างลูกจ้าง ค่าโทรศัพท์ ค่าโทรสาร และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ซึ่งผู้บริหารศูนย์ฯจะต้องทำบัญชีรับ-จ่าย และรายงานผลให้ทราบอย่างโปร่งใสทุก 4 หรือ 6 เดือน เป็นอย่างน้อย

3.2 นำไปใช้เป็นการส่งเสริมตลาด ค่าจัดต้อนรับสื่อมวลชน ค่าจัดต้อนรับผู้แทนบริษัทนำเที่ยว บางกรณีที่มีสื่อมวลชนมาถ่ายทำสารคดี / รายการวิทยุ/ รายการโทรทัศน์ เพื่อนำข่าวสารออกไปเผยแพร่ บางกรณีการจัดส่งเสริมตลาดที่เชิญผู้แทนบริษัทนำเที่ยวมาสังเกตการณ์ ดูศักยภาพการบริการ เพื่อนำข้อมูลไปจัดรายการนำเที่ยว คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ จะต้องให้การต้อนรับ จะได้มีค่าใช้จ่ายในการต้อนรับ เพื่อการโฆษณาจัดการทางอ้อม

อนึ่ง บางครั้งท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ จัดโฮมสเตย์และบริการท่องเที่ยว

อื่น ๆ มักจะมีคณะผู้สนใจเดินทางมาดูงานการจัดการต้อนรับคณะดูงานจึงเป็นปัญหาเรื่องการต้อนรับ

การจัดการต้อนรับที่ต้องใช้งบ ประมาณมากกว่าการจัดเครื่องคัมต้อนรับแล้ว คณะกรรมการฯ ควรวางมาตรการการดูงาน หากต้องการแวะรับประทานอาหาร(กลางวัน/ ตอนเย็น) ก็จะต้องคิดค่าบริการพิเศษ เป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้ศึกษาดูงานจะต้องซื้อบริการ มิฉะนั้นแล้ว ค่าใช้จ่ายส่วนนี้นับเป็นงบประมาณสูง อันเป็นการ ใช้งบประมาณผิดวัตถุประสงค์ของชุมชนที่ต้องการผลทางการโฆษณาทางอ้อมด้วย

3.3 กรณีที่ชุมชนพบปัญหาว่า การบริการต่าง ๆ ทั้งการจัดโฮมสเตย์ การจัดการบริการอื่น ๆ ยังด้อยคุณภาพ(ยังไม่มีมาตรฐานบริการ) อาจจัดการฝึกอบรม หรือผู้แทนชุมชนไปฝึกอบรม ดูงาน ก็สามารถใช้งบประมาณนี้ได้

กองทุนศูนย์บริการที่ได้รับและใช้จ่ายเพื่อการพัฒนากิจการ พัฒนาศูนย์บริการนั้น คณะกรรมการบริหารจะต้องมอบหมายให้เจ้าหน้าที่บัญชีและการเงิน รายงานผลให้ชุมชนทราบอย่างโปร่งใสทุก 4-6 เดือน

4. การประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวในพื้นที่

การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว นับเป็นวิธีหนึ่งที่อยู่ในรูปแบบส่งเสริมการขายบริการธุรกิจต่าง ๆ เข้าสู่หมู่บ้านโดยตรง ซึ่งคณะกรรมการบริหารศูนย์อาจดำเนินการหลายวิธี ดังนี้

4.1 การจัดทำข่าวสารเผยแพร่(Press Releas) ส่งให้กับสื่อมวลชนสาขาต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้วย ผู้ทำหน้าที่อาจชี้แจงงบประมาณค่าใช้จ่าย (ค่าภาพ / ค่ากระดาษทำสำเนาข่าว/ ค่าจัดส่ง) ปัจจุบันการจัดทำข่าวสารเผยแพร่นิยมจัดส่งทางอีเมล (E-mail) หรือ Internet

4.2 การจัดทำเอกสาร แผ่นพับ(Brochure) เป็นเอกสารที่มีภาพประกอบ อธิบายสั้น ๆ อาจใช้พิมพ์หนึ่งสี สองสี หรือ สี่สี ตามแต่งบประมาณ ผู้รับผิดชอบการผลิตจะต้องมีค่าใช้จ่ายอันเป็นงบประมาณ(ค่าจัดทำต้นฉบับ/ ค่าภาพ/ค่าออกแบบ/ค่าจัดพิมพ์/ ค่าประสานงาน/ ค่าจัดส่งเผยแพร่)

4.3 การจัดทำคู่มือแนะนำเที่ยวเผยแพร่(Hand Book)เป็นเอกสารที่รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไว้โดยละเอียด มีแผนที่ประกอบ แจ้งราคาค่าบริการชัดเจน นับเป็นเอกสารที่มีค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้นการจัดทำจึงต้องคิดให้รอบคอบว่า จะจัดทำเพื่อจำหน่าย ให้มีเงินทุนหมุนเวียนในการจัดพิมพ์ การจัดทำโดยหาสปอนเซอร์โฆษณา แล้วแจกฟรี

คณะผู้รับผิดชอบการผลิตจะต้องคิดค่าใช้จ่ายอันเป็นงบประมาณ(ค่าต้นฉบับ /

ค่าภาพ/ ค่าออกแบบ/ ค่าจัดพิมพ์/ ค่าประสานงาน / ค่าจัดส่งเผยแพร่) เพื่อหางบประมาณเป็นค่าสปอนเซอร์ได้

4.4 การจัดทำโปสเตอร์เผยแพร่ นับเป็นเอกสารที่นิยมจัดทำ ซึ่งผู้รับผิดชอบการผลิตจะต้องคิดงบประมาณ(ค่าต้นฉบับ/ ค่าภาพประกอบ/ค่าจัดพิมพ์ และค่าจัดส่งเผยแพร่)

4.5 เชิญสื่อมวลชนดูงานในพื้นที่ เพื่อให้ข่าวสารการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน/ในท้องถิ่น / ได้รับการเผยแพร่ออกไปมาก ๆ ในสื่อมวลชนสาขาค่าง ๆ คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ จะต้องประสานงานกับหมู่บ้านคอยต้อนรับการเยี่ยมชม การอำนวยความสะดวก เพื่อให้สื่อมวลชนสรรหาข้อมูลได้ง่าย ผู้รับผิดชอบการประชาสัมพันธ์หรือปฏิคมของหมู่บ้านจะต้องให้การต้อนรับ

การจัดสื่อมวลชนเยี่ยมชม คณะกรรมการศูนย์ฯ ควรติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน ททท. สำนักงานภูมิภาค

การประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว นั้น คณะกรรมการศูนย์ฯ จะต้องประสานงานกับ ททท. ภูมิภาค ที่รับผิดชอบการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยว โดยทำงานร่วมกัน เพื่อการวางแผนการประชาสัมพันธ์ (แผนเฉพาะกิจ / แผนระยะ 3 ปี / แผนระยะ 5 ปี / แผนระยะ 10 ปี)

4.6 การจัดทำสื่อทัศนูปกรณ์ เพื่อเผยแพร่ นับเป็นอุปกรณ์ประชาสัมพันธ์ที่ได้ผลมากที่สุด เช่น การจัดทำ สไลด์ การจัดทำวีดีโอ (วีดิทัศน์) การทำซีดีรอม(CD ROM)/และจัดทำนิทรรศการ การผลิตสื่อทัศนูปกรณ์แต่ละประเภทนี้ มีค่าใช้จ่ายสูง (ค่าเขียนบท ค่าภาพประกอบ ค่าเพลงประกอบ ค่าดำเนินการ และค่าจัดส่ง)

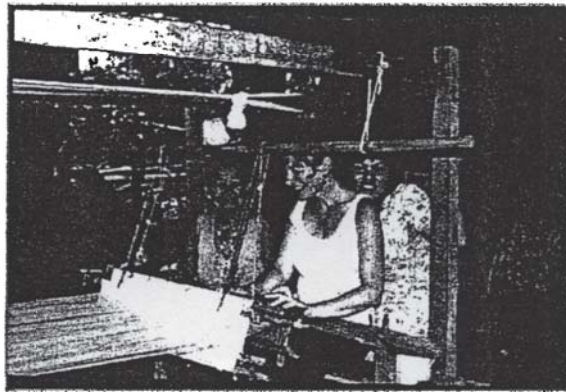
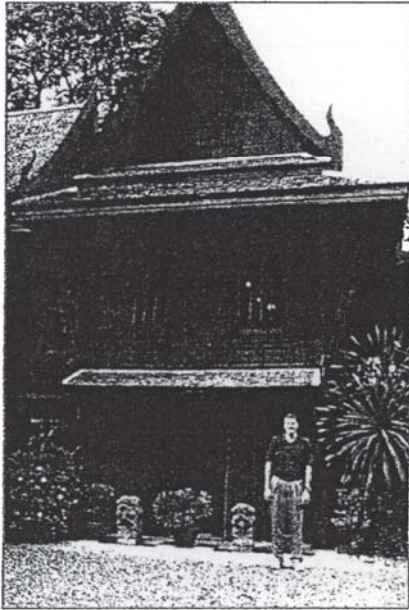
4.7 การโฆษณา เพื่อส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวสู่พื้นที่ การโฆษณาต่างจากการประชาสัมพันธ์ เพราะการโฆษณาเป็นการที่ต้องใช้งบประมาณซื้อบริการโดยตรงจึงมีการเผยแพร่ เช่น การซื้อหน้าโฆษณาในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ การซื้อรายการ วิทยุและโทรทัศน์ โดยเฉพาะการ โฆษณานั้น นับเป็นวิธีการส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายสูง คณะกรรมการชุมชนจะต้องประชุมลงมติกันก่อน

ภารกิจการจัดการ โฮมสเตย์และการจัดบริการ คอยต้อนรับนักท่องเที่ยวในหมู่บ้าน นับว่าเป็นการดำเนินงานที่มีขั้นตอน มีความละเอียด มีความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้เป็นเจ้าของกิจการต้องรอบคอบต่อการคิดคำนวณค่าใช้จ่าย แรงบริการ แรงราคาค่าบริการให้นักท่องเที่ยวและสาธารณชนรับทราบ เพื่อตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว ❖

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์

ลักษณะของนักท่องเที่ยวที่ชอบพักโฮมสเตย์

1. ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน มีความใกล้ชิดกับชุมชน เป็นผู้ที่ให้ความสนใจต่อการเรียนรู้ อยากรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นนั้น (รู้เอกลักษณ์+วัฒนธรรมท้องถิ่น) เพราะการเรียนรู้คือคุณค่าชีวิต

2. ต้องการที่พักสะดวก (ราคาถูกกว่าโรงแรมเล็กน้อย ประมาณ 20-30 %) ชอบอิสระ และต้องการมีความปลอดภัยสูง พักค้างแรมในระยะสั้น (1-3 คืน) และระยะยาว (5-10 คืน) ไม่นำสิ่งของไปฝากเก็บที่บ้าน ไม่ชอบหรูหราฟุ่มเฟือย
3. ให้ความยอมรับนับถือ เชื้อชาติและความไว้วางใจ พร้อมเปิดใจเป็นมิตรไมตรีต่อกัน
4. ต้องการมีเพื่อนเที่ยว และคำแนะนำที่ละเอียดมากกว่าบริษัทนำเที่ยว (ข้อมูลที่เป็นเกร็ดความรู้)
5. ต้องการเรียนรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อมีประสบการณ์ชีวิตมากขึ้น เช่น วัฒนธรรมการแต่งตัว วัฒนธรรมการกินอาหาร หลักการครองเรือน งานประเพณี พิธีกรรม โดยปลีกเวลาร่วมกิจกรรมในบ้าน อาทิ ช่วยงานในสวนในฟาร์ม เก็บพืชผลและผลไม้ในไร่ในสวน ออกเรือจับปลา หาดู หอย ปลา ปู หรือเก็บข้าวโพด แดง ถั่ว เป็นต้น

ความต้องการพื้นฐาน 10 ประการของนักท่องเที่ยว

1. เติบโตนอนที่สบายในราคาสมเหตุสมผล
2. ห้องอาบน้ำ และส้วมที่สะอาด
3. อาหารพื้นบ้านง่าย ๆ แต่ปรุงมาอย่างดี
4. ทิวทัศน์และธรรมชาติของชนบทที่สวยงาม
5. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

6. กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ อาทิ เดินป่า ตกปลา ชิมข้าว ปั่นเขา ขี่จักรยาน
7. ร้านค้าทั่วไปและร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก
8. ความบันเทิง อาทิ คอนเสิร์ต การเดินรำ การแสดงพื้นบ้าน
9. ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
10. ความเป็นมิตรและรอยยิ้มของเจ้าบ้าน

เหตุผลที่นักท่องเที่ยวเลือกพักโฮมสเตย์

1. นักท่องเที่ยวรู้สึกใกล้ชิดและได้สัมผัสธรรมชาติที่สวยงาม

2. นักท่องเที่ยวมีโอกาสพบปะกับชุมชนท้องถิ่น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

3. โฮมสเตย์มีราคาถูกกว่าการพักในโรงแรม

การให้บริการที่ประทับใจ

...อันธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ...

จากคำกล่าวข้างต้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและน้ำใจของคนไทย ที่มีต่อผู้มาเยือน ซึ่งได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างความประทับใจ ให้แก่ผู้มาเยือน ไม่ว่าจะเป็นชาวไทย และชาวต่างประเทศ จนสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทยถึงทุกวันนี้ ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่า “การต้อนรับ” ถือเป็นด่านแรกที่สร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน ซึ่งการต้อนรับนี้ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการ ที่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวทุกคน จะละเลยไม่ได้อย่างเด็ดขาด

“การบริการ” หมายถึง การปฏิบัติต่อลูกค้า (ผู้มาเยือน หรือแขก) อย่างเต็มใจ เพื่อให้ลูกค้า (ผู้มาเยือน หรือแขก) เกิดความพึงพอใจ และกลับมาใช้บริการของเราซ้ำอีก

จากนิยามดังกล่าว จะเห็นว่าการบริการนั้น จะต้องเป็นการปฏิบัติต่อลูกค้า ซึ่งการปฏิบัตินี้ หมายรวมถึง การต้อนรับ การอำนวยความสะดวก และการดูแลเอาใจใส่ต่อลูกค้า ที่ผู้ให้บริการต้องกระทำอย่างเต็มใจ และเมื่อลูกค้าได้รับการปฏิบัติอย่างเต็มใจจากผู้ให้บริการแล้ว ก็จะมี

ความรู้สึกพึงพอใจ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ให้บริการซึ่งจะทำให้ลูกค้ามีแนวโน้ม ที่จะกลับมาใช้ บริการซ้ำใหม่อีก หรือนำผู้อื่นให้มาใช้บริการเพิ่มขึ้น

ในการให้บริการที่ประทับใจนั้น ความสำคัญ อยู่ที่ตัวของผู้ให้บริการ ซึ่งจะต้องเป็น บุคคลที่มีคุณสมบัติของผู้ให้บริการที่ดี อันประกอบด้วย

1. เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่องานให้บริการ และรักในงานให้บริการ
2. มีบุคลิกภาพที่ดี ทั้งบุคลิกภาพภายนอก และบุคลิกภาพภายใน เช่น มีสุขภาพดี แต่งกายดี ยิ้มแย้มแจ่มใส การพูดจาและกิริยามารยาทที่สุภาพ น่าเชื่อถือไว้วางใจ และทำงานคล่องแคล่ว เป็นต้น
3. มีความเต็มใจ ในการปฏิบัติตามคำขอของลูกค้า และสามารถอดทนต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของลูกค้าได้
4. มีสติปัญญาและไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
5. มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน และกระตือรือร้นในการทำงาน

ผู้ให้บริการทุกคน จะต้องตระหนักว่า ลูกค้า

หรือผู้มาเยือน คือบุคคลที่มีความ สำคัญ เพราะพวกเขาคือกลุ่มเดียว ที่ทำให้ธุรกิจท่องเที่ยว เกิดขึ้นได้ ดังจะขอยกคำกล่าวของท่านมหาตมะกานธี ที่กล่าว ถึงความ สำคัญของลูกค้าไว้ว่า....

ลูกค้า คือบุคคลสำคัญที่สุด ที่มาเยือนเราในสถานที่นี้
เขาไม่ได้มาพึ่งเรา เราต่างหากที่จำเป็นต้องพึ่งเขา
เขาไม่ได้มารบกวนการทำงานของเรา

หากแต่การรับใช้เขา คือวัตถุประสงค์ในงานของเรา
 เขาไม่ใช่คนอื่น แต่เขาเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจนี้ทีเดียว
 ในการรับใช้เขา เราไม่ได้ช่วยเหลืออะไรเขาเลย
 เขาค่างหากเป็นฝ่ายช่วยเหลือเรา
 โดยให้ออกาสแก่เราที่จะรับใช้เขา

การให้บริการที่ประทับใจในธุรกิจโฮมสเตย์

การจัดโฮมสเตย์ เป็นธุรกิจบริการที่ทำรายได้เสริมให้กับเจ้าของบ้าน ดังนั้น ผู้เป็นเจ้าของบ้าน จะต้องตระหนักถึงความพร้อมที่จะให้บริการ เพื่อให้ผู้มาพักได้รับความประทับใจ สะดวกสบายและปลอดภัย ประคองเป็นเจ้าของบ้านที่ดี

การต้อนรับบุคคลที่เราไม่เคยรู้จัก ไม่สนิทมาก่อน เพื่อพักอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันนั้น เมื่อเจ้าของบ้านใดตกลงจัดบริการโฮมสเตย์ และมีการจัดที่พักเพื่อให้บริการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการเตรียมคนเพื่อให้บริการ ซึ่งมีหลักใหญ่ ๆ 2 ประการคือ คนในบ้าน และ เพื่อนบ้าน ผู้ให้บริการอื่น ๆ

1. การเตรียมคนและการบริการในบ้าน

1.1 เจ้าของบ้านจะต้องพูดคุยตกลงกับคนในบ้านให้รู้จักการบริการ การเป็นเจ้าของบ้านที่ดี มีความรู้ที่จะพูดคุยกับแขกที่มาพัก กรณีที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ คนในบ้าน 1 คนจะต้องใช้ภาษาสื่อสาร(พูดคุย)กับผู้มาพัก เพื่อคุยกันให้เข้าใจ และทำหน้าที่เป็นล่ามในบ้าน

1.2 เจ้าของบ้าน จะต้องมีการจัดแบ่งหน้าที่รับแขก อาทิ การจัดเตรียมที่พัก อาหาร การจัดเตรียมห้องสุขา การเป็นเพื่อนร่วมเดินทางพาเที่ยวในหมู่บ้าน เป็นต้น เพื่อความเรียบร้อย ไม่สับสน และเจ้าของบ้านแต่ละคนจะได้มีเวลาส่วนตัว มิต้องพะวงบริการแขกเป็นการเสียเวลา

1.3 เจ้าของบ้านต้องสังเกต เดือนคนในบ้านและเพื่อนบ้าน ให้รู้เวลา /ความต้องการเป็นเวลาดส่วนตัวของแขกผู้มาพักด้วย เพราะบางช่วงนักท่องเที่ยวต้องการเวลาดส่วนตัว อ่านหนังสือ เขียนหนังสือ จัดของใช้ หรืออยากนอนพักผ่อน ฯลฯ การเข้าไปพูดคุย เพื่อสร้างมิตรภาพ อาจเป็นการสร้างความรำคาญให้กับแขกได้

1.4 ในบางกรณีแขกต้องการความช่วยเหลือ (ภารกิจส่วนตัว) ที่มีค่าใช้จ่าย เจ้าของบ้าน และคนในบ้านจะต้องชี้แจงให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ และให้เขาตัดสินใจเอง กรณีนี้ป้องกันนักท่องเที่ยวเอาเปรียบคนในบ้าน เพราะคนไทยนั้นมีน้ำใจ แต่ผู้มาพักบางคนอยากได้บริการที่มากกว่าโดยจ่ายน้อย

2. การเตรียมเพื่อนบ้าน และผู้ให้บริการอื่น ๆ (ในชุมชน)

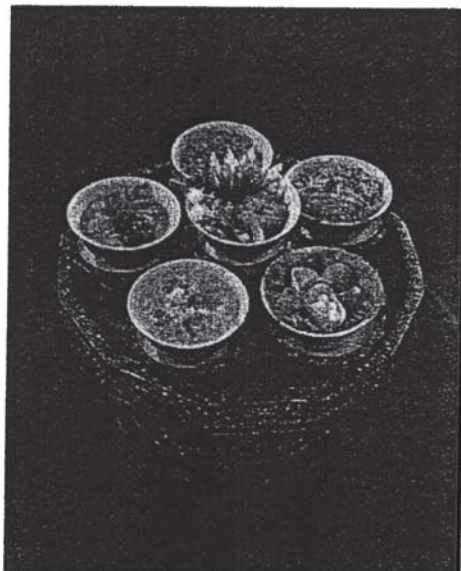
การจัดโฮมสเตย์ในพื้นที่ อาจมีหลาย ๆ บ้าน ๆ ที่ให้บริการจะมีบุคคลต่างถิ่นมาพักค้างแรม บ้านที่ไม่ได้ให้บริการก็มีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวทางอ้อมคือ การให้บริการอื่น ๆ เช่น ร้านขายของสะดวกใช้ (ร้านขายของชำ) ร้านขายของที่ระลึก การเป็นเพื่อนร่วมทางนำเที่ยว การบริการพาหนะ(จักรยาน มอเตอร์ไซค์ รถยนต์ ม้าขี่ เกวียน เรือ รถอีแต๋น)ให้เช่า ก็ต้องมีการประสานประโยชน์ต่อกัน นับเป็นเพื่อนบ้านที่ดี ควรคำนึงถึงการบริการดังนี้

2.1 เจ้าของบ้านจะต้อง แข็งหรือประสาน การมาพักแรมให้เพื่อนบ้านทราบ เพื่อช่วยกันอำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยต่อกัน

2.2 เพื่อนบ้านผู้ให้บริการ (นำเที่ยวหรือให้เช่าอุปกรณ์) จะต้องแจ้งราคาค่าบริการให้กับเจ้าของบ้านทราบเป็นข้อมูลเบื้องต้น เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าไปติดต่อก็แจ้งในราคาเดียวกัน อันเป็นมาตรฐานบริการเดียวกัน และมีใบเสร็จหรือใบสำคัญรับเงินเป็นหลักฐานการบริการ

การบริการให้เช่าอุปกรณ์ (เจ้าของ) จะต้องแสดงวิธีใช้ และตรวจสภาพว่าอยู่ในสภาพดี หากเกิดชำรุดเสียหาย ผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบต่อการซ่อมบำรุง พร้อมกันนั้นต้องเตือนเรื่องการรักษาอุปกรณ์ และความปลอดภัยในการใช้ การเดินทางไว้ด้วย ควรมีใบสัญญาเช่า ลงชื่อเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อป้องกันการเกิดปัญหา สามารถเรียกร้องค่าเสียหายตามกฎหมายได้

2.3 เพื่อนบ้านผู้ให้บริการ ควรมีข้อมูลบอกเส้นทางท่องเที่ยว เป็นเอกสารแผนที่การ์ตูน หรือหนังสือคู่มือแนะนำเที่ยวในพื้นที่ ให้เช่ารวมอุปกรณ์ และส่งคืนเมื่อใช้แล้วหรือแยกจำหน่าย เพราะนักท่องเที่ยวบางคนอยากเก็บไว้เป็นเอกสารที่ระลึกก็สามารถทำได้

อย่างไรก็ตาม การบริการที่พักโฮมสเตย์นั้น ทั้งเจ้าของบ้าน และเพื่อนบ้านจะต้องคำนึงถึงบทบาทการเป็นเจ้าของบ้าน (เจ้าของถิ่น) ที่ดีพร้อมกันด้วย

โดยทั่วไปนั้น ภาพลักษณ์ของชาวไทยที่ประทับใจนักท่องเที่ยวก็คือ ความเป็นมิตรไมตรี ยิ้มแย้มแจ่มใส จนได้ฉายาว่า “สยามเมืองยิ้ม” เป็นดินแดนที่มีธรรมชาติ และ วัฒนธรรมที่มีความหลากหลายน่าสนใจเดินทาง และนักท่องเที่ยวมีความต้องการจากเจ้าของพื้นที่ ทั้งความปลอดภัยในการเดินทาง และชีวิตทรัพย์สิน ความสะอาดและความพึงพอใจ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ผู้เป็นเจ้าของถิ่น ในฐานะเป็นเจ้าของบ้านที่ดี จะต้องมียุทธศาสตร์ต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว ดังนี้

1. รู้ข่าวสาร และข้อมูลต่าง ๆ กว้างขวาง ข่าวสาร และข้อมูลทางการท่องเที่ยวที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ รู้อย่างถูกต้องและชัดเจน

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทาง ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก รู้เรื่องท้องถิ่นของเราประจวบคฤทศภักดิ์

1.2 เรื่องการติดต่อประสานงาน กรณีที่นักท่องเที่ยวได้รับอุบัติเหตุ เจ็บป่วย ถูกเงิน ต้องรู้แหล่งที่จะแจ้ง เพื่อขอความช่วยเหลือ เบอร์โทรศัพท์ฉุกเฉิน

1.3 รอบรู้ข่าวสารบ้านเมือง รู้เรื่องเบ็ดเตล็ดรอบตัวเรา ที่จะพูดคุยกับเขาได้

2. แนะนำและชักชวนในสิ่งที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ ข้อนี้ส่วนใหญ่ เป็นเรื่องวัฒนธรรมจารีตประเพณี ความเชื่อในท้องถิ่น เมื่อพบเห็นว่ามีนักท่องเที่ยวทำผิดแบบแผนระเบียบการ ควรเข้าไปแนะนำว่าไม่ควรปฏิบัติ เช่น การสวมรองเท้าเข้าไปในบ้าน ในศาสนสถาน การใช้เท้าชี้ การแต่งกายเข้าไปในสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งที่มีระเบียบกำหนดไว้

บางกรณี หรือบางสิ่งบางอย่างอาจเกิดความไม่ปลอดภัย ทั้งอาหารการกินและการเดินทาง เมื่อเราทราบก็ควรแนะนำให้นักท่องเที่ยวทราบด้วย เช่น อาหารบางประเภท ยาเสพติด พาหนะเดินทาง การเดินทางเข้าไปเที่ยวชมควรติดต่อผู้ใด หน่วยงานใด เป็นต้น

3. รู้วิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น กรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน นักท่องเที่ยวได้รับการอาจจำเป็นต้องให้การรักษายาบาลเบื้องต้น กรณีที่ถูกพิษและสัตว์ที่เป็นอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเดินป่าถูกแมลงสัตว์กัดต่อย การเล่นน้ำทะเลถูกพิษกะพริบไฟ ประการังไฟ หรือถูกกระแสน้ำจมน้ำ บางกรณี อาจเจ็บป่วยกะทันหันเช่น เป็นลม เป็นลมบ้าหมู เมื่อได้พบเห็นแล้วเราสามารถให้การปฐมพยาบาลและช่วยเหลือในขั้นต้นได้

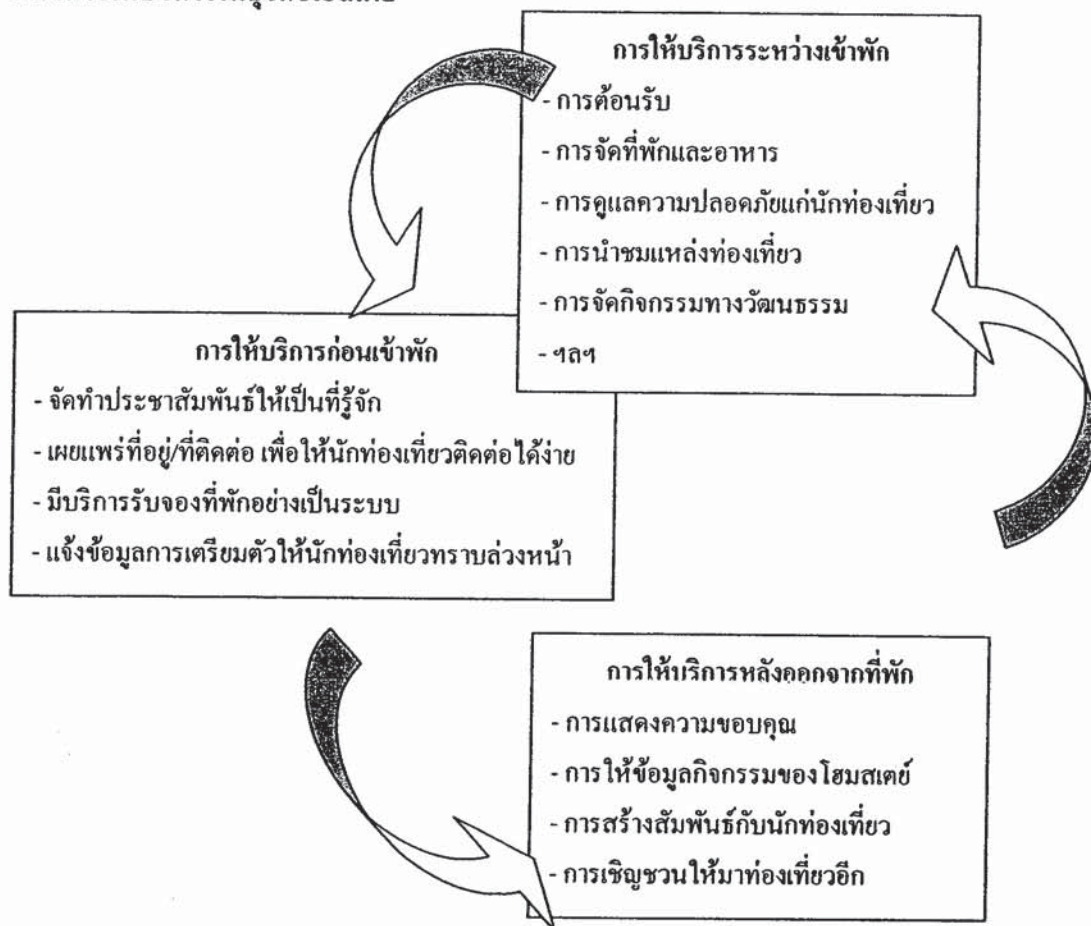
การเป็นเจ้าของบ้านที่ดี	ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเยี่ยมชมเยือนท้องถิ่นเราให้ได้รับความปลอดภัย ได้รับความสะดวก ได้รับความยุติธรรมต่อการซื้อสินค้าต่าง ๆ เขาย่อมได้รับความประทับใจและอยากเดินทางมาเยี่ยมชมเยือนอีก มาใช้บริการอีก เมื่อมีโอกาส
-------------------------	---

การให้การต้อนรับ การบริการ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ควรมีมาตรฐานของการบริการ ซึ่งองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารเทศบาลที่ดี หรือคณะกรรมการบริหาร อบต.

ก็คือ ต้องสังเกตและทราบข้อมูลเชิงสะท้อนกลับ ว่าเป็นการบริการอย่างไร หากบุคลากรในพื้นที่ยังบริการไม่ได้ระดับแล้ว นับเป็นภารกิจที่หน่วยงานนั้น จะต้องเป็นแกนนำต่อการพัฒนา อาทิ การฝึกอบรม การดูงาน การส่งไปฝึกงาน เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นสามารถนำความรู้ไปพัฒนาบริการได้อย่างมีมาตรฐาน นักท่องเที่ยวได้รับความประทับใจ ความพึงพอใจ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่าการบริการในธุรกิจโฮมสเตย์ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว หรือแขกผู้มาเยือน ในระหว่างที่เขามาพักอยู่ในโฮมสเตย์ ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่ง ในวงจรการให้บริการเท่านั้น เพราะการให้บริการ ในธุรกิจ โฮมสเตย์ ยังมีขั้นตอนอื่นที่หลายคนอาจคิดไม่ถึง ดังจะขอสรุป เป็นแผนภาพวงจรการให้ บริการ ดังนี้

วงจรการให้บริการในธุรกิจโฮมสเตย์

ถอดบทเรียนจากการไปศึกษาดูงานที่เชียงราย

ประเด็นที่ประทับใจ

แม่กำปอง

- การท่องเที่ยวบนวิถีชีวิตของตนเอง
- อธิปไตยไมตรีของชาวบ้าน
- ผู้นำเก่ง ดี
- บรรยากาศเย็นสบาย
- การเรียนรู้ระหว่างศาสนา และวัฒนธรรม

บ้านจ่ารุง

- จิตสาธารณะ
- กิจกรรมการท่องเที่ยว
- การบริหารจัดการ โดยชุมชน (สวัสดิการชุมชน ฐานการเรียนรู้ โฮมสเตย์ ไกด์)

นาบตาพุด

- การเรียกร้องสิทธิชุมชน

ดงนิล

- เสริมธุรกิจพอเพียง การขยายฐานความคิดชุมชน ผ่านการทำให้ดู (เชื้อ ศรีธธา ทำ)

ทาป่าเปา

- การสละที่ดินสร้างอาชีพ โดยผู้นำชุมชน

เครือข่ายเชียงราย

- จะบุลี นาสี่ชะ การทำงาน ความคิด
- การร่วมมือระหว่างรัฐกับภาคประชาชน

ชุมชนทาป่าเปา

1. การก่อเกิดกลุ่ม

- เดิมชาวบ้านมีอาชีพตัดไม้ขาย ต่อมาเลิกได้ คิดเรื่องการอนุรักษ์ป่า
- ผลของการตัดไม้ ขาดไม้ ทำให้เกิดภัยแล้ง
- ภาครัฐกับภาคประชาชน จักการเรื่องป่า
- จากการอนุรักษ์ป่า ทำให้ได้รางวัลมาก และรัฐขอป่ากลับไปดูแล (จัดการป่า)
- รัฐ/นายทุน กับชาวบ้าน (เจ้าของที่ดิน) ขัดแย้งกัน ชาวบ้านเรียกร้องสิทธิ

- หลังได้รับรางวัลเรื่องจัดการป่า ชาวบ้านตื่นตัวในการอนุรักษ์ นักท่องเที่ยวเริ่มเข้ามา โดยอาศัยวัดก่อน ต่อมาเริ่มขยายเป็นโฮมสเตย์ ใช้ป่าชุมชนดึงดูดนักท่องเที่ยว
- ชาวบ้านสร้างแผนแม่บทในด้านต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ
- สร้างกฎ กติกา ระเบียบการใช้ป่า
- การมีส่วนร่วมในการจัดการป่า (เด็ก เยาวชน ผู้นำ)
- คนเข้ามาศึกษาดูงานมาก รัฐเริ่มสนใจ แต่ชุมชนมีแผนแม่บท รัฐเป็นเพียงปัจจัยเสริม
- กำไรจากการศึกษาดูงาน (ช่วงต้น) นำมาสร้างศูนย์การเรียนรู้
- ขกระดับกิจกรรมจากป่าชุมชนเป็นเศรษฐกิจพอเพียง (พื้นที่ปลูกผักเป็นพื้นที่ของกำนัน)
- จากผลสัมฤทธิ์ ของแผนแม่บทชุมชน ทาง ธกส. เข้ามาทำหลักสูตรการอบรม ณ ทาป่าเปา

2. ปัญหา / การแก้ปัญหา

- การแตกแยกในชุมชน แก้ด้วยการรวมกลุ่มของชาวบ้าน มีผู้นำชุมชนเป็นแกนนำ

3. การบริหารจัดการ

งาน

- ขยะ
- กลุ่มออมทรัพย์
- ป่า
- แม่บ้าน
- เศรษฐกิจพอเพียง

เงิน

- กลุ่มอาชีพ
- โฮมสเตย์
- ธนาคารขยะ
- จัดฝึกอบรม / หลักสูตรเรียนรู้
- รางวัล

เยาวชน

- ชรบ. แก้ไขปัญหาหาเสพติด

วัด

- ศูนย์รวมจิตใจ
- บวช (บ้าน วัด โรงเรียน)

4. บทบาท / หน้าที่
 - ประชุมคณะกรรมการเดือนละครั้ง
 - ภาวะผู้นำ (ชุมชน ไม่มีบทบาท อำนาจเบ็ดเสร็จ)
 - ขาดการสร้างบทบาทต่อ (ทายาท)
5. โปรแกรมการท่องเที่ยว
 - โฮมสเตย์ เน้นความสวยงามของบ้าน
 - ป่าชุมชน (บวชป่า เดินป่า วิถีชีวิต)
 - เศรษฐกิจพอเพียง (พื้นที่ทดลอง)
6. การพัฒนาสมาชิกในกลุ่ม
 - คน (ไม่มี)
 - กลุ่มอาชีพ
 - ป่าสมุนไพร
7. ปัจจัยเงื่อนไข กลไกสนับสนุน

ภายใน

 - วิถีชีวิต อาชีพ การใช้ชีวิตของลูกหลาน (ส่งเงิน)
 - ผู้นำ

ภายนอก

 - ธกส.
 - การร่วมมือกันของภาครัฐ (พัฒนาที่ดิน เกษตร พัฒนาชุมชน)
 - รางวัล
 - นักศึกษา
8. การจัดทำบัญชีการเงิน
9. การประชาสัมพันธ์
 - ปากต่อปาก
 - องค์กร
 - ธกส. และนักศึกษา
10. โฮมสเตย์
11. ข้อห้ามของนักท่องเที่ยว
 - เหล้า/ยาเสพติด
 - 21.00 น. ห้ามส่งเสียงดัง

- ชรบ. ดูแลความเรียบร้อย

สิ่งที่ได้จากบ้านจำรุง

1. รดน้ำเที่ยว
2. การต้อนรับ/อภยาศัยดี
3. แบ่งบทบาทในกลุ่ม / กระบวนการทำงาน/ รับผิดชอบ
4. ธนาคารขยะ / ระบบจัดเก็บ
5. ผักสวนครัวปลอดสาร / ผลไม้
6. ธนาคารขยะ / ความสะอาด / ไม่มีขยะ
7. แปรรูปอาหาร
8. การพัฒนาโฮมสเตย์ / สะอาดจริงๆ
9. มองนักท่องเที่ยวเป็นเพื่อน
10. มาตรฐาน(คุณภาพ)สินค้า

บ้านจำรุง

การก่อเกิด คือ แนวคิดพึ่งตนเอง

1. ไม่ไว้วางใจภาครัฐ
2. ชักชวนคนที่มีใจ
 - ทำบัญชีครัวเรือน
 - ทำปุ๋ยหมัก
 - ผักปลอดสารพิษ
 - แปรรูปผลไม้
3. บริหารแบบแนวราบ
 - คิดแบบมีส่วนร่วม
 - ไม่มีผู้นำหลัก
 - เคารพซึ่งกันและกัน
 - รับผิดชอบงานอย่างจริงจัง
 - ซื่อสัตย์ต่อตัวเองและกลุ่ม

ปัญหาโฮมสเตย์

- ลงทุนสูงเกินไป
- สร้างมาตรฐานสูง แก้ปัญหาในที่ประชุมทุกวันพุธ วันละ 2 ชม.
- แยกเลือกบ้านพัก

แม่ครัว

- รสชาติอาหาร
- มาตรฐานของไม้คี่สินค้าลดลง เมื่อสินค้าขายดี

ทุน

- ลงหุ้น : เฉพาะกิจกรรม สร้างศูนย์
- ออมทรัพย์
- แม่บ้าน

จัดสรรผลประโยชน์

1. รายได้

- บริการ 3500
- ที่พัก
- อาหาร
- ที่ขายของ
- แสง

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนโคกพยอมและบริเวณใกล้เคียง

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ระยะทาง/เวลาการเดินทาง	ช่วงน้ำ	ลักษณะพื้นที่
แหล่งหอยกะบง	ปากคลองกันทิด	8 กม. 1 ชม.	น้ำตาย 5-6 ค่ำ น้ำใหญ่ 10-13 ค่ำ	เป็นพื้นที่กว้างประมาณ 4-5 ไร่
แหล่งชมกานานาชนิด	คลองสองปาก	8 กม. 1 ชม.	ตลอดเวลา	คอนริมป่าพงกา มินกานาชนิดนับพันตัว
หอยปะ	ท่าแม่คำ ทอนโตะเล	40 นาที	น้ำใหญ่ 15-4 ค่ำ	คอนทรายบริเวณข้างคลอง
เก็บหอยดาแดง	บริเวณป่าชายเลน ป่าโคก	แล้วแต่ระยะทาง	น้ำใหญ่ 15-4 ค่ำ	บริเวณโคกป่าชายเลน
หึ่งห้อย	ท่าปรัง คลองน้ำเค็ม ข้างในคลอง คลองกาหรั่ง	1 ชั่วโมง	น้ำตายทุกคืน	บริเวณป่าพงกา ปาลำพู ลำแพนสองข้างคลอง
ตกเป็ด	บริเวณแหล่งปะการัง	แล้วแต่ระยะทาง	หน้าแล้ง	
เรียกนกควัก	โคกชีบุ	30 นาที	หน้าแล้ง	
ชมป่าชายเลน	คลองดีหี	แล้วแต่ระยะทาง		

โปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนโคกพยอม

โปรแกรม	ช่วงเวลาที่มาได้	ระยะเวลาที่ใช้	ราคา
ชมวิถีชีวิตชุมชน เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มอาชีพ • ข้าวหอมมือ • กลุ่มเลี้ยงเป็ด • กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้า • ร้านค้าปุ๋ยชุมชน • ปุ๋ยหมักชีวภาพ • การจัดการน้ำชุมชน	ตลอดปี	2 ชั่วโมง	• ค่าไกด์นำเที่ยว 200 บาท/10คน • ค่าวิทยากรประจำกลุ่ม กลุ่มละ 200 บาท/คณะ
กิจกรรมหาหอยกะพง ชมแหล่งนกนานาชนิด	ช่วงน้ำตาย 5-6 คำ ช่วงน้ำเกิด 10-13 คำ	3-4 ชั่วโมง	• ค่าเรือลำละ 400 บาท/10 คน • ค่าไกด์นำเที่ยว 200 บาท/10คน (หอยที่หาได้ให้นักท่องเที่ยวประกอบอาหาร)
กิจกรรมตกปูดำ	ช่วงน้ำเกิด 10-13 คำ	3 ชั่วโมง	• ค่าเรือพร้อมค่าไกด์และอุปกรณ์ลำละ 500 บาท/1คน (ปูที่ได้ให้นักท่องเที่ยว) • ค่าเรือพร้อมค่าไกด์และอุปกรณ์ลำละ 200 บาท/1คน (ปูที่ได้ให้เจ้าของเรือ)
กิจกรรมตกปลา	ตลอดปี	3 ชั่วโมง	• ค่าเรือลำละ 300 บาท/5คน (กลางวัน) • ค่าเรือลำละ 500 บาท/5คน (กลางคืน)

ชมหิ้งห้อย	กลางคืนเดือนมืด ฤดู แล้ง	2 ชั่วโมง	• ค่าเรือลำละ 300บาท/10 คน • ค่าไกด์นำเที่ยว 200 บาท/10คน
ไปเกาะลิดี	20 พย -15 พ.ค ทุกปี	1วัน	• ค่าเรือลำละ 1,000บาท/ 10คน • ค่าไกด์นำเที่ยว 200 บาท/10คน
		2วัน1คืน	• ค่าเรือลำละ 1,600บาท/ 10คน • ค่าไกด์นำเที่ยว 400 บาท/10คน
การแสดงลิเกบก	ตลอดปี	1 ชั่วโมง	• ค่าการแสดง 1,500 บาท

หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นโลกพยอม

หลักสูตรลูกไร่

เนื้อหาที่เรียนรู้ คั้นลูกไร่ มีลักษณะอย่างไร แหล่งที่อยู่เป็นอย่างไร ที่ไหนบ้าง
คุณประโยชน์ทางอาหารที่ได้รับ ขั้นตอนการทำมีการแปรรูปอย่างไร เช่น การทำข้าวเกรียบ ขนมห
ทองม้วน ขนมหุบเป้งทอด กะหรี่ปั๊บ ประวัติของลูกไร่ เป็นต้น

วิธีการเรียนรู้ คือการเล่าให้ฟัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ลงพื้นที่ป่าชายเลน ทดลองปฏิบัติโดยใช้
ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

ค่าใช้จ่าย ไม่เกิน 20 คน คนละ 200 บาท แต่ถ้าหากเกิน 20 คน คิดเป็นคนละ 100 บาท

หลักสูตรภูมิปัญญาการจัดการป่าชายเลน

เนื้อหาที่เรียนรู้ ได้แก่ การก่อเกิด การบริหารจัดการป่า คณะกรรมการ อาณาเขต
กฎระเบียบ ความสำคัญของป่าชายเลน เรียนรู้ชนิดของพันธุ์ไม้ป่าชายเลน สมุนไพรป่าชายเลน
ลักษณะการขึ้นของพันธุ์ไม้ป่าชายเลนตามพื้นที่ต่างๆ ภูมิปัญญาการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงทาง
ธรรมชาติ การเกิดมรสุม(จะมีขยะในลำคลองมาก และเดินคนละทิศคนละทาง) น้ำขึ้น น้ำลง(นก
พังการ้อง ปูก้ามดาบจะนำดินมาอุดที่ปากกู) ฟ้าเป็นสีแดง จะเป็นพายุ กุ้งในทะเลจะมีมาก

วิธีการเรียนรู้ คือ การนำเสนอข้อมูล พาลงพื้นที่ป่าชายเลน และร่วมกันปลูกป่า โดยใช้
ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

ค่าใช้จ่าย ไม่เกิน 20 คน คนละ 200 บาท แต่ถ้าหากเกิน 20 คน คนละ 100 บาท

หลักสูตรการทำเครื่องคั้นสุขภาพ

เนื้อหาที่เรียนรู้ ได้แก่ ชื่อสมุนไพร ประโยชน์สรรพคุณ ขั้นตอนวิธีการแปรรูป

วิธีการเรียนรู้ คือ การเล่าให้ฟัง พาลงพื้นที่ไปเก็บสมุนไพร และทดลองปฏิบัติ โดยใช้
ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

ค่าใช้จ่าย คนละ 100 บาท

ข้อมูลนักท่องเที่ยวบ้านโคกพยอมเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการตลาดนักท่องเที่ยว

ที่	วันที่	หน่วยงาน/ชุมชน	กิจกรรม	จำนวน
1	16-18 ก.พ 48	นักศึกษา ม.ราชภัฏสงขลา	ศึกษาดูงาน	30
2	12 ส.ค 48	นักศึกษา ม. หาดใหญ่	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	40
3	20 พ.ย 48	เครือข่ายอ้นคามัน จ.ตรัง	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	20
4	6 เม.ย 49	เยาวชน 5จังหวัดชายแดนใต้	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	25
5	26 เม.ย 49	นักเรียน โรงเรียนกะเปอร์วิทยา จ. ระนอง	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	60
6	1 พ.ค 49	SAN จ.กระบี่	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	60
7	9 พ.ค 49	กลุ่มประมงชายฝั่งลุ่มน้ำปากพนัง	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	50
8	5 ก.ย 49	ชุมชนบ้านท่าจั่ว จ.ตรัง	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	45
9	21 มิ.ย 50	ประมงจังหวัดปัตตานี	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	60
10	29 มิ.ย 50	ประมงอำเภอกระโนน จ.สงขลา	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	60
11	1 พ.ค 50	ศูนย์พัฒนาประมงเเชือกตะวันออก เฉียงใต้	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	20
12	10 ก.ค 50	ชมรมรักษ์คลองนาทับ อ.จะนะ จ. สงขลา	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	60
13	21 ก.ค 50	นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา จ. ยะลา	ศึกษาดูงาน	30
14	25 ก.ค 50	นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนปัตตานี	ศึกษาดูงาน	40

ที่	วันที่	หน่วยงาน/ชุมชน	กิจกรรม	จำนวน
15	6 ส.ค 50	เครือข่ายอเนกมัยใต้ ตรี - สตูล	ศึกษาดูงาน	30
16	7 ส.ค 50	คณะครูเครือข่ายนาทับ สพท. สงขลา 3	ศึกษาดูงาน	60
17	10 ส.ค 50	สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	10
18	16 ส.ค 50	สำนักงานเกษตรอำเภอสาขานบุรี จ. ปัตตานี	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	10
19	24 ส.ค 50	กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง จ.นราธิวาส	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	25
20	29 ส.ค 50	คณะครูเครือข่ายอำเภอระแงะ จ. นราธิวาส	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	42
21	5 ก.ย 50	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	15
22	10 พ.ย 50	เครือข่ายอเนกมัยใต้ ตรี - สตูล	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	35
23	24 พ.ย 50	ชุมชนท่องเที่ยวโกลก อ.ปากพนัง จ. นครศรีฯ	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	30
24	6 ก.พ 51	นักศึกษาปริญญาโท ม.ทักษิณ	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	36
25	15 พ.ค 51	เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง จ.สงขลา	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	15
26	29 พ.ค 51	เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง จ.สงขลา	ศึกษาดูงาน ปลูกป่า	40
27	8 มิ.ย 51	เครือข่ายอเนกมัยใต้ ตรี - สตูล	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	30
28	18 มิ.ย 51	ชุมชนบ้านลิเก จ.ตรัง	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	45
29	24 มิ.ย 51	คณะ วจส. กระบี่	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	45
30	24 ก.ค 51	ชุมชนอ่าวลึก จ.กระบี่	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	30

ที่	วันที่	หน่วยงาน/ชุมชน	กิจกรรม	จำนวน
31	10 ต.ค 51	นักศึกษาราชวมงคล จ.ตรัง	ศึกษาดูงาน ปลูกรุ่น	120
32	25 ก.ย 51	นักศึกษา คณะการจัดการ สิ่งแวดล้อม มอ.หาดใหญ่	ศึกษาดูงาน ปลูกรุ่น	45
33	9 พ.ย 51	นักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ ม. หาดใหญ่	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	80
34	24 พ.ย 51	คณะ วจส. 4 ภาค	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	30
35	20ธ.ค 51	อบต.เขาขาว อ.ละงู จ.สตูล	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	20
36	21 ธ.ค 51	นักศึกษาราชวมงคล จ.ตรัง	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	80
37	22 ธ.ค 51	นักศึกษา คณะการจัดการ สิ่งแวดล้อม มอ.หาดใหญ่	ศึกษาดูงาน ปลูกรุ่น	20
38	30 ธ.ค 51	นักเรียนโรงเรียนธรรมวิทยาม.ยะลา	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	30
39	23 ม.ค 52	นักศึกษา ม.ราชภัฏภูเก็ต	เยี่ยมชมกิจกรรม ท่องเที่ยว	60
40	13 ก.พ 52	นักศึกษา ม.หาดใหญ่	ศึกษาดูงาน ปลูกรุ่น	80
41	16 ก.พ 52	ทีมงานเที่ยวละไม ไทยแลนด์เวิลด์	ถ่ายทำสารคดี	10
42	13 มี.ค 52	อาสาสมัครนานาชาติ ประเทศญี่ปุ่น	เรียนรู้วิถีชีวิต	20
43	4 เม.ย 52	นักศึกษา มอ.หาดใหญ่	เรียนรู้วิถีชีวิต	35
44	7 เม.ย 52	คณะจากอิน โคนิเซีย	เรียนรู้วิถีชีวิต	4
45	11 เม.ย 52	ทีมวิจัยและชุมชนบ้านควนโพธิ์ จ. สตูล	ศึกษาดูงาน	40
46	22 เม.ย 52	อาสาสมัครนานาชาติ ประเทศเช็ก	เรียนรู้วิถีชีวิต	1
47	30 เม.ย 52	ทีมวิจัยชุมชนอัลฟาละ กรุงเทพฯ	ศึกษาดูงาน	30
48	10 พ.ค 52	นักศึกษา มอ.ปัตตานี (ได้สันติภาพ)	ศึกษาดูงาน ปลูกรุ่น เรียนรู้วิถีชีวิต	10
49	16 พ.ค 52	พนักงานบริษัทกวางเจิน สตูล	พักผ่อน	10

ที่	วันที่	หน่วยงาน/ชุมชน	กิจกรรม	จำนวน
50	27 มิ.ย 52	อาสาสมัครนานาชาติ ประเทศเยอรมัน	เรียนรู้วิถีชีวิต	1
51	27 มิ.ย 52	พนักงานโรงพยาบาลศิริรินทร์ หาดใหญ่	ศึกษาดูงาน ปลูกรุ่น	60
52	10 ก.ค 52	นักศึกษา มอ.ปัตตานี (ได้สันติภาพ)	ศึกษาดูงาน ปลูกรุ่น เรียนรู้วิถีชีวิต	40
53	12 ก.ค 52	นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนสตูล	ศึกษาดูงาน ปลูกรุ่น	30
54	28 ก.ค 52	คณะประมงอาเซียน	ศึกษาดูงาน ปลูกรุ่น	60
55	6 ส.ค 52	ชุมชนบ้านคาหลา อ.สิเกา จ.ตรัง	ศึกษาดูงาน	10
56	8 ส.ค 52	นักศึกษา ม.นราธิวาสราชนครินทร์	ศึกษาดูงาน ปลูกรุ่น เรียนรู้วิถีชีวิต	300
57	14 ส.ค 52	นักศึกษาม.รามคำแหง จังหวัดยโสธร	ศึกษาดูงาน ปลูกรุ่น	30
58	19 ส.ค 52	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 5 จังหวัดภาคใต้ตอนกลาง	ศึกษาดูงาน	35
59	3 ก.ย 52	นักศึกษา ม.หาดใหญ่	ศึกษาดูงาน	30
60	23 ก.ย 52	อาสาสมัครนานาชาติ ประเทศญี่ปุ่น	เรียนรู้วิถีชีวิต ปลูกรุ่น	15
61	11 ต.ค 52	นักศึกษา ม.ราชภัฏจลตรัง	เรียนรู้วิถีชีวิต	85
62	14 ต.ค 52	อาสาสมัครนานาชาติประเทศเยอรมัน	เรียนรู้วิถีชีวิต	1
63	22 ต.ค 52	นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนยะลา	เรียนรู้วิถีชีวิต	45
64	23 ต.ค 52	นักศึกษา ม.หาดใหญ่	ศึกษาดูงาน	30
65	15 พ.ย 52	โรงพยาบาล มอ.หาดใหญ่	ปลูกรุ่น	35
66	29 ม.ค 53	นักศึกษา มอ.หาดใหญ่	ปลูกรุ่น	10
67	19 ก.พ 53	นักเรียนโรงเรียนบ้านราวปลา อ.ทุ่งหว้า	ปลูกรุ่น	60

แนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการกลุ่ม

1. กำหนดมาตรฐานและคุณสมบัติบ้านพักโฮมสเตย์ กฎระเบียบบ้านพักโฮมสเตย์กฎระเบียบนักท่องเที่ยว การรับสมาชิก ประเมินข้อจำกัดรองรับนักท่องเที่ยว
2. การจัดสรรผลประโยชน์ (คุ่มค่า, ซากาต, สวัสดิการ)
3. แต่งตั้งคณะกรรมการ/ บทบาทหน้าที่
4. ประชุมประจำเดือน ชี้แจงเงิน

มาตรฐานและคุณสมบัติสมาชิกโฮมสเตย์

1. เรื่องห้องนอน
 - a. ที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัว ไม้แขวนเสื้อ มีโต๊ะเครื่องแป้ง
 - b. ห้องน้ำ มีราว กระจกทึบสุขภัณฑ์
 - c. ห้องรับแขก ที่นั่งคุย ระเบียบ นอกชาน
2. ภายในบ้าน ห้องครัว สะอาด เป็นระเบียบ มีตู้ยาสามัญประจำบ้าน ได้แก่ ยาแก้ปวด(พารา) ยาแก้ไอ ยาลม-ยาธาตุ ยาใส่แผล(ชุดทำแผล)
3. ภายนอกบ้าน ต้องสะอาด มีถังขยะหน้าบ้าน ที่กำจัดขยะหรือแยกขยะ ต้องปลูกผักสวนครัว รั้วกินได้ 5 อย่าง และมีป้ายโฮมสเตย์หน้าบ้าน
4. เจ้าของบ้าน
 - a. เจ้าของบ้านต้องมีอาชีพที่ดี (พร้อมที่จะรับแขก)ต้องแนะนำบ้าน
 - b. ต้องเข้าร่วมประชุมเพื่อรับรู้ข้อมูล
 - c. ไม่มีสิทธิ์เลือกแขก(ต้องต้อนรับเสมอ)
 - d. รับรู้ข้อมูลของชุมชนได้ (เล่าแขกได้)
- 5 มาตรฐานอาหารรับแขกแต่ละครั้งต้องทำตามกลุ่มกำหนด

สมาชิกต้องเข้าร่วมกิจกรรมหรือประชุมทุกครั้ง ถ้าเจ้าของบ้านขาดการเข้าร่วมประชุม หรือร่วมกิจกรรมของกลุ่มติดต่อกัน 2 ครั้ง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า กรรมการจะมีการตัดคิวในการรับแขก 1 รอบ

กติกานักสำหรับท่องเที่ยวบ้านโลกพะยอม

1. ห้ามนำพาและดื่มสุราของมีนเมา ยาเสพติด
2. ห้ามเล่นการพนัน
3. ให้แต่งกายมิดชิดไม่ล่อแหลม
4. ห้ามพกพาอาวุธ
5. ห้ามทิ้งขยะบริเวณชุมชน
6. ห้ามทำลายพันธุ์ไม้และนำพันธุ์ไม้ออกจากพื้นที่

กฎระเบียบบ้านพักโฮมสเตย์

1. นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักตามที่ชุมชนกำหนด
2. เวลาออกจากบ้านพักต้องแจ้งเจ้าของบ้านและต้องเข้าพักไม่เกิน เวลา 22.00 น นอกจากมีกิจกรรม
3. ห้ามส่งเสียงดังรบกวน

คณะกรรมการบริการกลุ่มโฮมสเตย์

1. นางเจี๊สุ เอ็มเล่ง	ประธาน
2. นางรอกียะ ขาวเซาะ	รองประธานและเลข
3. นางไม่มู่ะ หลีหาค	การเงินและบัญชี
4. นางอำชะ หมาดหวัง	กรรมการตรวจสอบมาตรฐานโฮมสเตย์
5. นางรำภา สาด่	กรรมการจัดคิวโฮมสเตย์
6. นางอรรณ ขุนราชา	จัดคิวเรือ
7. นายหรอเสด หม่องเริะ	ไกด์นำเที่ยว
8. ไกด์ประจำฐาน จุดเรียนรู้ต่างๆมี 5 จุด	
8.1 ข้าวซ้อมมือ เจี๊สุ เอ็มเล่ง	
8.2 ปืหมัก นายรอกี หม่องเริะ	
8.3 การเลี้ยงเป็ด นางอำชะ หมาดหวัง	
8.4 การเพาะเห็ด นางอรรณ ขุนราชา	

8.5 การจัดการน้ำ นายเผด็จ โต๊ะปลัด

8.6 ร้านค้าปุ๋ย นายตาเหลบ หลีหาค

8.7 ขนมหินปูน นางดวงนภา หม่องเริะ

9. กรรมการประสานงาน

ที่มารายได้ จาก ค่าอาหาร,เรือ, สางป่า, ที่พัก, วิทยากร, บำรุงสถานที่, เครื่องเสียง
ที่ไป

- ค่าอาหาร 70% ให้คนทำงาน 30% เข้ากลุ่ม(ค่าน้ำ ค่าไฟ กิจกรรมที่ไม่มีงบ)
- ที่พัก 90% เข้าบ้าน 10% เข้ากลุ่ม
- เรือ 90% เข้าบ้าน 10% เข้ากลุ่ม
- สางป่า 100% คนทำงาน
- บำรุง 100% เข้ากลุ่ม
- เครื่องเสียง 100% เจ้าของ
- ไกด์ 90% ไกด์ 10% เข้ากลุ่ม
- วิทยากรหลักสูตร 60% วิทยากร 40% เข้ากลุ่ม

- รายได้สุทธิ หลังจากหักค่าใช้จ่ายแต่ละกิจกรรม
- ค่าหัวนักท่องเที่ยว 100 บาท /คน
(ส่งเข้ากองทุนเรือขำท่องเที่ยว 10 บาท เข้ากลุ่ม 90 บาท)

เงินเข้ากลุ่ม เท่ากับ 100 %
หักเป็นกองทุนซากาด 2.5%
เงินคงเหลือทั้งหมดคิดเป็น 100%เหมือนเดิม

- ค่าบริหารจัดการศูนย์ฯ ค่าน้ำ ค่าไฟ 20 %
- กองทุนพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม 40%
- สวัสดิการสมาชิก 30 %
- กองทุนสำรอง 10%

ส่วนที่ 5

สรุปผลตามวัตถุประสงค์

โครงการวิจัย“ เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบบมีส่วนร่วม บ้านโคกพยอม เพื่อศึกษา ข้อมูลบริบทชุมชน องค์กรชุมชน การจัดการทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มองค์กรต่างๆ และคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการจัดการทรัพยากรและเพื่อศึกษาขีดจำกัดการรองรับนักท่องเที่ยว มีผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการมีดังนี้

1.เพื่อศึกษาข้อมูลบริบทชุมชน องค์กรชุมชน การจัดการทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาข้อมูลได้รู้ข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนตั้งแต่ยุคบุกเบิกเมื่อปี.ศ.2435 นายคล้าย ช่างทำ ผู้ใหญ่บ้านคนแรก และได้ว่าในอดีตนาน โภคะยอมอยู่ในการปกครองของบ้านท่าชะมวง ม.1 เป็นหมู่บ้านเรียกว่าบ้านดีหัง ซึ่งแปลว่าที่สูง มีคนมาอยู่คนแรกคือ แป๊ะท้อ ภรรยาชื่อ ฉาว มาจากเมืองจีน มาสร้างที่อยู่อาศัยบริเวณริมชายคลองดีหัง และครอบครัวอื่นๆที่ตามมา ซึ่งได้ประกอบอาชีพ ปอกเปลือกไม้ขาย เปลือกไม้ที่ขายคือเปลือกแสม เปลือกปุน และอีกอาชีพคือทำไม้ฟันซึก โดยมีเรือใบมารับสินค้าไปส่งที่ปีนัง ประเทศมาเลเซีย ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2467 เริ่มมีอาชีพทำไม้หลา เผ่าถ่าน โดยมีชาวบ้านตัดไม้ไปขายให้กับนายจึก ลูกเขยแป๊ะท้อ และอาชีพตกเปิดโดยใช้สายสังวาล อาชีพตกปูดำ ชาวบ้านประกอบอาชีพนี้มาเรื่อยๆ จนถึง พ.ศ. 2518 ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากไม้หลามาเป็นไม้ซังกิโด พร้อมกับชาวบ้านเฝ้าถ่านใช้เองโดยการขุดหลุม ขุดหลุมปลวกทำเตาเผา ซึ่งชาวบ้านโคกพะยอมตัดไม้เฝ้าถ่านมาตลอดจนถึงปี พ.ศ.2544 และจากการศึกษาข้อมูลบ้านโคกพะยอมทำให้รู้ว่าส่วนมากในชุมชนยังมี 3 ตระกูลดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ทุกวันนี้ คือลูกหลานแป๊ะท้อ ลูกหลานแกจู้ ลูกหลานไค้สะบู่เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคนนอกที่เข้ามาส่วนใหญ่มั้จะมาแต่งงานกับลูกหลาน3ตระกูลนี้โดยไม่ได้มีผู้อพยพมาจากต่างถิ่นเลย และจากการศึกษา ยังได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับการปกครองตั้งแต่ปี.ศ.2435จนถึงปี.ศ.2553 ว่าผู้ใหญ่บ้านบ้านโคกพยอมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นใครบ้าง

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเมื่อป่าไม้ถูกทำลายมาสร้างที่อยู่อาศัยเพราะคนเพิ่มมากขึ้น ต่อมาปี 2515 ได้มีการเบิกนาเบิกสวน ตัดถนนโดยใช้แรงคน ป่าชายเลนถูกทำลายมากขึ้นปี 2517 มีการตัดไม้เฝ้าถ่านมากขึ้น มีการพัฒนาที่ดินบริเวณโดยการนำหินฝุ่นมาหว่านในนา มีการขุดลอกคูและตัดถนนเข้าในหมู่บ้าน และต่อมาที่นาบางส่วนถูกเปลี่ยนมาเป็นสวนยางพารา จากถนนลูกรังมาเป็นถนนลาดยางซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ส่งต่อการเปลี่ยนแปลง และอีกเหตุการณ์หนึ่งที่สำคัญ

จากการศึกษาข้อมูลได้พบว่าจากเดิมบ้านโคกพะยอมอยู่ในการปกครองของหมู่ที่ 1 บ้านท่าชะมวง ตำบลตะลุง อำเภอละบุรี จังหวัดสตูล แต่เนื่องจากสภาพการเป็นอยู่ของชาวบ้านที่มีประชากรเพิ่มขึ้น จำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้นทำให้การปกครองและการดูแลไม่ทั่วถึง จึงได้มีการขอแยกหมู่บ้านออกจากหมู่ที่ 1 บ้านหัวหิน เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2546 มาเป็นหมู่ที่ 18 ในปัจจุบัน

ชุมชนโคกพะยอมเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ริมคลอง มีลักษณะพื้นที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นพื้นที่ติดลำคลอง ซึ่งเป็นโคกสูงและชันมาก ในอดีตสภาพพื้นที่เป็นป่าแก่ มีทั้งต้นไม้ใหญ่ และสัตว์ป่าอยู่หลายชนิด บริเวณคลองคิงเป็นป่าชายเลนหนาที่บ ระหว่างโคกพะยอมกับหัวหิน เป็นป่าพรุ ป่าเสม็ด สมัยก่อนยังไม่มีถนนตัดผ่านมีทางสัญจรสองทางคือ จากคิงถึงปากตะลุง จากคิงถึงท่าชะมวงทั้งสองเส้นทางต้องเดินข้ามพรมี่สะพานไม้เสม็ด

สภาพทางภูมิศาสตร์ ชุมชนบ้านโคกพะยอมแบ่งออกเป็น 2 ชุมชนย่อย คือ ชุมชนบ้านคิงคิง เป็นพื้นที่อยู่ติดลำคลอง พื้นที่เป็น โคกสูงและชันมากเมื่อเทียบกับพื้นที่บริเวณใกล้เคียง และชุมชนบ้านโคกพะยอม ซึ่งบริเวณนี้จะมีดินพยอมขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก และมีโรงเรียน ชื่อโรงเรียนบ้านโคกพะยอม

ชาวบ้านบ้านโคกพะยอมมีการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งซึ่งเป็นอาชีพที่สร้างรายได้หลักของคนในชุมชน ทำการเกษตร บางส่วนก็เป็นการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คนในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และยังได้รู้ถึงข้อมูลภูมิปัญญาต่างๆในชุมชน เช่น การต่อเรือ แปรรูปอาหารพื้นบ้าน ข้อมูลทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม เช่น การลงแขกการเข้าสู่น้ำ การแต่งงาน การถือศีลอด วัฒนธรรมของฮัจยี และการทำกรูบัน การละเล่นพื้นบ้านลิเกบกหรือลิเกป่า เป็นศิลปะการแสดงพื้นเมืองที่นิยมเล่นกันแถบจังหวัดตรัง กระบี่ พังงา และสตูล

ด้านข้อมูลกลุ่มองค์กร ในอดีตชุมชนโคกพะยอมเป็นหมู่บ้านที่อนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านโคกพะยอม ซึ่งมีเนื้อที่ป่าชายเลน 1,250 ไร่ มีเป้าหมายการจัดการป่าเพื่อให้ป่าชายเลนอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำวัยอ่อน และเป็นที่อาศัยของสัตว์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน ตลอดจนใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และพักผ่อนหย่อนใจ จึงได้แบ่งพื้นที่ป่าชุมชนเป็น 5 เขต มีการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ควบคู่กัน โดยมีความแตกต่างกันในรายละเอียดตามสภาพพื้นที่ป่าที่แตกต่างกัน และกฎระเบียบในการใช้ประโยชน์ป่าชายเลนชุมชน โดยมีนายอคำ ขุนรายา เป็นประธานพร้อมคณะกรรมการขึ้นมา 20 คน และยังมีกลุ่มอื่นที่เกิดขึ้นตามมาได้แก่ กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนโคกพะยอม กลุ่มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง กองทุนหมู่บ้าน หมู่ 18 บ้านโคกพะยอม กลุ่มแม่บ้าน

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบ้าน โลกพะยอม และชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ แหล่งหอยกะบัง แหล่ง
ชมนกนานาชนิด หอปะ เก็บหอยตาแดง หิ้งห้อย ตกเป็ด เรือนนกควัก และชมป่าชายเลน

2. เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มองค์กร ต่างๆ และคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้

จากการดำเนินงานตามโครงการวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยว ได้มี
รูปแบบในการจัดการ ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยว คณะศึกษาดูงาน และกลุ่มที่ต้องการใช้สถานที่เพื่อ
จัดอบรม เข้ามาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นก็ยังเป็นจุดศูนย์กลางสำหรับคนในชุมชน เป็นพื้นที่
พูดคุย ปรีกษาหารือในเรื่องอื่นๆตามด้วย เช่น การทำประมง และกิจกรรมอื่นๆในชุมชน ค่อยมาได้
มีการเชื่อมโยงหน่วยงานเข้ามา เพื่อเข้ามาสนับสนุนในด้านที่ยังไม่พร้อมในการจัดการท่องเที่ยว
ได้มีการส่งเสริมในเรื่องของการจัดการน้ำ ฯลฯ

ซึ่งจากงานวิจัยที่วิจัย และสมาชิกได้เรียนรู้การทำข้อมูลชุมชนโดยการช่วยกันระดม
ข้อมูล และได้สรุปลงกระดาษชาร์ต พร้อมกับนำเสนอ ซึ่งได้พัฒนาศักยภาพด้านการเขียน การ
นำเสนอข้อมูล และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายนักวิจัย เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากกระบวนการเหล่านี้ยังทำให้เกิดการพัฒนาที่เห็นได้ชัด คือ ความกล้าแสดงออก กล้า
พูด กล้าคิด กล้าทำ และยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ที่ประเมินได้จากการจัดเวที หรือกิจกรรม
แต่ละครั้ง ทีมสามารถที่พูด นำเสนอต่อหน้าสาธารณะได้ สามารถจับประเด็นจากการพูดคุยในวง
ประชุมได้ที่มีการตั้งคำถาม การแสดงความคิดเห็น ยังได้เรียนรู้กระบวนการวิจัย จากที่ไม่เคยรู้ว่า
ต้องทำอะไร และคิดว่าเป็นเรื่องที่ยากมากสำหรับชาวบ้านซึ่งคิดว่าคนที่จบการศึกษาระดับ
ปริญญาเท่านั้นถึงจะทำได้ แต่ก็สามารถที่จะทำได้เช่นกัน งานวิจัยยังเป็นศึกษาความรู้ ข้อมูล
ข้อผิดพลาดนำมาปรับปรุงพัฒนาให้ถูกต้องยิ่งขึ้น การได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยที่สามารถนำ
กระบวนการนี้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น เด็กในโรงเรียน นักศึกษา ในการตั้งโจทย์ การหา
ข้อมูล ได้มีการประสานงานงาน และรู้จักหน่วยงาน องค์กรต่างๆ มากขึ้น มีการคิดที่จะיעด
รอบคอบขึ้น เช่นว่าจะไปเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ต้องหาก่อนว่ามีใครบ้างที่สามารถพาเราไปได้
ต้องพาอะไรไป ต้องทำอะไร และรักการอ่านมาก การเขียนมากขึ้น จากที่ไม่ชอบอ่าน ไม่ชอบ
เขียน เมื่ออยากรู้เรื่องอะไรก็อยากที่จะค้นคว้าด้วยตนเอง รู้จักการคิดเป็นขั้น เป็นตอนเนบเนียน
ละเอียด รู้จักการแก้ปัญหา รับผิดชอบงานสังคมมากขึ้น ชอบที่จะเข้าไปดูว่าเขาทำอะไรกัน เพราะ
อยากมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มทุกกลุ่ม เช่น นางไมญี่ะ หลีหาค เป็นสตรีที่จากเดิมที่ไม่ค่อยได้
ร่วมกิจกรรมของชุมชน ไม่กล้าแสดงออกเวลาทำกิจกรรม และเป็นผู้ตามมาตลอด แต่ตอนนี้
กลับมาเป็นแกนนำกลุ่มสตรีในชุมชนบ้านโลกพะยอม กล้าพูดกล้าแสดงออก แต่ก็ยังไม่ถึงกับพูด
เก่งซึ่งอย่างน้อยในเวที ในวงประชุม หรือวงพูดคุยที่ไม่ใหญ่โตมากก็สามารถที่จะแสดงออกได้
พูดนำเสนอได้ แต่ถ้ามีคนมาก ก็ยังอยู่ในสภาวะที่ยังคั่นคั่นอยู่เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยต่อกลุ่ม ในหมู่คณะมีการเข้าใจกันในการทำงาน ความตั้งใจของทีมงาน ในเรื่องการทำความเข้าใจกับชุมชน โดยเปรียบเทียบกับชุดแรกที่ตั้งใจจะทำงานวิจัยมาแล้ว แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ แต่เมื่อมาชุดนี้เห็นว่ามีความตั้งใจและน่าจะสามารถดำเนินงานต่อไปได้ ที่สำคัญทีมยังมีความตั้งใจที่จะต้องการให้ชุมชนมีการพัฒนามากๆยิ่งขึ้นโดยมีการคิดวิเคราะห์ และร่วมทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน โดยผ่านกิจกรรมของกลุ่ม เช่น การปลูกป่าที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม การดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ เช่นในเรื่องของอาหารที่มีในชุมชน home stay และจากกิจกรรมท่องเที่ยวอื่น ตกปลา หาหอย เป็นต้น งานวิจัยสามารถขยายผลไปหาคนอื่นที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่ม พัฒนาเป็นอาชีพที่จับต้อง เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน นำข้อมูลจากงานวิจัยไปประสานเพื่อพัฒนาชุมชนได้ เช่น มูลนิธิต่างๆ องค์การบริหารส่วนตำบลละงู องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาเพื่อดึงงบประมาณมาสนับสนุนกลุ่มได้ รู้จักการวางแผน รู้ทันสถานการณ์การท่องเที่ยวมากขึ้น มีวิสัยทัศน์กว้างขึ้นในการพัฒนาชุมชน มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีระดับการพัฒนาที่ขึ้นกว่าเดิม และงานวิจัยช่วยให้พบกันบ่อยขึ้น รู้จัก รู้ใจมากกว่าเดิม

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยต่อชุมชน ทำให้คนอื่นๆที่ไม่เคยเข้ากลุ่มทำกิจกรรมเลย หันมาดูแลชุมชน เป็นห่วงชุมชน การนำเรื่องศาสนามาเป็นตัวชี้วัด โดยต้องอยู่เป็นกลุ่มเป็นก้อน ตามหลักการของศาสนา ชักชวนคนมาทำความดี กระบวนการสร้างสังคมซึ่งเป็นแนวทางเดียวกัน จากงานวิจัยก่อให้เกิดกลุ่ม ที่พัก หัตถกรรม เรือนำเที่ยว สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน คนหาหอย คนขายผัก ชาวประมง เกิดระเบียบชุมชนที่คลี่คลายเกี่ยวกับอบาบายมุขต่างๆ เช่น การนำเครื่องดื่ม ผสมแอลกอฮอล์เข้ามาดื่มในชุมชนช่วงเทศกาลท่องเที่ยว เพราะมีการจัดการอย่างเป็นระบบและคนในชุมชนมีส่วนร่วม และกิจกรรมกลุ่มยังสามารถจุประกายให้คนในชุมชนเกิดความคิดในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กล่าวคือ มีคนในชุมชนได้สร้างที่พักไว้เพื่อรับรองแขกอีกที่หนึ่งซึ่งอยู่ใกล้ๆกันกับกลุ่มแต่เป็นของส่วนตัว ซึ่งก็เป็นนิมิตอันดีที่ก่อให้เกิดพลังในการจัดการมากยิ่งขึ้น

3. เพื่อหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการจัดการทรัพยากร

เดิมชาวบ้าน โศภพยอมมีกิจกรรมที่ร่วมกันดำเนินงานหลายอย่างเช่นกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆซึ่งในการทำกิจกรรมร่วมกันนั้นสิ่งที่ชาวบ้านเล็งเห็นความสำคัญและขาดไม่ได้เลยก็คือการอนุรักษ์และปลูกป่าชายเลนที่เป็นเป็นการรวมคน จึงทำให้เกิดกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนขึ้นมาตั้งแต่ปี 2546 มีการกำหนดพื้นที่ป่าเฉลิมพระเกียรติ ป่าอนุรักษ์ ป่าสมุนไพร ป่าใช้สอย และได้กำหนดกฎ กติกาการใช้ประโยชน์จากป่าใช้สอย เช่นถ้าหากมีการตัดไม้ต้องมีการปลูกทดแทน

โดยมีคณะกรรมการบริหารเป็นผู้ดูแล และได้มีกิจกรรมปลูกป่าปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ในวันสำคัญต่างๆ ได้แก่วันแม่แห่งชาติ และวันพ่อแห่งชาติ

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนได้เป็นศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน และจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2549 ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียวจาก บริษัท การปริ โครเลียมแห่งประเทศไทย จำกัด(ปตท.) จากการได้รับรางวัล ครั้งนี้ทำให้คนในชุมชนได้รวมตัวกัน เกิดกลุ่มองค์กรต่างๆ ขึ้นอีก เช่น กลุ่มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งได้มีบทบาทคือรวมตัวของคนในชุมชนร่วมลงทุนเลี้ยงปลากะพงขาวในการะชัง ร่วมกันทำกิจกรรมเฝ้าระวัง ให้อาหารปลา และให้สมาชิกได้มีการออมเงิน ซึ่งทำการเดือนละหนึ่งครั้ง และได้มีกฎระเบียบ และมีคณะกรรมการดูแล กลุ่มซื้อขายแผ่นเป็นศูนย์รวมรับซื้อขายแผ่นจากสมาชิกและคนทั่วไป แล้วนำไปขายโดยที่ไม่ถูกพ่อค้าคนกลางกดราคาระมัดรัด มีคณะกรรมการบริหาร มีการออมเงินและมีการปันผลสู่สมาชิกปีละหนึ่งครั้ง เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นการช่วยเหลือสมาชิกและคนในชุมชนในยามเดือดร้อน ซึ่งนำเงินรายได้จากกลุ่มต่างๆมาบริหารกองทุน โดยมีกฎระเบียบคณะกรรมการคอยดูแล และมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเยาวชนเพาะเลี้ยงปลา โรงเรียนเกษตรกรของปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้ต่อมาได้รับรางวัลเขียวจี ดีเด่น จากกระทรวงมหาดไทย รางวัลยูเอ็นเป็นสุข (Smart village) จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และรางวัลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดีเด่นจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต) จนทำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งคนในจังหวัดและต่างจังหวัด

จากการที่เป็นเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายจึงได้มีหน่วยงาน กลุ่มองค์กรต่างๆ และนักศึกษามหาวิทยาลัย ได้เข้ามาศึกษาดูงาน และเรียนรู้วิถีชีวิต กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน ให้คนในชุมชนเกิดรายได้ ประกอบกับทางชุมชนมีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวในป่าชายเลน ภูมิปัญญาวิถีชีวิตจึงทำให้เกิดแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน แต่ที่ผ่านมามีการจัดการยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ไม่มีโปรแกรม กิจกรรม ที่สามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เข้ามาเยือนอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้

จากการที่ได้เรียนรู้จากการค้นหาข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การศึกษาดูงาน การอบรม และการถอดบทเรียน ทีมวิจัยจึงได้นำเอาองค์ความรู้ และข้อมูลมากำหนด โปรแกรมท่องเที่ยว การบริหารจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทรัพยากรของชุมชน

การบริหารจัดการกลุ่มได้มีการกำหนดมาตรฐานและคุณสมบัติบ้านพักโฮมสเตย์ ร่วมกันออกแบบกฎระเบียบบ้านพักโฮมสเตย์ กฎระเบียบนักท่องเที่ยว การรับสมาชิก และการประเมินข้อจำกัดรองรับนักท่องเที่ยว โดยคณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมารับผิดชอบในส่วนต่างตามบทบาทหน้าที่ ในส่วนการจัดสรรผลประโยชน์ ซึ่งรายได้ทั้งหมดได้มาจาก ค่าอาหาร ค่าเรือ สาง

ป่า ค่าที่พัก ค่าวิทยากร ค่าบำรุงสถานที่ ค่าเครื่องเสียง รายได้สุทธิ หลังจากหักค่าใช้จ่ายแต่ละกิจกรรม ค่าหัวนักท่องเที่ยว 100 บาท /คน (ส่งเข้ากองทุนเครือข่ายท่องเที่ยว 10 บาท เข้ากลุ่ม 90 บาท) เงินเข้ากลุ่ม เท่ากับ 100 % หักเป็นกองทุนซากาต 2.5% เงินคงเหลือทั้งหมดคิดเป็น 100% เหมือนเดิม แล้วนำไปเป็นค่าบริหารจัดการศูนย์ฯ ค่าน้ำ ค่าไฟ 20 % กองทุนพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม 40% สวัสดิการสมาชิก 30 % กองทุนสำรองอีก 10% และสุดท้ายต้องมีการประชุมประจำเดือนทุกๆเดือน เพื่อวางแผนงาน และชี้แจงเรื่องการเงินให้กับสมาชิกให้ได้ทราบเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

การบริการนักท่องเที่ยวในบ้านโลกพะยอมก็มีในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมรองรับนักท่องเที่ยว และผู้มาเยือน ได้แก่ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เดินตามแนวพระราชดำริของในหลวง การอยู่แบบพอเพียง การสร้างรายได้เสริม และการสนับสนุนให้เกิดกลุ่มอาชีพ เช่น ข้าวหอมมะลิ กลุ่มเลี้ยงเป็ด กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้า ร้านค้าปุ๋ยชุมชน ปุ๋ยหมักชีวภาพ กลุ่มแปรรูป ขนมหันบ้าน เครื่องคั้นเพื่อสุขภาพ

การจัดการน้ำชุมชน เป็นแนวคิดภูมิปัญญาชาวบ้านที่สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำได้

กิจกรรมทางทะเล มีทั้งการหาหอยกะพง ตกปูดำ ตกปลา และอื่นๆที่เป็นเรื่องของประกอบอาชีพของชาวประมง คนในชุมชนอยู่ตลอด แต่สามารถนำมาเป็นกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวได้

ท่องเที่ยวชมแหล่งนกนานาชนิด ชมหิ่งห้อยในยามค่ำคืน และเที่ยวเกาะลิดี ซึ่งเป็นเกาะขนาดเล็กแต่ประกอบไปด้วยสถานที่ที่สวยงามไม่แพ้เกาะอื่นๆในจังหวัดสตูล และยังเป็นสถานที่เรียนรู้เชิงนิเวศได้อีกด้วย

เที่ยวชมวิถีชีวิตชุมชนที่มีความเป็นชาวประมง การเป็นอยู่ที่แบบครอบครัวใหญ่ ครอบครัวใหญ่ในที่นี้หมายถึงว่า มีการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันอยู่ตลอด

สุดท้ายคือการละเล่น การแสดงลิเกบก เป็นการแสดงในตำนานที่เป็นเรื่องเล่าขานกันมาหลายชั่วอายุคน และที่สำคัญเป็นการสืบทอดสิ่งดีๆจากคนรุ่นเก่าสู่เยาวชน และเด็กๆในชุมชน แล้วนำมาแสดงให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวยังชุมชนโลกพะยอม

ในส่วนของที่พักรักเป็นการแบบโฮมสเตย์พักตามบ้าน ซึ่งจุดเด่นของชุมชนโลกพะยอมจะเป็นการต้อนรับที่เป็นเหมือนครอบครัว นักท่องเที่ยวจะรู้สึกถึงความเป็นกันเอง อาหารก็จะเป็นการนำวัตถุดิบที่มีมาประกอบอาหาร เรื่องอาหารนี้ก็จุดที่น่าสนใจอย่างหนึ่งที่สามารถพบเห็นได้บ่อยสำหรับช่วงที่นักศึกษามาทำกิจกรรมร่วมกัน ชาวบ้านจะนำอาหารมาร่วมรับประทานด้วยกัน (ข้าวหอม แกงหม้อ) ซึ่งจะเป็นมื้อที่มีอาหารที่หลากหลายมาก

ความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน ได้มีชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านคอยให้การดูแลอยู่ตลอด

4.เพื่อศึกษาขีดจำกัดการรองรับนักท่องเที่ยว

จากการที่ได้จัดเวทีวิเคราะห์แนวโน้มการตลาดนักท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาท่องเที่ยว เรียนรู้ ศึกษาดูงาน และทำกิจกรรม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ของมหาวิทยาลัยต่างๆ รองลงมาคือเป็นกลุ่มองค์กรชาวบ้านที่ผ่านหน่วยงานรัฐที่และได้มาเป็นหมู่คณะ เฉลี่ยประมาณครั้งละ 40 -60 คน ซึ่งถ้าเกินกว่านี้ส่วนใหญ่แค่ทำกิจกรรมวันเดียวกลับ ไม่ได้พักในชุมชน

ทางทีมวิจัยได้วิเคราะห์ว่าการตลาดการท่องเที่ยวในอนาคต ควรเน้นไปที่กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มที่ต้องการเรียนรู้เรื่องราวชุมชนเป็นหลัก ซึ่งสามารถรองรับได้ครั้งละไม่เกิน 50 คน ถ้าหากเข้ามาพักในชุมชน เนื่องจากบ้านพักโฮมสเตย์ที่มีความพร้อมจะแขกได้มีเพียง 15 หลัง และถ้าหากมาทำกิจกรรมวันเดียวกลับสามารถรองรับได้สูงสุดไม่เกิน 100 คน

ปัญหาอุปสรรค

เริ่มแรกของการดำเนินงานวิจัยต้องติดขัดเล็กน้อย อันเนื่องมาจากหัวหน้าโครงการไม่ค่อยมีความรับผิดชอบ ไม่ค่อยเข้าร่วม และไม่ให้ความสำคัญของการทำงานวิจัย เวลานัดทำงานไม่ว่าง ช่วงแรกทีมวิจัยต้องนั่งรอหัวหน้าโครงการตลอดทุกครั้งที้นัดจึงทำให้เกิดการล่าช้า และในส่วนของผู้นำในชุมชน ทั้งในส่วนของผู้นำทางการ และผู้นำธรรมชาติ ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่เข้าใจร่วมกันระหว่างกลุ่มกับผู้นำชุมชน

ในส่วนของคุณสมบัติที่ต้องศึกษาจากผู้รู้ในชุมชน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุซึ่งจำรายละเอียดไม่ได้ หรือลืมไปเลย จึงทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน

ข้อเสนอแนะ

ต้องการให้ผู้นำในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อที่จะได้เข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐอยากให้นำมาร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน ช่วยผลักดันชุมชน และเป็นตัวหลักที่สามารถใช้บทบาทหน้าที่ทำให้ผู้นำทางการในชุมชนเข้าร่วม และเล็งเห็นถึงความสำคัญในสิ่งที่ทำอยู่

ภาคผนวก

รายชื่อทีมวิจัย

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	วันเดือนปีเกิด/อายุ	การศึกษา
1.	นายบุญกาน ขุนรายา (หัวหน้าโครงการ)	265 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	12 ตุลาคม 2506 อายุ 46 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านท่าชะมวง
2.	นายณรงศักดิ์ หลีหาด	254 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	3 ตุลาคม 2520 อายุ 31 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านโคกพยอม
3.	นายอุหมอต ขุนรายา	148 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	10 มกราคม 2514 อายุ 40 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านโคกพยอม
4.	นายเผด็จ โต๊ะปลัด	395 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	25 พฤษภาคม 2502 อายุ 49 ปี	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย
5.	นางรำภา สาเล่	217 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	8 พฤษภาคม 2494 อายุ 56 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านนาพญา
6.	นางอรรณพ ขุนรายา	254 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	25 กรกฎาคม พ.ศ.2491 อายุ 62 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านในเมือง
7.	นางไม่มุณี หลีหาด	463 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	7 ธันวาคม 2512 อายุ 39 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านโคกพยอม
8.	นางสาวอุไรวรรณ หลีหาด	161 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	2 สิงหาคม 2527 อายุ 24 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านโคกพยอม มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนกำแพงวิทยา ปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง
9.	นางเจ๊ะสุ เอ็มเล่ง	227 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2497 อายุ 54 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4
10.	นางอำชะ หมาดหวัง	271 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	2 พฤศจิกายน 2499 อายุ 52 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านในเมือง

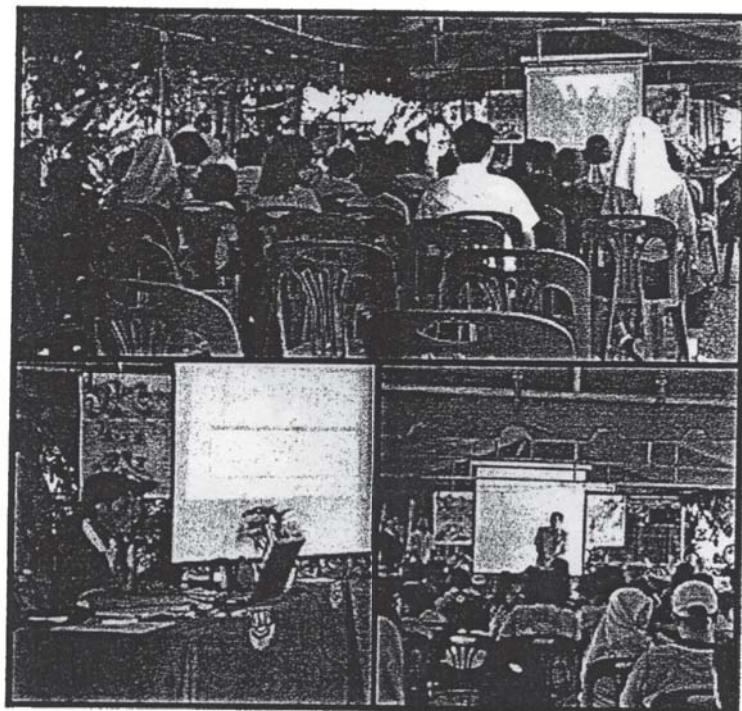
ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	วันเดือนปีเกิด/อายุ	การศึกษา
11.	นางวันดี นิละ	481 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	2 กันยายน 2517 อายุ 34 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านโคกพยอม มัธยมศึกษาตอนปลาย จากศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนอำเภอละงู

คณะผู้ร่วมวิจัย

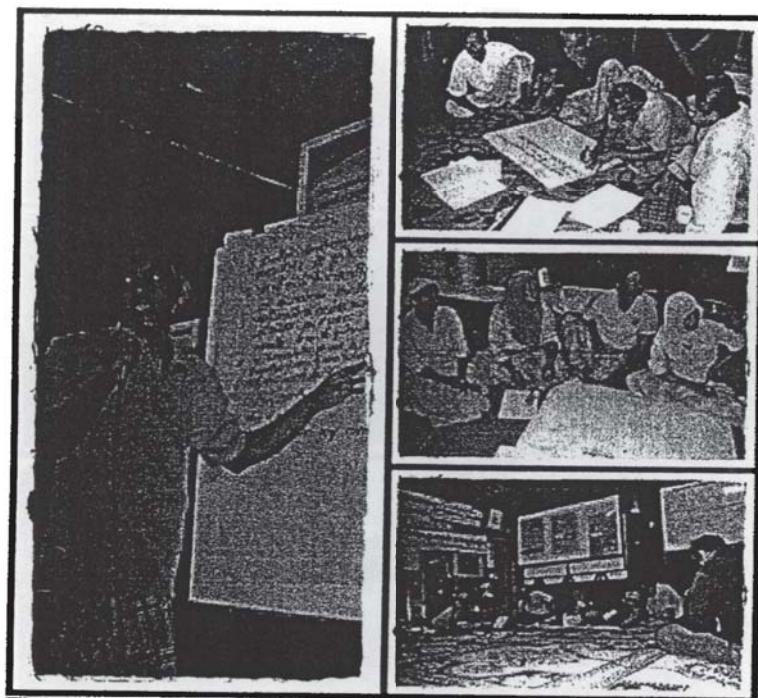
ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	วันเดือนปีเกิด/อายุ	การศึกษา
1.	นายกอด ขุนรายา	254 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2491 อายุ 61 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
2.	นายเชบ ขุนรายา	186 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2496 อายุ 56 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
3.	นายตาเหลบ หลีหาด	161 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2498 อายุ 54 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
4.	นางอณิ หลีหาด	438 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	12 มิถุนายน 2519 อายุ 32 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสาครเหนือ
5.	นายมาเหล็ก ขุนรายา	187 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2500 อายุ 52 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
6.	นายบาหาห์ นิละ	481 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	3 สิงหาคม 2513 อายุ 39 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปากบาง
7.	นายเดชา อินทรทองมาก	218 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2513 อายุ 39 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
8.	นายรอบี หม่องเริะ	169 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2500 อายุ 52 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
9.	นายสาภาค หลีหาด	269 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	1 ธันวาคม 2502 อายุ 50 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
10.	นายคนเสด หลีหาด	265 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2501 อายุ 51 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง

ที่	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่	วันเดือนปีเกิด/อายุ	การศึกษา
11.	นายบาทรน หมาคหวั่ง	271 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2498 อายุ 54 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านปากบาง
12.	นายเหตุ ขุนรายา	217 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2494 อายุ 58 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนาพญา
13.	นายอคำ ขุนรายา	344 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2504 อายุ 48 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
14.	นายถิกล สามีค	ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	17 พฤษภาคม 2508 อายุ 44 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
15.	นางฮาลีมีะ เอ็มเล่ง	268 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	8 พฤศจิกายน 2505 อายุ 47 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
16.	นายสุกอน หวันชู	160 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	6 มิถุนายน 2502 อายุ 50 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านปากละงู
17.	นายบาโณ ไนราจ๊ะ	340 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	5 มกราคม 2505 อายุ 47 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
18.	นายเต็ม หลีหาด	197 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2489 อายุ 62 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าชะมวง
19.	นายมณี สะมะ	448 ม.18 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล	พ.ศ.2482 อายุ 70 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งนุหลั่ง

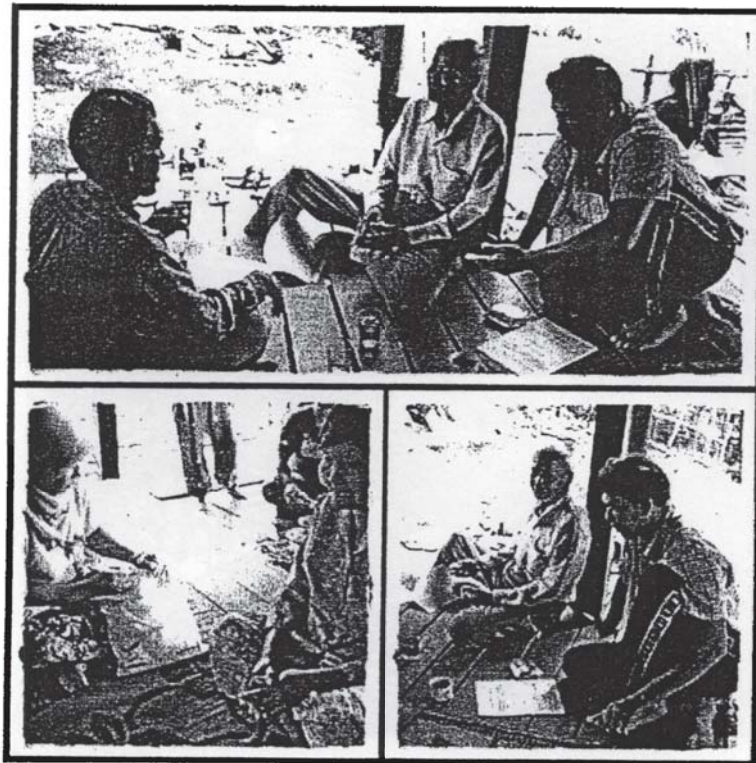
ประมวลภาพกิจกรรม

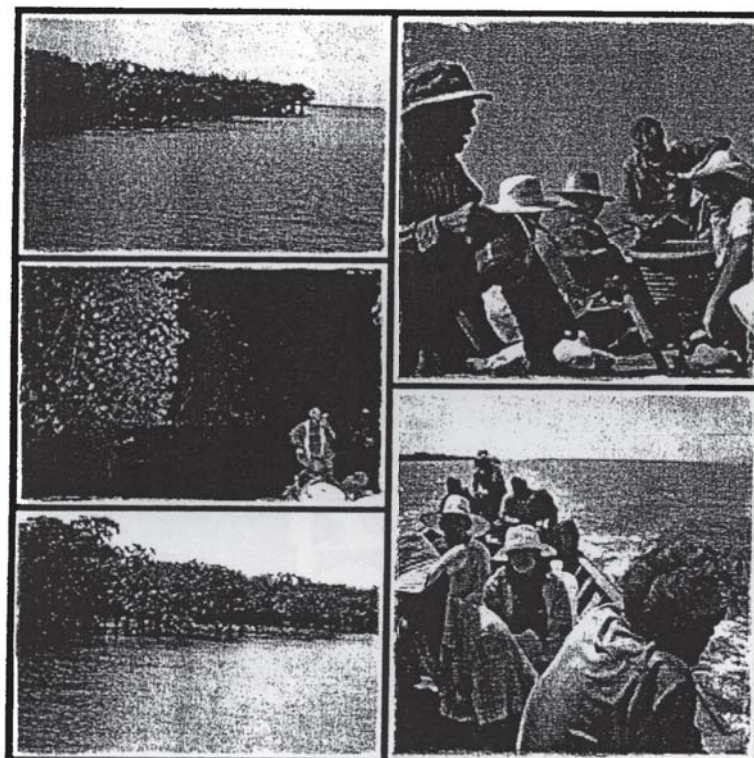
เวทีนำเสนอโครงการ

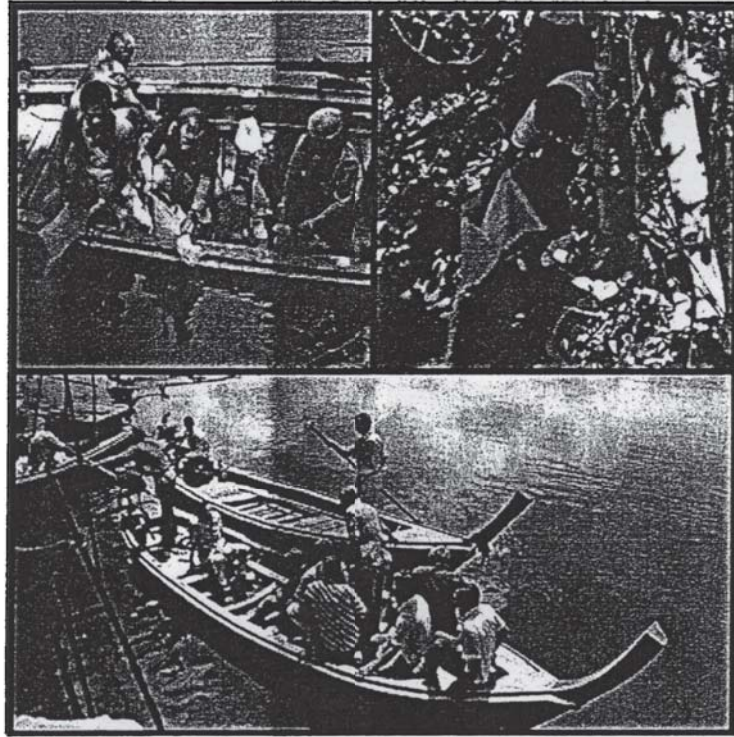
ประชุมทีมวิจัย

สัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน

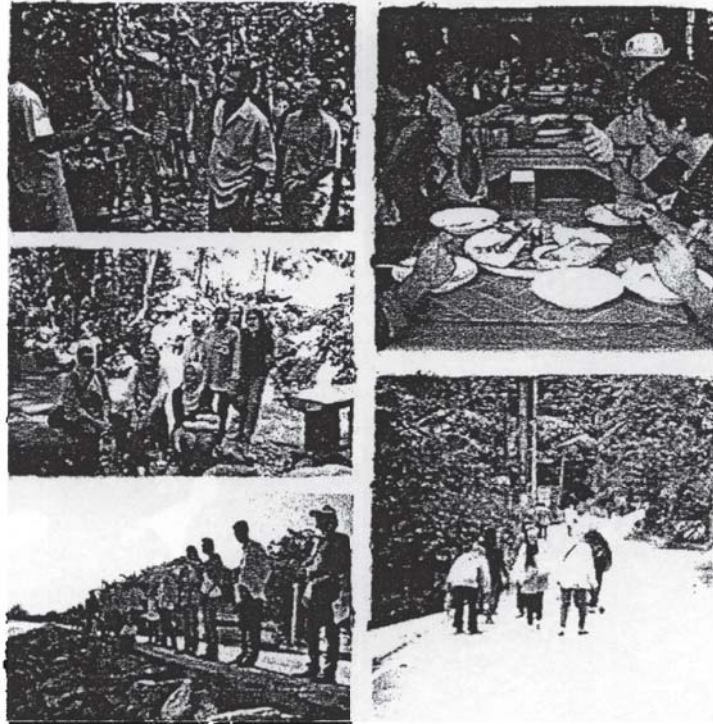
สำรวจแหล่งท่องเที่ยว

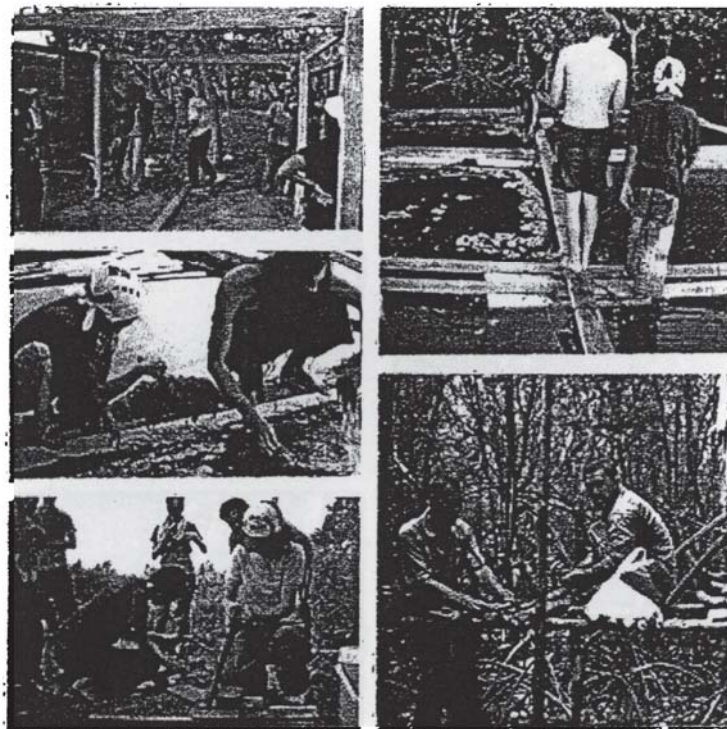
ปล่อยสัตว์น้ำ

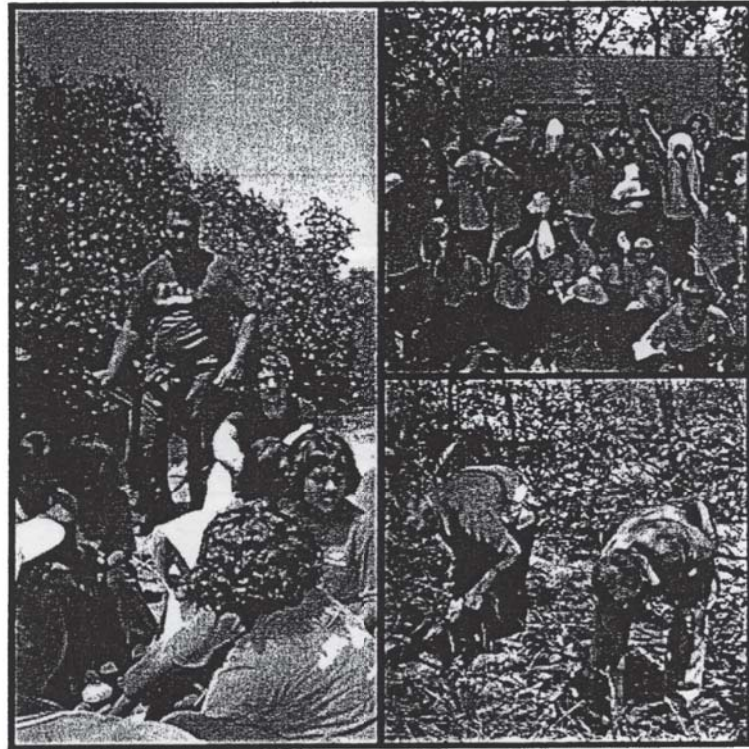
นักเรียนโรงเรียนบ้านโคกพยอม

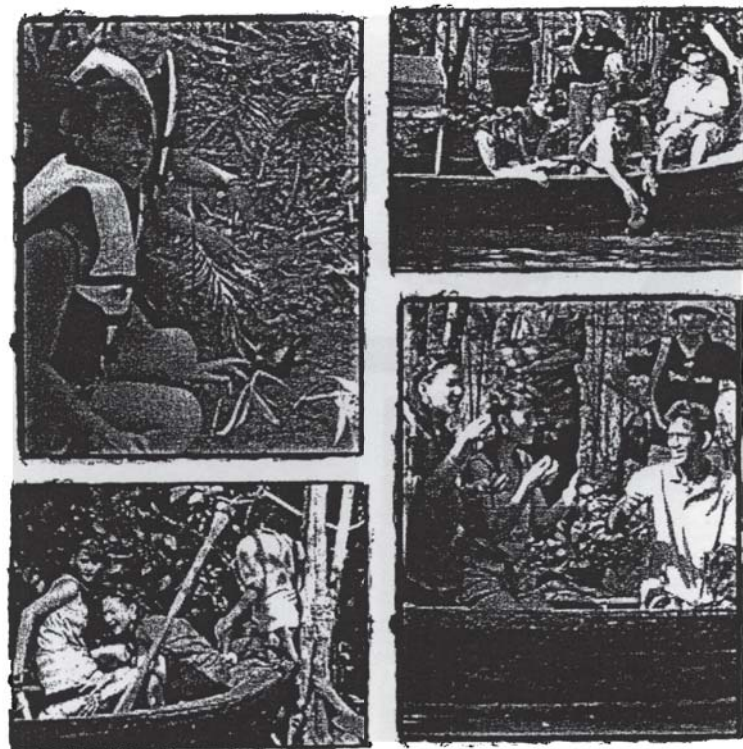
ศึกษาดูงาน

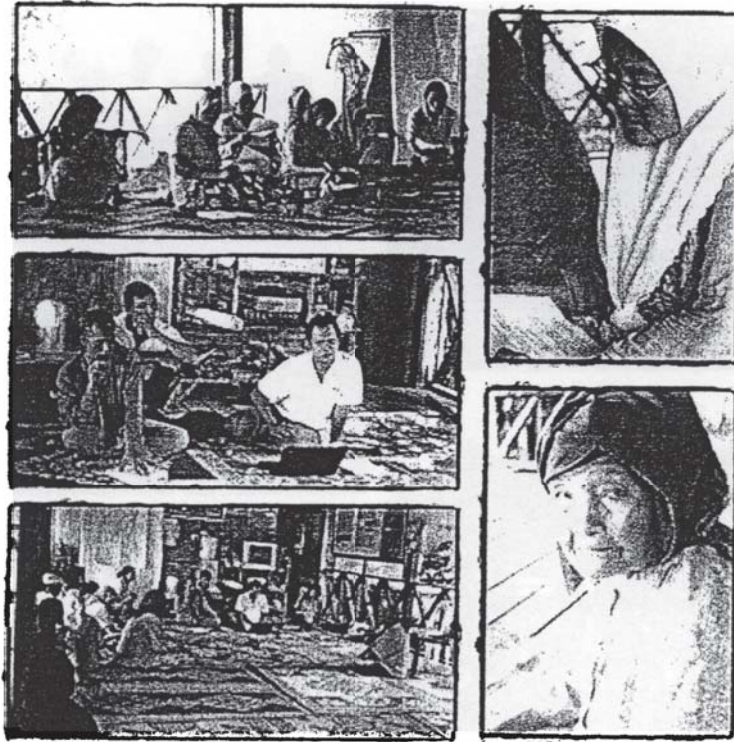
กิจกรรมพัฒนาสถานที่

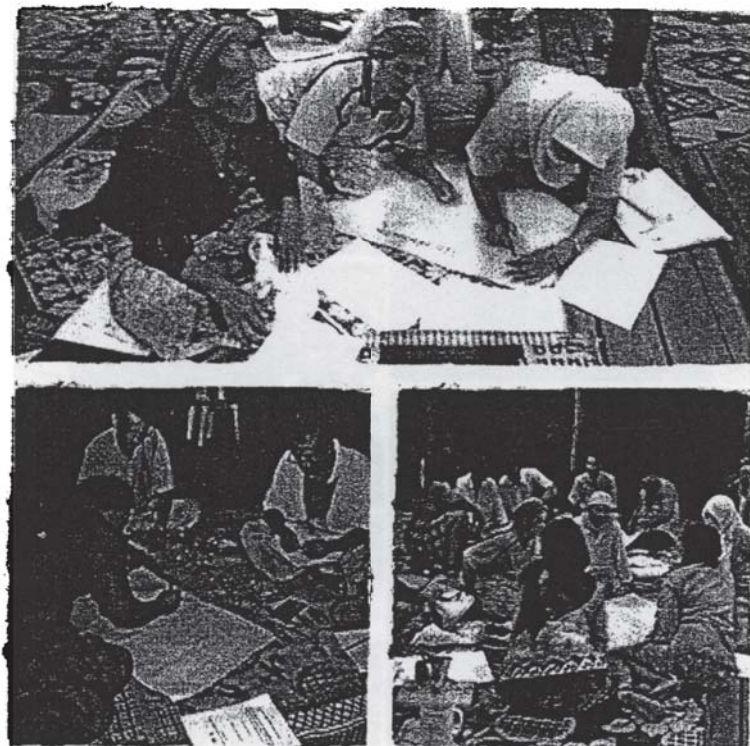
ปลูกป่าชายเลน

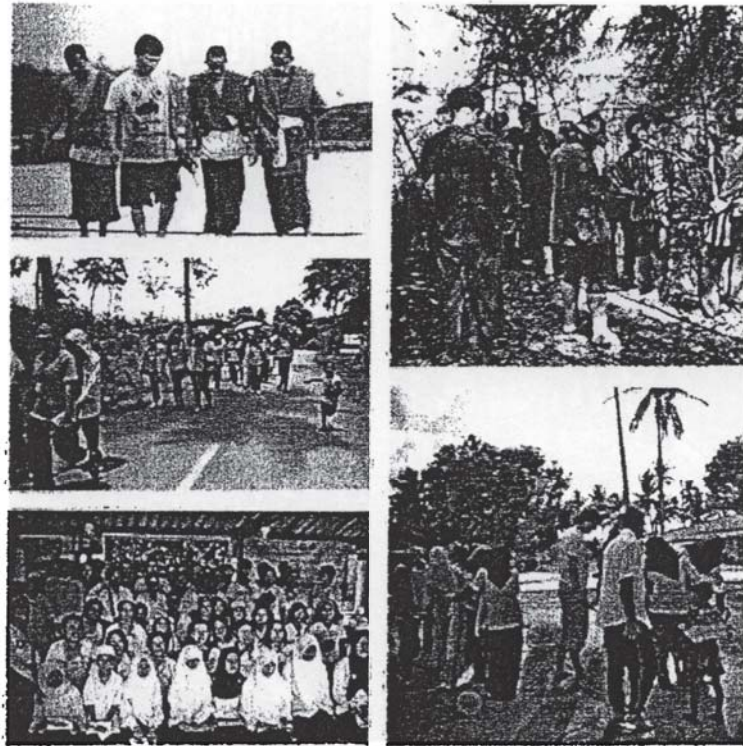
ถ่ายทำสารคดีท่องเที่ยว

ตรวจสอบข้อมูล

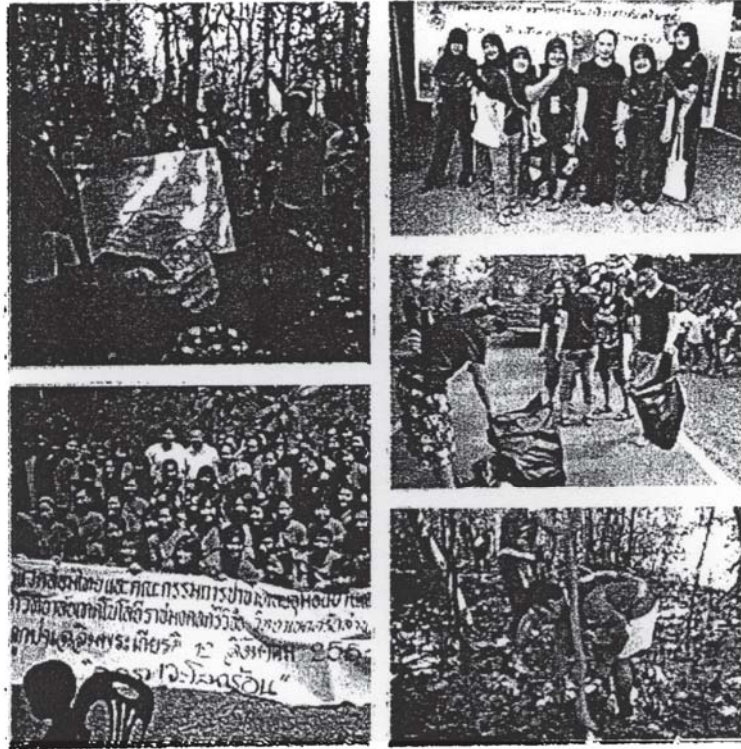
สรุปรวบรวมข้อมูล

ทีมที่มาดูงานของกลุ่ม

อาสาสมัครนานาชาติ

ค่ายอาสาถูล่มนักศึกษา

ทีมแม่บ้านเตรียมต้อนรับผู้มาเยือนชุมชน